

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΘΕΜΑ: *«Η επίδραση του τουρισμού στην τοπική ανάπτυξη και το οικογενειακό εισόδημα των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής του νομού Τρικάλων».*

Τριμελής επιτροπή:

Επιβλέπουσα: Θεοδοροπούλου Ελένη, Επίκουρη καθηγήτρια

Μέλη: Μητούλα Ροΐδω, Επίκουρη καθηγήτρια

Σδράλη Δέσποινα, Λέκτορας

Επιμέλεια : Κάβουρα Ζωή

A.M.: 20712

Αθήνα, 2011

Πρόλογος

Η παρούσα μελέτη με τίτλο «Η επίδραση του τουρισμού στην τοπική ανάπτυξη και το οικογενειακό εισόδημα των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής του νομού Τρικάλων» αποτελεί την πτυχιακή μου εργασία, η οποία εκπονήθηκε στα πλαίσια του προπτυχιακού προγράμματος του τμήματος Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου Αθηνών.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνηθεί η σχέση του τουρισμού με την τοπική ανάπτυξη και να μελετηθεί η επίδραση του, στο οικογενειακό εισόδημα των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής του νομού Τρικάλων.

Σ' αυτό το σημείο θα ήθελα να εκφράσω την εκτίμηση και τις ευχαριστίες μου στην κα Θεοδωροπούλου Ελένη, επιβλέπουσα καθηγήτρια, για τη δυνατότητα που μου έδωσε να συνεργαστώ μαζί της, τη βοήθεια που μου πρόσφερε και της θεμελιώδης σημασίας συμβουλές της, καθώς και τις καθηγήτριες που αξιολογούν την προσπάθεια μου, την κα Μητούλα Ρόϊδω και την κα Σδράλη Δέσποινα.

Περίληψη

Αντικείμενο της παρούσας πτυχιακής μελέτης είναι η αναζήτηση του βαθμού επίδρασης του τουρισμού στην τοπική ανάπτυξη και στο οικογενειακό εισόδημα των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής του νομού Τρικάλων. Η πτυχιακή αυτή μελέτη επιδίωξε να εξάγει γενικά συμπεράσματα σχετικά με τα επιχειρήματα ότι ο τουρισμός συμβάλει στην τοπική ανάπτυξη της περιοχής, στην βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής και στο οικογενειακό εισόδημα των κατοίκων του νομού. Στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας πραγματοποιήθηκε δειγματοληπτική έρευνα τη χρονική περίοδο του Φεβρουαρίου - Μαρτίου, σε συνολικά 150 κατοίκους. Τα εμπειρικά αποτελέσματα της έρευνας υποδηλώνουν ότι πρόκειται για μια περιοχή με αξιόλογο φυσικό περιβάλλον και σύμφωνα με τις απόψεις των κατοίκων αποτελεί και το πλεονέκτημα της (52,1%), ενώ το μειονέκτημά της είναι το κυκλοφοριακό πρόβλημα (43,3%). Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η περιοχή τους είναι τουριστική (80%) και ότι υπάρχουν δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη (96%). Επίσης, δηλώνει ότι ο τουρισμός συμβάλλει στην τόνωση της απασχόλησης της περιοχής (92%). Οι κάτοικοι που δηλώνουν ότι η περιοχή τους είναι τουριστική ισχυρίζονται ότι δεν υπάρχει καθόλου ηχορύπανση ($p - \text{value} = 0,020 < 0,05$), ότι οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στους πεζόδρομους της περιοχής εάν κατασκευαστούν σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις θα είναι θετικές ($p\text{-value} = 0,016 < 0,05$), ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της περιοχής είναι το φυσικό περιβάλλον ($p\text{-value} 0,002 < 0,05$) και η πολιτιστική κληρονομιά ($p\text{-value} = 0,056 < 0,10$). Από εκείνο το ποσοστό των κατοίκων που θεωρεί ότι ο τουρισμός συμβάλει στην τόνωση της απασχόλησης της περιοχής πιστεύει ότι οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στις τιμές της γης, της στέγασης και των μισθών θα είναι θετικές ($p\text{-value} = 0,047 < 0,05$). Η ενδεχόμενη κατασκευή σύνθετων τουριστικών εγκαταστάσεων στην περιοχή του νομού Τρικάλων επιφέρει αρκετές επιπτώσεις σε διάφορους τομείς. Σχετικά με τις επιπτώσεις που θα υπάρξουν η πλειοψηφία εικάζει ότι η τοπική οικονομία (53,8%), το οικογενειακό εισόδημα (49,6%), οι τιμές γης, στέγασης, μισθών (44,8%), η ανεργία (55,2%), η ρύπανση του αέρα (48,2%) και οι πεζόδρομοι (42,1%) θα επηρεασθούν θετικά. Από αυτούς που θεωρούν ότι οι επιπτώσεις στην τοπική οικονομία θα είναι θετικές είναι άτομα ηλικίας από 19 ετών έως 36 ετών ($p\text{-value} 0,006 < 0,10$). Η περιβαλλοντική υποβάθμιση της περιοχής λόγω του τουρισμού δεν λαμβάνει μεγάλες διαστάσεις, ενώ μεταξύ των βασικών αιτιών πρόκλησής της είναι τα καυσαέρια από τα ΙΧ (61,5%). Τέλος ένα σημαντικό ζήτημα είναι εάν η περιοχή

θεωρείται τουριστική ($R^2 = 35\%$), και σχετίζεται θετικά με την ύπαρξη πεζόδρομων, με το φυσικό περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά και την εγκληματικότητα ενώ αρνητικά με τους δρόμους και την ηχορύπανση.

Περιεχόμενα

I	Εισαγωγή.....	4
II	Θεωρητική Διερεύνηση	
	Κεφάλαιο Πρώτο: Τουρισμός.....	5
1.1	Η έννοια του τουρισμού.....	5
1.2	Οι επιπτώσεις του τουρισμού	6
1.2.1	Οικονομικές επιπτώσεις.....	7
1.2.1.1	Θετικές οικονομικές επιπτώσεις.....	7
1.2.1.2	Αρνητικές επιπτώσεις τουρισμού.....	9
1.2.2	Κοινωνικές επιπτώσεις.....	10
1.2.2.1	Ευμενής κοινωνικές επιπτώσεις.....	10
1.2.2.2	Δυσμενείς κοινωνικές επιπτώσεις.....	10
1.2.3	Περιβαλλοντικές επιπτώσεις.....	12
1.2.3.1	Δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις.....	12
1.2.3.2	Ευμενείς επιπτώσεις.....	13
1.3	Κατηγορίες τουρισμού.....	14
1.3.1	Μαζικός τουρισμός.....	14
1.3.2	Τουρισμός ειδικών ενδιαφερόντων.....	15
1.3.3	Εναλλακτικές μορφές τουρισμού.....	18
1.3.4	Φορείς ελληνικού τουρισμού.....	19
	Κεφάλαιο Δεύτερο: Ανάπτυξη	
2.1	Η έννοια της ανάπτυξης.....	22
2.2	Η έννοια της τοπικής ανάπτυξης.....	22
2.3	Η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης.....	24
	Κεφάλαιο Τρίτο: Περιοχή μελέτης	
3.1	Νομός Τρικάλων, Ιστορική αναδρομή.....	27
3.2	Τοποθεσία	29
3.3	Τουρισμός στο νομό Τρικάλων.....	30
3.4	Οικονομία παραγωγικότητα	32
3.5	Τουρισμός και οικονομική ανάπτυξη.....	32
III	Μεθοδολογική προσέγγιση	
	Κεφάλαιο Τέταρτο: Παρουσίαση και σχολιασμός της έρευνας	

4.1Μεθοδολογία της έρευνας.....	35
4.2Επιλογή του δείγματος – Τρόπος συλλογής των στοιχείων.....	35
4.3Κατάρτιση του ερωτηματολογίου.....	35
4.4Μέθοδοι επεξεργασίας των στοιχείων.....	36
4.5 Παρουσίαση και σχολιασμός των αποτελεσμάτων της έρευνας.....	37
4.6 Επιλογή της κατάλληλης μεθόδους στατιστικής ανάλυσης για τον σχολιασμό του βαθμού συσχέτισης μεταξύ δύο μεταβλητών.....	61
4.7Ανάλυση και σχολιασμός των αποτελεσμάτων χ^2	62
4.8Υπόδειγμα Λογιστικής Παλινδρόμησης.....	81
4.9Ανάλυση αποτελεσμάτων.....	89
IV Συμπεράσματα/Προτάσεις.....	92
V Βιβλιογραφία.....	94
VI Παράρτημα.....	96

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια, μπορεί εύκολα να διακρίνει κανείς, μια άνοδο της τουριστικής ανάπτυξης. Αυτό οφείλεται σε διάφορους παράγοντες όπως είναι η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων, η βελτίωση των μετακινήσεων, η ευδιάκριτη προβολή των τουριστικών προορισμών, η ανάγκη των ανθρώπων για φυγή από τα προβλήματα της καθημερινότητας. Έτσι ο τουρισμός, όπου εξελίσσεται με αυξανόμενο ρυθμό, έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης πολλών ερευνητών.

Δεδομένου ότι η Ελλάδα είναι μία χώρα, όπου διαθέτει όλους τους πόρους, ανθρώπινους και φυσικούς, που απαιτούνται για την προώθηση και την ανάπτυξη του τουρισμού, η παρούσα εργασία επικεντρώθηκε στην μελέτη της επίδρασής του τόσο την τοπική ανάπτυξη όσο και στο οικογενειακό εισόδημα των κατοίκων. Για πρακτικούς λόγους επιλέγηκε η περιοχή του Νομού Τρικάλων ως περίπτωση μελέτης.

Η παρούσα εργασία διαιρείται σε έξι κεφάλαια. Μετά από την εισαγωγή, το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στη θεωρητική προσέγγιση. Σ' αυτό το κεφάλαιο συμπεριλαμβάνονται τα υποκεφάλαια που αναφέρονται στον τουρισμό και συγκεκριμένα στην έννοια του τουρισμού, στις επιπτώσεις και στις κατηγορίες του, στου φορείς τουρισμού και στην πορεία της τουριστικής ανάπτυξης στην Ελλάδα. Επίσης επικεντρώνεται στην έννοια της ανάπτυξης και δίνονται οι ορισμοί της ανάπτυξης, της τοπικής ανάπτυξης και της βιώσιμης ανάπτυξης.

Όπως προαναφέρθηκε, η μελέτη περίπτωσης της παρούσας εργασίας είναι η περιοχή του Νομού Τρικάλων. Έτσι θεωρήθηκε σκόπιμο να γίνει αναφορά στην ιστορική αναδρομή, στην τοποθεσία και στο τουρισμό του νομού. Επίσης σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται η οικονομία και η παραγωγικότητα του νομού καθώς επίσης και η ανάπτυξη που βασίζεται στον τουρισμό.

Στο δεύτερο κεφάλαιο ακολουθεί η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο νομό και τα εμπειρικά αποτελέσματα αυτής. Επιπλέον στο συγκεκριμένο κεφάλαιο αναφέρεται η μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε για τη διεξαγωγή της έρευνας καθώς επίσης και το περιεχόμενο των ερωτηματολογίων που χρησιμοποιήθηκαν ως εργαλείο έρευνας.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι διαπιστώσεις, τα συμπεράσματα όπως επίσης και οι προτάσεις γύρω από την επίδραση του τουρισμού στην τοπική ανάπτυξη αλλά και στο οικογενειακό εισόδημα των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής του νομού.

Τέλος παρατίθεται η βιβλιογραφία, το ερωτηματολόγιο και τα παραρτήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης έρευνας.

Κεφάλαιο Πρώτο: Τουρισμός

1.1 Η έννοια του τουρισμού

Από τη γαλλική λέξη “tour” και την αγγλική “touring”, που σημαίνουν γύρος, περιήγηση αντίστοιχα προέρχεται η λέξη τουρισμός (Βαρβαρέσος Σ, 2000). Η ρίζα και των δύο αυτών λέξεων είναι η λατινική λέξη torpus. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Οργάνωση Τουρισμού (1981) ο τουρισμός ορίζεται ως το σύνολο των ανθρώπινων μετακινήσεων και δραστηριοτήτων οι οποίες πραγματοποιούνται είτε μέσω διαμέσου διεθνών συνόρων είτε όχι, έχουν πολλά κίνητρα και η διάρκειά τους δεν ξεπερνά τις 24 ώρες.

Το γεγονός ότι το ταξίδι εντοπίζεται στη σφαίρα του μη – καθημερινού, συνεπάγεται ότι ο στόχος του είναι συμβολικά ιερός και δίκαια ανήκει σε ένα ανώτερο επίπεδο από τις ενασχολήσεις και δραστηριότητες της καθημερινής ζωής (Graburn, 1983). Έτσι γίνεται φανερό ότι ο τουρισμός :

- ✓ Προσφέρει ελευθερία από την καθημερινή εργασία και τις κοινωνικές υποχρεώσεις.
- ✓ Επιτρέπει την απόδραση από την ρουτίνα ή ακόμα και την αναζήτηση μιας άλλης πραγματικότητας και τους παραδοσιακούς και καθιερωμένους κοινωνικούς ρόλους.
- ✓ Τα άτομα μπορούν να αξιοποιήσουν το ελεύθερό τους χρόνο κατά βούληση και
- ✓ Ενθαρρύνει τις συναντήσεις με διαφορετικούς ανθρώπους.

Οι Μαρξιστές και οι μελετητές με μαρξιστικό προσανατολισμό αποδίδουν το τουριστικό ταξίδι στην αποξένωση που δημιουργούν οι καταπιεστικές συνθήκες ζωής στον ώριμο και ύστερο καπιταλισμό. Οι τουρίστες επιδιώκουν την απόδραση από τις μη αυθεντικές καθημερινές συνθήκες και αναζητούν την αυθεντικότητα σε άλλους τόπους κι χρόνους (Γαλάνη –Μουτάφη, 2002).

Ένας γενικός ορισμός του τουρισμού είναι «η διακριτική ευχέρεια μετακίνησης και προσωρινής διαμονής των ατόμων μακριά από τη συνήθη κατοικία τους για μία ή περισσότερες νύχτες» (Leiper, 1979).

Το 1942 δόθηκε η πρώτη πλήρης επιστημονική προσέγγιση του τουρισμού από τους Hunziker and Krapf: «ο τουρισμός είναι το σύνολο των ενεργοποιημένων σχέσεων και γεγονότων κατά τη διάρκεια της μετακίνησης και παραμονής των ατόμων εκτός του τόπου της συνήθους κατοικίας τους, υπό τον περιορισμό ότι τόσο η μετακίνηση όσο και η παραμονή τους δεν έχουν κίνητρο την άσκηση οποιασδήποτε κερδοσκοπικής δραστηριότητας». Δύο είναι οι κύριες έννοιες που οριοθετούν τον παραπάνω ορισμό του τουρισμού: το κίνητρο ή αλλιώς ο σκοπός του ταξιδιού και η μετακίνηση ή αλλιώς η διάρκεια της παραμονής (Βαρβαρέσος, 2000).

Η πολυπλοκότητα του τουρισμού ορίζεται στο Διεθνές Λεξικό του Τουρισμού όπου σύμφωνα με αυτό, τουρισμός είναι «όρος χρησιμοποιούμενος για τα ταξίδια αναψυχής. Σύνολο των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων ενεργοποιούμενων προκειμένου να πραγματοποιηθεί το ταξίδι. Βιομηχανία η οποία συμβάλει στην ικανοποίηση των αναγκών του τουρίστα».

Η επιτροπή Τουρισμού του ΟΟΣΑ και το Συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών για τον τουρισμό (που συνήλθε στη Ρώμη το 1963) όρισαν τον «τουρίστα» ως το άτομο που επισκέπτεται χώρα ή περιοχή διαφορετική από αυτή που κατοικεί, για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 24 ωρών.

Τουρίστες θεωρούνται:

- ✓ Όσοι ταξιδεύουν για αναψυχή, για οικογενειακούς λόγους, για λόγους υγείας κ.τ.λ.
- ✓ Όσοι ταξιδεύουν γιατί συμμετέχουν σε συνέδρια ή είναι εκπρόσωποι διάφορων αποστολών διπλωματικών, θρησκευτικών επιστημονικών κλπ.
- ✓ Όσοι ταξιδεύουν για επαγγελματικούς λόγους.
- ✓ Όσοι ταξιδεύουν στα πλαίσια μιας κρουαζιέρας, έστω και αν ο χρόνος παραμονής τους είναι μικρότερος των είκοσι τεσσάρων ωρών.

Επομένως, τουρίστας είναι κάθε προσωρινός επισκέπτης σε έναν τόπο για διάστημα τουλάχιστον 24 ωρών. Επισκέπτες είναι τα άτομα, των οποίων η διάρκεια του ταξιδιού τους δεν ξεπερνά τις 24 ώρες (Τσάρτας, 1989 ; Βαρβαρέσος, 2000)

1.2 Οι επιπτώσεις του τουρισμού

Με τον όρο επιπτώσεις εννοούμε όλες τις αλλαγές που παρουσιάζονται στην οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον των περιοχών που παρουσιάζουν τουριστική ανάπτυξη και σχετίζονται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της λειτουργίας του τουριστικού τομέα.

Η τουριστική ανάπτυξη δημιουργεί σπουδαίες επιπτώσεις και αλλαγές στους τομείς οικονομία, κοινωνία και περιβάλλον των περιοχών όπου εφαρμόζονται οι τουριστικές πολιτικές δράσεις.

1.2.1 Οικονομικές επιπτώσεις

1.2.1.1 Θετικές οικονομικές επιπτώσεις

A. αύξηση εισοδήματος

Στην αύξηση του εθνικού εισοδήματος συντελούν η λειτουργία των τουριστικών επιχειρήσεων καθώς επίσης και η διεξαγωγή επενδύσεων που σχετίζονται είτε άμεσα (όπως είναι η κατασκευή μιας ξενοδοχειακής μονάδας) είτε έμμεσα (όπως είναι η κατασκευή ενός αεροδρομίου) με τον τουρισμό. Και επομένως ένα σημαντικό μέρος της καλής διαβίωσης και της ευημερίας της χώρας μας και όχι μόνο, που εξαρτώνται από τον τουρισμό, οφείλεται σ' αυτόν. Παγκοσμίως ο τουρισμός θεωρείται βασική οικονομική δραστηριότητα που βοηθάει στην καταπολέμηση της φτώχειας (Χαραλαμπίδης and Pizam, 1996 ; Leep, 2007 ; Dayer et al, 2007).

B. Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας

Ο τουρισμός παρά τα προβλήματα εποχικότητας που παρουσιάζει, συμβάλει στη μείωση της ανεργίας αφού απασχολούνται πολλά άτομα σε αυτόν. Δεν μπορεί εύκολα να γίνει υποκατάσταση της εργασίας με κεφάλαιο, δηλαδή με μηχανήματα. Επομένως, ο τουρισμός παρέχει βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού που απασχολεί, καθώς και βιώσιμη ανάπτυξη απομακρυσμένων περιοχών (Αποστολόπουλος και Σδράλη, 2009 ; Colin, 1996 ; Andereck et al, 2005 ; Gursoy and Rutherford, 2004).

Γ. Περιφερειακή ανάπτυξη

Ο τουρισμός, από τη φύση του, ευνοεί την περιφερειακή ανάπτυξη, ακόμη και σε χώρες όπως η Ελλάδα, όπου στο κέντρο των Αθηνών, εντοπίζεται ο κύριος κορμός της οικονομικής δραστηριότητας. Παρόλα αυτά, τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά του ελληνικού τουριστικού προϊόντος, όπως είναι η φυσική ομορφιά και πλούσια αρχαιολογική – πολιτιστική κληρονομιά, είναι κατανεμημένα ισομερώς σε όλο τον ελληνικό χώρο. Με τη βοήθεια λοιπόν, κατάλληλων χειρισμών είναι στο χέρι, των τοπικών κυρίως παραγόντων, να αξιοποιήσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε περιοχής, έτσι ώστε να δημιουργηθούν νέες ευκαιρίες απασχόλησης και να σταματήσει ή να μειωθεί δραστικά η πληθυσμιακή μετανάστευση που έχει οδηγήσει στην ερήμωση της ελληνικής υπαίθρου (Shaw and Williams, 2004).

Εκτός από την αύξηση των εισοδημάτων, η τουριστική ανάπτυξη ενισχύει τις επενδύσεις και διευρύνει την παραγωγική βάση της τοπικής οικονομίας με αποτέλεσμα να βελτιωθεί η ποιότητα της ζωής, αλλά και να ενισχυθεί η τοπική οικονομία, δημιουργώντας έτσι ευνοϊκές συνθήκες για περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη.

Δ. Αύξηση φορολογίας

Επιπλέον, ο τουρισμός, αυξάνει τα φορολογικά έσοδα του κράτους, αφού στις τουριστικές υπηρεσίες απορροφάται σημαντικός αριθμός ατόμων, η πλειοψηφία των οποίων παρουσιάζουν ικανοποιητικά εισοδήματα. Επομένως, τα άτομα αυτά έχουν αυξημένες καταναλωτικές δαπάνες παραθέτοντας κέρδη και για άλλους επαγγελματίες μη σχετιζόμενους με την αγορά του τουρισμού (Αποστολόπουλος και Σδράλη, 2000 ; Leep, 2007 ; Dayer et al, 2007).

Ε. Βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών

Οι τουριστικές συναλλαγματικές εισπράξεις από τον εισερχόμενο τουρισμό βοηθούν στην κάλυψη ενός τμήματος του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου. Ως τουριστικές συναλλαγματικές εισπράξεις ορίζουμε τις εισπράξεις που προέρχονται από τις πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών στους διεθνείς τουρίστες κατά τη διάρκεια της παραμονής τους εντός της χώρας υποδοχής (Βαρβαρέσος Σ, 2000 ; Lickorish and Jenkins, 2004).

Εάν δεν οι συναλλαγματικές εισπράξεις δεν κάλυπταν τμήμα του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου τότε η χώρα μας θα αναγκαζόταν ή να περικόψει τις εισαγωγές και να αυξήσει τις εξαγωγές ή να δανειστεί από το εξωτερικό. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα την εξάρτηση της χώρας μας από τους δανειστές της και τη διαβίβαση των δικών μας χρεών και στις επόμενες γενιές (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2001).

Z. Βελτίωση γεωργικών αγορών

Ο τουρισμός έχει βελτιώσει τις γεωργικές αγορές με δύο τρόπους:

Πρώτων, η ζήτηση των αγροτικών προϊόντων έχει αυξηθεί από τους κατοίκους της περιοχής, γιατί απασχολούνται πλήρως στον τομέα του τουρισμού και δεν μπορούν πλέον να καλλιεργήσουν τα δικά τους τρόφιμα. Αντιγράφουν τις καταναλωτικές συνήθειες των τουριστών και καταναλώνουν πράγματα που δεν συνήθιζαν, διαφοροποιώντας έτσι την αγορά και ενισχύοντας τη ζήτηση.

Δεύτερον, όλα τα τρόφιμα που ζητούν οι τουρίστες παράγονται από τους τοπικούς αγρότες, με αποτέλεσμα τα έσοδα από την πώληση των αγροτικών προϊόντων να παραμένουν σε τοπικό επίπεδο. (Leep, 2007)

1.2.2.2 Αρνητικές επιπτώσεις τουρισμού

A. Αύξηση των τιμών

Είναι φανερό ότι όταν υπάρχει αυξημένη ζήτηση σε σχέση με την προσφορά οι τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών ανέρχονται. Έτσι σε μια τουριστική περιοχή η αύξηση της ζήτησης για τις βασικές υπηρεσίες και τα αναγκαία αγαθά αυξάνει την τιμή τους με αποτέλεσμα να επηρεάζονται αρνητικά το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων της εν λόγω περιοχής. Το ίδιο δυσμενής είναι η άνοδος της αξίας της γης και των ακινήτων (Χαραλαμπίδης και Pizam, 1996 ; Rigall-I-Torrent, 2008 ; Leep, 2007).

B. Η εποχικότητα

Εκτός από την αύξηση του πληθωρισμού, δυσμενή οικονομικά αποτελέσματα επιφέρει και η εποχικότητα της τουριστικής συγκέντρωσης της ζήτησης σε μερικούς μήνες του χρόνου, μιας

και μένουν πολλοί άνθρωποι χωρίς απασχόληση. Η εποχική αυτή συγκέντρωση αφορά τις περισσότερες φορές τον τουρισμό των διακοπών και όχι τόσο τον οφειλόμενο σε άλλα κίνητρα, όπως θρησκευτικά, επαγγελματικά, συνεδριακά κλπ.

Εκτός όμως από τα προβλήματα της εποχικής ανεργίας που δημιουργούνται για εκατοντάδες άτομα, στην χώρα μας σημαντικό πρόβλημα αποτελεί η αδρανοποίηση ή η υπολειτουργία των επιχειρήσεων για τους περισσότερους μήνες του χρόνου. Για την εξυπηρέτηση της τουριστικής ζήτησης έχουν δημιουργηθεί ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις, καταλύματα, μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις, πρακτορεία ταξιδιών που βασίζονται στον τουρισμό. Οι περισσότερες από αυτές τις μονάδες λειτουργούν περίπου μισό χρόνο.

Πρέπει ακόμη να σημειωθεί ότι από τους 6 μήνες που λειτουργούν οι τουριστικές επιχειρήσεις, σε πλήρη απασχόληση λειτουργούν το πολύ 3 – 4 μήνες. Και έτσι τους υπόλοιπους μήνες αναγκάζονται είτε να κλείσουν είτε να μειώσουν το προσωπικό που πλεονάζει.

1.2.3 Κοινωνικές επιπτώσεις

1.2.3.1 Ευμενής κοινωνικές επιπτώσεις

A. Πολιτιστικά οφέλη

Ο τουρισμός συντελεί στην προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης των λαών. Η συνεχή επαφή των κατοίκων των τουριστικών τόπων με τους τουρίστες που έρχονται από άλλες περιοχές έχει ως συνέπεια να πλησιάζουν οι λαοί μεταξύ τους. Αντιλαμβάνονται με αυτόν τον τρόπο, ότι όλοι ανήκουν σε μια ευρύτερη κοινότητα, σε ένα «παγκόσμιο χωριό» (Liu and Var, 1986).

B. Απονέκρωση περιφερειών

Εκτός όμως από τα πολιτιστικά οφέλη, ο τουρισμός, μέσω της οικονομικής προόδου που επιφέρει, προσφέρει εργασία και εισόδημα σε αμέτρητες οικογένειες και επιχειρήσεις. Κατά συνέπεια έχει συντελέσει στον περιορισμό της διαρροής πληθυσμού σε πολλές περιοχές της περιφέρειας. Η οικονομική ευημερία που προσφέρει είναι η καλύτερη συνταγή για την

απονέκρωση των περιφερειών. Απομακρυσμένες, παραμεθόριες και άγονες περιοχές έχουν αναβιώσει χάρη στον τουρισμό (Rigall-I-Torrent, 2008).

Γ. Άλλα κοινωνικά οφέλη

Ο τουρισμός συμβάλλει σημαντικά στη δημιουργία νέων κέντρων αναψυχής, αλλά και στη διατήρηση των ήδη υπαρχόντων, στη βελτίωση των δρόμων και των δημοσίων εγκαταστάσεων. Οι τουρίστες θα πρέπει να μείνουν ικανοποιημένοι τόσο από τις υποδομές όσο και από τις υπηρεσίες που συμβάλλουν στην προώθηση του τοπικού τουρισμού, προκειμένου να μείνουν ευχαριστημένοι με αποτέλεσμα να ξαναέλθουν στην περιοχή με άλλους τουρίστες που επηρεάστηκαν από τις αφηγήσεις τους (Brunt and Courtney, 1999 ; Gursoy et al, 2002 ; Jurowski et al, 1997 ; Sethna and Richmond, 1978 ; Pizam, 1978).

1.2.3.2 Δυσμενείς κοινωνικές επιπτώσεις

Α. Αλλαγές στις κοινωνικές σχέσεις, στα ήθη και τα έθιμα

Η τουριστική ανάπτυξη πολλές φορές αλλοιώνει τα κοινωνικά χαρακτηριστικά των κατοίκων, όπως είναι ο παραδοσιακός τρόπος ζωής, οι τοπικές παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα, η καθημερινή ρουτίνα, οι πεποιθήσεις και οι αξίες (Dogan, 1989 ; Rigall-I-Torrent, 2008 ; Dayer et all, 2007)

Αν ο υψηλός ρυθμός τουριστικής ανάπτυξης συνοδεύεται από κακή διαχείριση οι κάτοικοι αρχίζουν να χάνουν την ταυτότητα τους και τον πολιτισμό τους, μεγαλώνουν τα ποσοστά εγκληματικότητας, αυξάνουν οι κοινωνικές συγκρούσεις και ο συνωστισμός (Dogan, 1989).

Οι αλλαγές στα συστήματα αξιών, η αλλοίωση στο παραδοσιακό στυλ ζωής, στις τοπικές παραδόσεις, στα ήθη και στα έθιμα, η χαλάρωση της οικογενειακής ζωής, η αυξημένη εγκληματικότητα καθιστούν φανερές τις δυσμενείς κοινωνικές επιπτώσεις. Κύρια αιτία των παραπάνω αποδοκιμαστικών προβλημάτων είναι ο μαζικός τουρισμός (Rigall-I-Torrent, 2008).

Μεταξύ των τουριστών και του πληθυσμού υποδοχής δεν υφίσταται πια μια ειδυλλιακή εικόνα. Έτσι οι φιλόξενοι άνθρωποι αρχίζουν σιγά – σιγά να σκέπτονται ορθολογικά και να κοιτούν τους τουρίστες στο πορτοφόλι. Τα ήθη, τα έθιμα, η παράδοση ακόμα και οι οικογενειακοί δεσμοί αποσυμπιέζονται. Η αυθεντικότητα των ντόπιων χάνονται όπως και οι άλλες αξίες.

Προκειμένου να καλυφθούν οι απαιτήσεις των τουριστών κατασκευάζονται ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, βίλες, κέντρα αναψυχής κλπ.

Η πορεία της τουριστικής ανάπτυξης ενός τόπου ακολουθεί την ακόλουθη διαδρομή.

Αρχικά σε ένα τόπο απόμερο έρχονται οι πρώτοι τουρίστες. Οι τουρίστες οι οποίοι βρίσκουν αξιοθέατα, όμορφο φυσικό περιβάλλον, γνήσια ήθη, έθιμα, παραδόσεις, φιλόξενους ανθρώπους που τους υποδέχονται εγκάρδια μένουν ευχαριστημένοι με αποτέλεσμα να ξαναέλθουν στην περιοχή με άλλους τουρίστες που επηρεάστηκαν από τις αφηγήσεις τους. Ευχαριστημένοι όμως μένουν και οι κάτοικοι της περιοχής λόγω των χρημάτων που άφησαν οι τουρίστες.

Σιγά – σιγά όμως το τουριστικό ρεύμα αυξήθηκε. Τα μεγάλα ταξιδιωτικά γραφεία ανακάλυψαν τον απομακρυσμένο τόπο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τις μαζικές και οργανωμένες αφίξεις των τουριστών. Προκειμένου να καλυφθούν οι απαιτήσεις των τουριστών κατασκευάζονται ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, βίλες, κέντρα αναψυχής κλπ. Και έτσι ο απομακρυσμένος τόπος έχει γίνει πλέον ένας τουριστικός προορισμός, με τα πλεονεκτήματα αλλά και τα μειονεκτήματά του.

Μεταξύ των τουριστών και του πληθυσμού υποδοχής δεν υφίσταται πια μια ειδυλλιακή εικόνα. Έτσι οι φιλόξενοι άνθρωποι αρχίζουν σιγά – σιγά να σκέπτονται ορθολογικά και να κοιτούν τους τουρίστες στο πορτοφόλι. Τα ήθη, τα έθιμα, η παράδοση ακόμα και οι οικογενειακοί δεσμοί χαλαρώνουν. Η αυθεντικότητα των ντόπιων χάνετε όπως και οι άλλες αξίες.

Σιγά – σιγά οι ντόπιοι καταλαβαίνουν ότι είναι ξένοι στον τόπο τους και οι ξένοι διαπιστώνουν ότι ο τόπος παρά είναι οικείος σ'αυτούς. Η τουριστική περιοχή αρχίζει να παρακμάζει είναι πια ολοφάνερο ότι έχει ξεπεράσει τα όρια της φέρουσας ικανότητας του.

Βέβαια η φέρουσα ικανότητα αναφέρεται μόνο στα φυσικά όρια έτσι ώστε να μην υποβαθμιστεί το φυσικό περιβάλλον, αλλά και αυτά που μπορεί να στηρίξει η κοινωνία που υποδέχεται τους τουρίστες. Οι παράγοντες που συμβάλουν στον καθορισμό αυτών των ορίων μπορεί να είναι το είδος των τουριστών καθώς επίσης και η συμπεριφορά τους, οι θρησκευτικές πεποιθήσεις και ο βαθμός προσήλωσης σε παραδοσιακές αξίες. Όταν η κατάσταση υπερβεί τα όρια οι αντιδράσεις των ντόπιων μπορεί να εξελιχθούν από απλή αδιαφορία, σε εχθρικά αισθήματα που μπορούν να οδηγήσουν σε αξιόποινες πράξεις, όπως για παράδειγμα βιασμούς και ληστείες.

Τα περιβαλλοντικά προβλήματα και η απάθεια των ντόπιων συμβάλλουν στη μείωση της ελκυστικότητας του τόπου. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι μεγάλοι ταξιδιωτικοί οργανισμοί να ασκούν πίεση στις τοπικές επιχειρήσεις να μειώσουν τις τιμές. Για να μπορέσουν οι επιχειρήσεις να ανταποκριθούν θα πρέπει να μειώσουν το κόστος προσλαμβάνοντας ανειδίκευτο προσωπικό, υποβαθμίζοντας έτσι τις υπηρεσίες που προσφέρουν. Οι τουρίστες δεν μένουν ευχαριστημένοι. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αναζητούν άλλους τόπους με καλύτερες υπηρεσίες.

1.2.4 Περιβαλλοντικές επιπτώσεις

1.2.4.1 Δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις

Είναι γεγονός ότι οι περιοχές υποδοχής τουριστών αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Αυτό συμβαίνει γιατί τα φυσικά στοιχεία ενός τόπου είναι αυτά που θα γοητεύσουν τον τουρίστα.

Κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα έχει επιπτώσεις, είτε θετικές είτε αρνητικές, στο περιβάλλον. Οι οικονομικές δραστηριότητες, με άλλα λόγια οι δραστηριότητες που συνεπάγονται παραγωγή και κατανάλωση με τη χρήση μη ανανεώσιμων πόρων, στη πλειοψηφία τους έχουν αρνητικό αντίκτυπο. Αυτό ισχύει και με τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τον τουρισμό. Φυσικά, Ο τουρίστας καταναλώνει αγαθά και υπηρεσίες που παράγονται από τουριστικές επιχειρήσεις και που για να παραχθούν χρησιμοποιούνται συντελεστές παραγωγής (έδαφος, εργασία και κεφάλαιο) που βρίσκονται σε σπανιότητα. Πιο συγκεκριμένα, ο τουρίστας καταναλώνει υπηρεσίες διασκέδασης, μεταφοράς,

διανυκτέρευσης κλπ. Για παράδειγμα αν ο τουρίστας χρησιμοποιεί τα μέσα μεταφοράς, το περιβάλλον επιβαρύνεται με:

- ✓ Με μείωση των εκτάσεων του εδάφους. Προκειμένου να εξυπηρετηθεί ο μεγάλος αριθμός των τουριστών δημιουργούνται εγκαταστάσεις μεταφοράς (αεροδρόμια, δρόμοι, λιμάνια)
- ✓ Ατμοσφαιρική ρύπανση, από τη δημιουργία και κυρίως τη λειτουργία των εγκαταστάσεων των υπηρεσιών μεταφοράς
- ✓ Εξάντληση μη ανανεώσιμων πόρων (καύσιμα). Το μεγαλύτερο μέρος του μαζικού τουρισμού χρησιμοποιεί αεροπλάνα, τα οποία χρησιμοποιούν προϊόντα πετρελαίου, μη ανανεώσιμη πηγή ενέργειας.

Χαρακτηριστικά φαινόμενα υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος από την τουριστική δραστηριότητα είναι: η απώλεια σημαντικών εκτάσεων της υπαίθρου, η καταστροφή των βιοτόπων, η αλλοίωση του τοπίου, η μείωση της βιοποικιλότητας, η ρύπανση των υδάτων, η αύξηση της ποσότητας των απορριμμάτων και των αποβλήτων και το πρόβλημα της διαχείρισής τους (Andereck,1995).

1.2.4.2 Ευμενείς επιπτώσεις

Το φυσικό περιβάλλον και οι αρχαιολογικοί χώροι αποτελούν πόλοι έλξης για τους τουρίστες. Γι αυτό το λόγο ο τουρισμός συντελεί στη διαφύλαξη και την προστασία του τόσο του φυσικού περιβάλλοντος όσο και των αρχαίων μνημείων. Οι χώρες υποδοχής έχουν χρέος να προστατέψουν το περιβάλλον του εξαιτίας του τουρισμού (Liu and Var,1986).

Ο τουρισμός μπορεί να έχει ευεργετικές συνέπειες για το περιβάλλον όταν, για παράδειγμα, τα έσοδα του τουρισμού επενδύονται στη τοπική περιβαλλοντική εκπαίδευση των κατοίκων του τόπου υποδοχής ή στο σχεδιασμό, κατάλληλων υποδομών, όπως είναι κατάλληλα συστήματα αποχέτευσης, η δημιουργία ασφαλών τουριστικών εγκαταστάσεων. Επίσης, ο τουρισμός παρέχει ένα οικονομικό κίνητρο για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων σε ένα βιώσιμο τόπο (Bauer, 2008).

Όπως άλλωστε επισημαίνει και ο Rigall-I-Torrent (2008) προκειμένου να διατηρηθεί η φυσική κληρονομιά και η βιοποικιλότητα, απαιτείται η υιοθέτηση ουσιαστικών οικολογικών

διαδικασιών, οι οποίες θα βοηθήσουν στη βέλτιστη χρήση των περιβαλλοντικών πόρων και θα αποτελούν βασικό στοιχείο για την ανάπτυξη του τουρισμού.

1.3 Κατηγορίες τουρισμού

Ο τουρισμός ταξινομείται σε τρεις κατηγορίες.

- ✓ Τον μαζικό τουρισμό, που είναι και η παραδοσιακή αγορά διακοπών, η οποία περιλαμβάνει και το μεγαλύτερο ποσοστό των τουριστών οι οποίοι επιζητούν στο ταξίδι τους κυρίως την ξεκούραση και την διασκέδαση σε τόπους με έντονη ηλιοφάνεια.
- ✓ Τον τουρισμό των ειδικών ενδιαφερόντων, που συνδέεται με ένα πλήθος επιμέρους μορφών τουρισμού και χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη ενός κυρίαρχου κινήτρου στη ζήτηση και ακολουθείται από την ανάπτυξη τουριστικών υποδομών με σκοπό να εξυπηρετηθούν οι τουρίστες κάθε ειδικής μορφής.
- ✓ Τον εναλλακτικό τουρισμό, που σχετίζεται με ένα πλήθος επιμέρους μορφών τουρισμού, όπου οι άνθρωποι επιζητούν ένα διαφορετικό τρόπο διακοπών, ο οποίος συνδέεται με την κουλτούρα, το φυσικό περιβάλλον, τις αξίες και τον τρόπο ζωής (Λαγός, 2005).

1.3.1 Μαζικός τουρισμός

Σύμφωνα με τον Αποστολόπουλο et al o μαζικός τουρισμός, «είναι το είδος εκείνο του τουρισμού στο οποίο ο επισκέπτης απολαμβάνει παθητικά αυτά που του προσφέρουν οι οργανωμένες διακοπές, με κύριο αντικείμενο τον ήλιο, τη θάλασσα, και τις υπηρεσίες των ξενοδοχείων ή άλλων ειδικών εγκαταστάσεων».

Όπως μπορεί εύκολα κανείς να διαπιστώσει από τον παραπάνω ορισμό, ο μαζικός τουρισμός εκφράζεται από τη διεθνή τουριστική «φιλολογία» με τα 4 «S» (sun, sea, sand και service – ήλιος, θάλασσα, αμμουδιά και υπηρεσίες) με κριτήριο επιλογής του τουριστικού προορισμού το κλίμα και το χαμηλό κόστος του ταξιδιού (Λογοθέτης, 1988).

Ο οργανωμένος μαζικός τουρισμός είναι ένας παθητικός τύπος διακοπών όπου ο επισκέπτης είναι απλά παρατηρητής στα δρώμενα της περιοχής που προκαλεί αρνητικές περιβαλλοντικές

και κοινωνικές επιπτώσεις στην περιοχή υποδοχής και συνήθως οι τιμές είναι υψηλές (Καλδής).

1.3.2 Τουρισμός ειδικών ενδιαφερόντων

Στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 1), αναφέρονται οι ειδικές μορφές τουρισμού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Ειδικές μορφές τουρισμού

1. Κοινωνικός τουρισμός (social tourism)2. Τουρισμός υγείας (health tourism)3. Εκπαιδευτικός τουρισμός (educational tourism)4. Θρησκευτικός τουρισμός (religious tourism)5. Συνεδριακός τουρισμός (congress and convention tourism)6. Εκθεσιακός τουρισμός (exhibition tourism)7. Τουρισμός κινήτρων (incentive tourism)8. Επαγγελματικός τουρισμός (business travel)9. Θεματικός τουρισμός (theme tourism)10. Αστικός τουρισμός ή τουρισμός των πόλεων (urban or city tourism)

Κοινωνικός τουρισμός:

Ως κοινωνικός τουρισμός ορίζεται ο τουρισμός που διευκολύνει την πρόσβαση στον τουρισμό ομάδων ατόμων που για διάφορους λόγους αλλά κυρίως για λόγους υγείας ή κοινωνικούς λόγους αντιμετωπίζουν δυσκολίες να κάνουν διακοπές. Η Ευρωπαϊκή Ένωση στο Σχέδιο Δράσης προτείνει μέτρα που ελαττώνουν τα εμπόδια που συναντούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες και εξαιτίας των οποίων δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση στον τουρισμό, εντάσσοντας τον τουρισμό ατόμων με ειδικές ανάγκες ή τον τουρισμό για όλους στον κοινωνικό τουρισμό (Kurek, 2003).

Τουρισμός Υγείας:

Τουρισμός υγείας είναι ο τουρισμός κατά τη διάρκεια του οποίου οι τουρίστες παίρνουν μέρος σε προγράμματα υγείας ή σε προγράμματα που συνδέονται με την υγεία. Τα προγράμματα υγείας είναι προγράμματα διατήρησης, πρόληψης, θεραπείας, ανάρρωσης και αποκατάστασης της υγείας με σύγχρονες ιατρικές μεθόδους, καθώς και με φυσικές μεθόδους και προγράμματα που σχετίζονται και επηρεάζουν την υγεία, όπως προγράμματα ψυχικής ισορροπίας, ομορφιάς, αδυνατίσματος, κοινωνικής επανένταξης, υγιεινής διαβίωσης, υγιεινής διατροφής, ενεργητικής άθλησης κλπ.

Ο Τουρισμός υγείας περιλαμβάνει τις ακόλουθες μορφές τουρισμού (Σφακιανάκης,2000):

- ✓ Θεραπευτικός τουρισμός: Αφορά τόσο την σύγχρονη όσο και την εναλλακτική ιατρική με τις σύγχρονες και φυσικές μορφές θεραπείας αντίστοιχα.
- ✓ Θερμαλισμός: Αφορά την υποκατηγορία του τουρισμού υγείας που χρησιμοποιεί την γεωθερμική ενέργεια και τα μεταλλικά νερά. Τα ταξίδια σε τουριστικές περιοχές με ιαματικές πηγές ανήκουν σε αυτή την υποκατηγορία.
- ✓ Τουρισμός φυσικοθεραπείας:
- ✓ Τουρισμός υγιεινής διαβίωσης:
- ✓ Τουρισμός ομορφιάς:

Θρησκευτικός τουρισμός:

Θρησκευτικός τουρισμός είναι ο τουρισμός που συνδέεται με τα μνημεία και τους χώρους θρησκευτικής σημασίας.

Σε πολλές περιοχές της Ελλάδας, οι επισκέπτες έχουν την ευκαιρία να ανακαλύψουν, κτίσματα και διάφορα μνημεία λατρείας διαφόρων δογμάτων και θρησκειών, ανακαλύπτοντας το σπάνιο ιστορικό και πολιτισμικό πλούτο της χώρας μας (Σφακιανάκης, 2000).

Συνεδριακός τουρισμός:

Συνεδριακός τουρισμός είναι ο τουρισμός όπου σκοπός του ταξιδιού είναι η συμμετοχή σε ένα συνέδριο ή σε συναντήσεις με μεγάλο ή και μικρό αριθμό συμμετοχών και σε επίπεδο τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή διεθνές (Καραβίτης, 1992).

Οι σύνεδροι ταξιδεύουν με σκοπό να παρευρεθούν σε ένα συνέδριο όπου θα συζητήσουν, να ενημερωθούν και θα πάρουν αποφάσεις για σημαντικά και κοινού ενδιαφέροντος θέματα αλλά εκτός του συνεδριακού χώρου έχουν τουριστικές δραστηριότητες (Σφακιανάκης, 2000).

Εκθεσιακός τουρισμός:

Εκθεσιακός τουρισμός είναι ο τουρισμός όπου σκοπός του ταξιδιού είναι η συμμετοχή των επαγγελματιών σε μια έκθεση (Καραβίτης, 1992). Όταν οι επισκέπτες μια έκθεσης πρέπει να ταξιδέψουν από την περιοχή όπου ζουν και εργάζονται σε μια άλλη περιοχή όπου πραγματοποιείται η έκθεση, τότε οι επισκέπτες αυτοί αποκτούν την τουριστική ιδιότητα και κάνουν εκθεσιακό τουρισμό (Σφακιανάκης, 2000).

Τουρισμός κινήτρων:

Πρόκειται για τον τουρισμό που αναπτύσσεται όταν οι επιχειρήσεις προσφέρουν τουριστικά «πακέτα», προκειμένου να αυξήσουν την παραγωγικότητα των εργαζομένων (Καραβίτης, 1992).

Ο τουρισμός κινήτρων είναι η δεύτερη πιο διαδεδομένη μορφή μαζικού τουρισμού (Σφακιανάκης, 2000).

Επαγγελματικός τουρισμός:

Ο επαγγελματικός τουρισμός είναι ο τουρισμός κατά τη διάρκεια του οποίου οι τουρίστες είναι επαγγελματίες ταξιδιώτες, που μετακινούνται για να συμμετάσχουν σε συνέδρια, εκθέσεις, ταξίδια κινήτρων και επιχειρηματικές υποχρεώσεις, είναι ευπρόσδεκτοι επισκέπτες στον τόπο προορισμού, αφού πρόκειται για άτομα με υψηλό κοινωνικό, μορφωτικό και οικονομικό επίπεδο (Καραβίτης, 1992).

1.3.3 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού

Πίνακας 2: *Εναλλακτικές μορφές τουρισμού*

1. Αγροτουρισμός (agri-tourism)
2. Τουρισμός υπαίθρου (outdoor tourism)
3. Αθλητικός τουρισμός (sports tourism)
4. Περιηγητικός τουρισμός (sight seeing tourism)
5. Θαλάσσιος τουρισμός (marine tourism)
6. Οικοτουρισμός ή οικολογικός τουρισμός (ecotourism)
7. Πολιτιστικός τουρισμός (cultural tourism)
8. Ορεινός τουρισμός (mountain tourism)
9. Χειμερινός τουρισμός (winter tourism)
10. Ορειβατικός τουρισμός (naturism tourism)
11. Τουρισμός περιπέτειας (adventure tourism)

Αγροτουρισμός:

Ο αγροτουρισμός συγκαταλέγει εκείνες τις μορφές του τουρισμού που σχετίζονται άμεσα με το αγροτικό περιβάλλον. Είναι μία μορφή ήπιου τουρισμού. Ο τουρίστας ή ο επισκέπτης μένει σε καταλύματα που υπάρχουν στον αγροτικό χώρο και καταναλώνει αγροτικά προϊόντα τα οποία παράγονται από ανθρώπους που η μία από τις κύριες ασχολίες τους έχει αγροτικό χαρακτήρα.

Η έννοια αγροτουρισμός χρησιμοποιείται εναλλακτικά με όρους όπως, αγροτικός τουρισμός, οικοτουρισμός, πράσινος τουρισμός, ήπιος τουρισμός, εναλλακτικός τουρισμός, κ.α., σε μια προσπάθεια να περιγραφούν οι τουριστικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στις αγροτικές περιοχές και την ύπαιθρο (Whelan, 1991).

Οικοτουρισμός:

Ο τρόπος όπου αναπτύχθηκε ο μαζικός τουρισμός και τα προβλήματα που δημιούργησε η ανάπτυξη του συνέβαλε στην ανάπτυξη του οικοτουρισμού ή όπως αλλιώς ονομάζεται οικολογικός τουρισμός. Οι στόχοι για βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη που επιδιώκουν

ορισμένοι τουριστικοί φορείς αλλά και η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση του πληθυσμού είναι οι βασικοί προωθητικοί παράγοντες του οικοτουρισμού (Θεοδωροπούλου, 2006).

Ο οικοτουρισμός είναι μια εκδοχή της τουριστικής βιομηχανίας που είναι πιο ήπια για το περιβάλλον και τους ανθρώπους. Έχει συζητηθεί διεξοδικά από το 1980. Εδώ είναι καλό να σημειωθεί πως ο οικοτουρισμός είναι η πιο γνωστή μορφή εναλλακτικού τουρισμού (Bauer, 2008).

Αθλητικός τουρισμός:

Ο αθλητικός τουρισμός είναι μια μορφή ειδικού τουρισμού που συνδέει και την αθλητική δραστηριότητα. Παρά το γεγονός ότι υπήρχε στενή σχέση του αθλητισμού και του τουρισμού από την αρχαιότητα, θεωρείται σύγχρονο φαινόμενο. Αυτό γιατί μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισε να αντιμετωπίζεται ως ξεχωριστό κομμάτι της τουριστικής και της αθλητικής βιομηχανίας (Σφακιανάκης, 2000).

Πολιτιστικός τουρισμός:

Παρόλο που δεν υπάρχει ένας αποδεκτός ορισμός για τον πολιτιστικό τουρισμό, θα χρησιμοποιήσουμε τον ορισμό που δίνει η Επιτροπή Καναδικού Τουρισμού (CTC). Σύμφωνα με αυτόν: «μπορούμε να χαρακτηρίσουμε ένα είδος τουρισμού ως πολιτιστικό τουρισμό όταν η συμμετοχή σε πολιτιστικές και εκπαιδευτικές εμπειρίες ή εμπειρίες που αναφέρονται στην πολιτιστική κληρονομιά αποτελούν ένα σημαντικό παράγοντα του ταξιδιού».

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (WTO) πολιτιστικός τουρισμός είναι το ταξίδι που γίνεται με κίνητρο βασικά – πολιτιστικό περιλαμβάνοντας περιηγήσεις, θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και μουσεία, καθώς και τη μελέτη του φυσικού περιβάλλοντος, του λαϊκού πολιτισμού και της τέχνης.

Ορεινός τουρισμός:

Στις ορεινές περιοχές των χωρών υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών που επιθυμούν να αναπτύξουν δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού εκδηλώνεται ο ορεινός τουρισμός (Λύτρα, 2006).

1.4 Φορείς ελληνικού τουρισμού

Οι φορείς εναλλακτικού τουρισμού είναι οι εξής:

α. Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (Ε.Ο.Τ)

Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (Ε.Ο.Τ) χειρίζεται τα γραφεία τουρισμού του εξωτερικού, τα οποία μέχρι να ενταχθούν στο υπουργείο όπως προβλέπεται από το νέο νόμο, βρίσκονται σε αναδιοργάνωση και επαναπροσδιορισμό του ρόλου τους. Τα γραφεία εξωτερικού θα αναπτύσσουν το μαρκετινγκ, την επικοινωνία και την προβολή της τουριστικής Ελλάδας σ' όλο τον Κόσμο. Για την ανάπτυξη αυτών των εργασιών έχουν αρχίσει να ενισχύονται με εξειδικευμένο προσωπικό ενώ αναμορφώνονται και εκσυγχρονίζονται οι χώροι τους καθώς νέα γραφεία συστήνονται σε νέους αναδυόμενους τουριστικά προορισμούς.

β. Οργανισμός Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Τ.Ε.Κ)

Ο Ο.Τ.Ε.Κ ιδρύθηκε στην Ελλάδα το 1937. Εποπτεύεται από το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης. Ο Ο.Τ.Ε.Κ. είναι εξειδικευμένος κρατικός φορέας και παρέχει επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση υψηλού επιπέδου για τα ξενοδοχειακά, επισιτιστικά και τουριστικά επαγγέλματα, σε όλα τα επίπεδα σπουδών (Βαρβαρέσος, 2000).

γ. Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος

Το 1935 σύμφωνα με τον Α.Ν. της 12/26.06.1935 συστήθηκε ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου ο «Οργανισμός Πανελληνίου Ενώσεως Τουριστικών Ξενοδοχείων», ο οποίος με το άρθρο 19 του Α.Ν. της 16/19.11.1935 μετονομάσθηκε σε «Επαγγελματικών Επιμελητήριο Τουριστικών Ξενοδοχείων» και στη συνέχεια μετονομάσθηκε σε «Επιμελητήριο Τουριστικών Ξενοδοχείων της Ελλάδος» (άρθρο 1 Ν.Δ. 866/1941). Είναι νομοθετημένος Σύμβουλος της Πολιτείας σε θέματα τουρισμού και έχει εκ του νόμου ως μέλη όλα τα ξενοδοχειακά καλύμματα και τις οργανωμένες τουριστικές εγκαταστάσεις της χώρας. Δραστηριοποιείται στους τομείς για τη μελέτη, υπόδειξη και εφαρμογή κάθε μέτρου που συντελεί στην ανάπτυξη της ξενοδοχεοακής υποδομής της χώρας, τη συμβουλευτική στήριξη όλων των μελών του σε θέματα οικονομικά, νομικά και εργασιακά, την εκπόνηση μελετών, την έκδοση του ετήσιου Οδηγού των Ελληνικών Ξενοδοχείων, τη συμμετοχή σε διεθνείς

τουριστικές εκθέσεις και την πραγματοποίηση κρατήσεων σε όλα τα ξενοδοχεία της χώρας (Χριστίδου και Βαρβαρέσος, 1999).

δ. Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (Σ.Ε.Τ.Ε)

Ο ΣΕΤΕ ιδρύθηκε το 1991. Εκπροσωπεί τις πανελλήνιες κλαδικές ενώσεις τουριστικών επιχειρήσεων καθώς και μεμονωμένες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται ευρύτερα στην τουριστική οικονομία και καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των τουριστικών δραστηριοτήτων. Σκοπός του ΣΕΤΕ είναι η συνεχής ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και η ανάδειξη του πρωταγωνιστικού ρόλου του τουρισμού στην ελληνική οικονομία. Είναι μη κυβερνητικός, μη κερδοσκοπικός οργανισμός.

Ο Σ.Ε.Τ.Ε. είναι ένας σύνδεσμος ο οποίος κινείται σε δύο άξονες:

- α. Προσπαθεί να πείσει την πολιτεία για το πόσο σημαντικός είναι ο τουρισμός για τη χώρας μας και πόσο μεγάλη είναι η ανάγκη να κάνουμε ποιοτικά βήματα.
- β. Να πείσει όλους του ανθρώπους που έχουν σχέση με τον χώρο του τουρισμού, πόσο σημαντικό είναι καθένας από αυτούς να βελτιώνει την ποιότητά του και να συνεργάζεται με τους υπόλοιπους έτσι ώστε να δημιουργηθεί μια καλύτερης ποιότητας προϊόν.

2. Ανάπτυξη

2.1 Η έννοια της ανάπτυξης

Ελάχιστη προσοχή έχει δοθεί στην έννοια και τον συμβολισμό της τουριστικής ανάπτυξης. Σύμφωνα με Sharpley και Talfer (2002) η ανάπτυξη του τουρισμού φαίνεται να είναι μια «διφορούμενη έννοια» τόσο σημασιολογικά όσο και από τη πλευρά των μέσων και των στόχων της. Μια τέτοια ασάφεια σημαίνει ότι «η τουριστική ανάπτυξη» δεν έχει ένα καθολικά αποδεκτό ορισμό (Gartner, 1996).

Ο όρος ανάπτυξη αναφέρεται σε μια διαδικασία οικονομικής μεγέθυνσης που συνδέεται από μακροχρόνιες διαρθρωτικές μεταβολές στην κλίμακα εφαρμογής (Coffey and Polese, 1985).

Σύμφωνα με τον Ρόκο (1997) η ανάπτυξη είναι «μια καλύτερη ισορροπία κοινωνικών και ανθρώπινων σχέσεων και συστημάτων χρήσεων γης, παραγωγής και απασχόλησης, διανομής και κατανάλωσης, σύμφωνα με τις αξίες και τις επιλογές των δυνάμεων που βρίσκονται στην εξουσία, όπως αυτές μαχητικά συνυπάρχουν και αλληλεπιδρούν, στο φυσικό περιβάλλον με τη συγκεκριμένη κάθε φορά κοινωνική δυναμική και τη μέση κοινωνική συνείδηση».

2.2 Η έννοια της τοπικής ανάπτυξης

Λέγοντας τοπική ανάπτυξη, εννοείται η διαδικασία όπου καλυτερεύει την ποιότητα ζωής των ανθρώπων η οποία επιτυγχάνεται με την ανάπτυξη των γεωγραφικών, φυσικών, κοινωνικοπολιτιστικών και οικονομικών χαρακτηριστικών.

Τοπική ανάπτυξη είναι η ανάπτυξη που έχει σχέση με έναν τόπο, που γίνεται, παράγεται ή αναπτύσσεται σ' αυτόν, που ανήκει ή συνδέεται μ' αυτόν.

Η τοπική ανάπτυξη δεν αφορά μόνο μια συγκεκριμένη χωρική μονάδα, αλλά αναφέρεται σε κάθε γεγονός, δραστηριότητα ή διαδικασία που γίνεται με πρωτοβουλία ή υποστηρίζεται από τον πληθυσμό αυτής της χωρικής μονάδας (Coffey and Polese, 1985).

Ο Barquero (1991) προκειμένου να προσδιορίσει τα χαρακτηριστικά της τοπικής ανάπτυξης καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η τοπική ανάπτυξη μπορεί να θεωρηθεί ως μια διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης και διαρθρωτικών αλλαγών που οδηγεί στη βελτίωση του επιπέδου ζωής του τοπικού πληθυσμού και στην οποία μπορούν να διακριθούν οι εξής διαστάσεις:

Οικονομική, όπου οι τοπικοί επιχειρηματίες χρησιμοποιούν την ικανότητά τους για να οργανώσουν τους τοπικούς παραγωγικούς συντελεστές σε ικανοποιητικά επίπεδα παραγωγικότητας ώστε να είναι ανταγωνιστικά στις αγορές.

Κοινωνικοπολιτιστική, όπου οι αξίες και οι τοπικοί θεσμοί αποτελούν τη βάση της αναπτυξιακής διάστασης και

Η πολιτικοδιοικητική, όπου οι χωρικές πολιτικές επιτρέπουν τη δημιουργία ενός τοπικού ευνοϊκού οικονομικού πλαισίου προστατεύοντας το από τις εξωτερικές επιδράσεις και προωθώντας την ανάπτυξη της τοπικής δυναμικής.

2.3 Η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης

Ο Παπαϊωάννου (1991), δηλώνει πως η τελευταία δεκαετία έφερε στο προσκήνιο την ανάγκη συμβιβασμού της πολιτικής που επιδιώκει την οικονομική ανάπτυξη με την πολιτική για το περιβάλλον προς μια πολιτική στην οικονομία.

Στην Έκθεση της Παγκόσμιας Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (Επιτροπή Brundtland, 1987), διατυπώνεται η έννοια της «αιφόρου» ή «βιώσιμης ανάπτυξης» όπου: «η αιφόρος ανάπτυξη είναι η ανάπτυξη η οποία καλύπτει τις ανάγκες του παρόντος, χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες».

Με άλλα λόγια με τον όρο «βιώσιμη ανάπτυξη» επισημαίνεται η χρήση όλων των πόρων σε τέτοιο βαθμό και ένταση, ώστε αυτή να προσδίδει τη μέγιστη ευημερία στο κοινωνικό σύνολο, χωρίς να απειλείται το μέλλον και η ποιότητα ζωής των επόμενων γενεών.

αυτό που έρχεται στο μυαλό κάποιου ακούγοντας βιώσιμη ανάπτυξη είναι η βιωσιμότητα του περιβάλλοντος. Ο ορισμός όμως της βιώσιμης ανάπτυξης, σήμερα, έχει υπερβεί το αυστηρά περιβαλλοντικό πλαίσιο και μελετάει στοιχεία και παράγοντες οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτισμικούς κλπ ή και το συνδυασμό αυτών, με σκοπό να συνυπάρξουν αποτελεσματικά μεταξύ τους. Η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης ταυτίζεται με την έννοια της αιφόρου ανάπτυξης, όπου το κύριο χαρακτηριστικό της είναι η διάρκεια ζωής και προτεραιότητά της, η εξασφάλιση ποιότητας διαβίωσης σε όλους τους τομείς (Μητούλα, 2000).

Η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης ταυτίζεται με την έννοια της αιφόρου ανάπτυξης, όπου το κύριο χαρακτηριστικό της είναι η αέναη ζωή και προτεραιότητά της, η εξασφάλιση ποιότητας

διαβίωσης σε όλους τους τομείς. Ακούγοντας τον όρο βιώσιμη ανάπτυξη, έρχεται στο μυαλό κάποιων η βιωσιμότητα του περιβάλλοντος. Σήμερα ο όρος αυτός έχει υπερβεί το καθαρά αυστηρά περιβαλλοντικό πλαίσιο. Συγκεκριμένα, αναφέρεται σε στοιχεία και παράγοντες οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτισμικούς κλπ ή και συνδυασμό αυτών ώστε να συνυπάρξουν με αρμονία μεταξύ τους τόσο στο παρόν, όσο και στο μέλλον, σε μια αέναη και βιώσιμη μορφή (Μητούλα, 2000).

2.4 Τουριστική ανάπτυξη στην Ελλάδα

Η Ελλάδα είναι ένας από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως. Ο τουρισμός είναι ένας από τους δυναμικότερα αναπτυσσόμενους τομείς της ελληνικής οικονομίας. Αποτελώντας κυρίαρχη δραστηριότητα, έχει αξιόλογες πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στους άλλους τομείς της οικονομίας και συμβάλλει στη συνολική οικονομική ανάπτυξη της χώρας μας.

Στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και στην περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας, συμβάλλει αποφασιστικά η τουριστική ανάπτυξη καθώς επίσης συνεισφέρει σημαντικά στη διαμόρφωση του Α.Ε.Π. της χώρας (Μητούλα, 2002).

Η συμβολή της τουριστικής οικονομίας το 2010 στο ΑΕΠ της Ελλάδας φτάνει το 15,3%, ενώ η συνολική απασχόληση στην τουριστική οικονομία (746.200 θέσεις εργασίας) αντιστοιχεί στο 17,9% των απασχολούμενων. Μέχρι το 2019 η απασχόληση στην τουριστική οικονομία μπορεί να αυξηθεί τουλάχιστον κατά 360.000 άτομα, καλύπτοντας το 100% των ανέργων κατά το 2009 (Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων).

Συγκρινόμενος σε παγκόσμιο επίπεδο, ο ελληνικός τουρισμός καταγράφει ικανοποιητικές επιδόσεις. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (WTO), η Ελλάδα το 2010 ήταν 17η σε επίπεδο διεθνών αφίξεων και 21η σε επίπεδο εσόδων (Πίνακας: 3). Επίσης, σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (WEF) το 2011, η χώρα μας καταλαμβάνει την 29η θέση μεταξύ 139 χωρών στο Δείκτη Ταξιδιωτικής και Τουριστικής Ανταγωνιστικότητας, ενώ στο Γενικό Δείκτη Ανταγωνιστικότητας καταλαμβάνει μόλις την 83η. Τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν ότι ο

ελληνικός τουρισμός είναι ένας από τους ελάχιστους τομείς της εθνικής οικονομίας, ο οποίος είναι ανταγωνιστικός σε παγκόσμιο επίπεδο.

Πίνακας 3 : Ελλάδα και Ανταγωνιστές – Θέση στην Παγκόσμια Κατάταξη, 2010

	Θέση στις αφίξεις	Θέση στις εισπράξεις
Ισπανία 	4	2
Τουρκία 	7	10
Ελλάδα 	17	21
Αίγυπτος 	18	22
Κροατία 	23	33
Κύπρος 	>50	>50

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού και Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ

Σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Στοιχείων, το 2008 οι τουριστικές εισπράξεις άγγιξαν τα 11.635,90 εκατ. € σημειώνοντας αύξηση της τάξης 2,8%. Εδώ είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι εισπράξεις που πραγματοποιήθηκαν κατά το 2008 ήταν οι μεγαλύτερες τα τελευταία 11 χρόνια. Οι χαμηλότερες τουριστικές εισπράξεις παρατηρούνται κατά το περασμένο έτος (9.611,30 εκατ. €), δηλαδή το 2010. Στον Πίνακα: αναφέρονται αναλυτικά οι τουριστικές εισπράξεις σε εκατ. € από το 2000 έως και το 2010 καθώς επίσης και οι μεταβολές από έτος σε έτος.

Πίνακας 4 : Τουριστικές Εισπράξεις 2000 – 2010

Τουριστικές Εισπράξεις 2000 – 2010		
International Tourism Receipts 2000 – 2010		
Έτος	Εκατ. €	Μεταβολές
Year	mi.	Change
2000	10.061,20	-
2001	10.579,90	5,16%
2002	10.284,70	-2,79%
2003	9.495,30	-7,68%
2004	10.347,80	8,98%
2005	10.729,50	3,69%
2006	11.356,70	5,85%
2007	11.319,20	-0,33%
2008	11.635,90	2,80%
2009	10.400,20	-10,62%
2010	9.611,30	-7,59%

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων της Τράπεζας της Ελλάδος.

3. Περιοχή Μελέτης

3.1 Νομός Τρικάλων, Ιστορική αναδρομή

Η πόλη Τρίκκη, όπως ονομαζόταν τα Τρίκαλα κατά την αρχαιότητα, ήταν ξακουστή καθώς οι αρχαίοι τη θεωρούσαν γενέτειρα του Ασκληπιού, του περίφημου γιατρού και έδρα του επιφανέστερου Ασκληπιείου στο οποίο λέγεται ότι είχαν υπηρετήσει οι πιο σπουδαίοι γιατροί της εποχής (Παπαστεργίου, 1998).

Από τις ανασκαφές μπορεί κανείς να διαπιστώσει ότι η ιστορία της πόλης είναι γνωστή από την περίοδο των Διαδόχων του Μεγάλου Αλεξάνδρου και κυρίως από τις συγκρούσεις στον Μακεδονικό και Θεσσαλικό χώρο ανάμεσα στους Έλληνες και τους Ρωμαίους που εξαιτίας αυτών η πόλη υπέστη σοβαρές καταστροφές.

Από το 2^ο αιώνα έχουμε τις πρώτες επιγραφές της πόλης. Η πόλη άκμασε πάλι κατά την πρώιμη βυζαντινή περίοδο. Ο Ιουστινιανός οχυρώνει εκ νέου την «Ακρόπολη» των Τρικάλων, ενώ την περίοδο χάρη στον Συνέκδημον Ιεροκλέου, διατηρεί το αρχαίο όνομά της. Και έτσι από την Άννα Κομνηνή, κατά τον 11^ο αιώνα ανακύπτει για πρώτη φορά το νέο όνομα της πόλεως από Τρίκκη στη σημερινή της ονομασία Τρίκαλα (Τσέτσης).

Επίσης τα Τρίκαλα υπήρξαν μία από τις τέσσερις θεσσαλικές οχυρώσεις καθώς επίσης και το κέντρο ιπποφορβείας που ο Φειδίας μετέβη εκεί για να μελετήσει την ιππική ανατομία και συμπεριφορά των προτύπων των αμίμητων δημιουργών του στον «Παρθενώνα».

Κατά την πρώιμη βυζαντινή περίοδο η πόλη συνέχισε να φέρει την ονομασία «Τρίκκη» που υπήρξε έδρα επισκοπής. Παρά τις συνεχείς λεηλασίες της πόλης κατά την περίοδο των βαμβαρικών επιδρομών, η πόλη προφύλαξε την σημασία της για την ευρύτερη περιοχή και συμμετείχε σε όλα τα σημαντικά γεγονότα της Θεσσαλίας. Κατά τον 9^ο και 10^ο αιώνα η πόλη υπέστη σημαντικές καταστροφές κατά τους βυζαντινό – βουλγαρικούς πολέμους. Η οικονομική άνοδος της πόλης την περίοδο εκείνη ήταν αισθητή κατά τους μεσο – βυζαντινούς χρόνους που και τελικά έλαβε την ονομασία Τρίκαλα.

Το 1325 κυριαρχούσε στην περιοχή των Τρικάλων ο Έλληνας χωροδеспότης Στέφανος Γαβριηλόπουλος. Μετά το 1333 τα Τρίκαλα περιήλθαν, ύστερα από συμφωνία, στην δικαιοδοσία του Ιωάννη Ορσίνη της Ηπείρου και λίγο αργότερα, και για λίγο διάστημα

επανακτήθηκαν από τον αυτοκράτορα της Κωνσταντινούπολης Ανδρόνικο Γ' Παλαιολόγο. Στα 1348 η Δυτική Θεσσαλία κυριεύθηκε από τους Σέρβους του Στεφάνου Ντούσαν και τα Τρίκαλα τότε έγιναν η έδρα του Ελληνοσερβικού κράτους των Νεμανιδών (Αρσενίου, 2005).

Τα Τρίκαλα καθώς επίσης και η Λάρισα, κατά την περίοδο της τουρκικής κατοχής, αποτέλεσαν τις μόνες αξιόλογες εμπορικά και οικονομικά πόλεις της Θεσσαλίας. Κύριες πηγές οικονομίας ήταν οι αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή και το εμπόριο. Ο πληθυσμός των Τρικάλων αποτελούνταν από Τούρκους, Έλληνες, Εβραίους και Άραβες που ζούσαν διαχωρισμένοι σε αυτόνομες ομάδες, με δικούς τους νόμους και θεσμού. Ηγέτες τους ήταν οι θρησκευτικοί αρχηγοί όπου είχαν και την πολιτική εξουσία (Εγκυκλοπαίδεια Πυρσός).

Από το 19^ο αιώνα και μετά η πόλη των Τρικάλων, ήταν η δεύτερη σε πληθυσμό πόλη της Θεσσαλίας, μετά τη Λάρισα, και παρουσίαζε αξιόλογη εμπορική κίνηση. Την εποχή εκείνη έχει εξασθενήσει πια ο αυστηρός διαχωρισμός των διάφορων κοινοτήτων σε ξεχωριστές συνοικίες και έχει αρχίσει μια σταδιακή ανάμειξή τους (Αρσενίου, 2005).

Το 1881 τα Τρίκαλα συμπεριλήφθηκαν στην Ελλάδα μαζί με την λοιπή Θεσσαλία και ο ελληνικός στρατός με τις ελληνικές αρχές μπήκαν στην πόλη στις 21 Αυγούστου του 1881. Η πόλη απόκτα το 1885 ρυμοτομικό σχέδιο. Ο πληθυσμός, αργά αλλά σταθερά αυξανόταν συνέχεια. Οι κάτοικοι από τα γύρω χωριά και ειδικά από τα ορεινά, εγκαθίστανται στην πόλη.

Το 1907 έγιναν μεγάλες καταστροφές ύστερα από πλημμύρα του ποταμού Ληθαίου που πνίγηκαν και 300 κάτοικοι.

Έπειτα, η παγκόσμια οικονομική κρίση του 1930 που έπληξε την πόλη, είχε έντονο αντίκτυπο στην οικονομική ζωή ενώ τη δεκαετία 1940 – 1950 δημιούργησε μεγάλες ζημιές στην πόλη και απώλεια σημαντικού πληθυσμού της, τμήμα που μετανάστευσε οριστικά (Ζιάκας, 1974).

Παράλληλα οι Τούρκοι ,χρόνο με τον χρόνο μειώνονταν και οι μεγάλες γεωργικές περιουσίες και τα ακίνητα , περιέρχονται στα χέρια των Ελλήνων. Αυτό είχε ως συνέπεια να χαθεί ο Τούρκος τσιφλικάς και τη θέση του να πάρει Έλληνας Τσιφλικάς. Οι πλούσιοι γαιοκτήμονες και έμποροι κατοικούν στο « Βαρούσι», και παράλληλα διατηρούν τα «κονάκια». Το «Βαρούσι» ήταν μια χριστιανική συνοικία κάτω από το κάστρο και τα «κονάκια», κατοικίες στα κτήματά τους. Σταδιακά αρχίζει να εμφανίζεται η μεσαία αστική τάξη που με το πέρασμα

του χρόνου θα αποτελέσει την οικονομική και πολιτική βάση της πόλεως. Έτσι το κέντρο και οι γύρω συνοικίες μεταμορφώνονται. Οι πλούσιοι γαιοκτήμονες και οι έμποροι στα ταξίδια τους στο εξωτερικό γνωρίζουν το νεοκλασικισμό, που έχουν ήδη επικρατήσει στην Ευρώπη αλλά και την υπόλοιπη Ελλάδα (Κλιάφα, 2006).

Εκείνη την εποχή τόπος συνάθροισης των κοσμικών Τρικαλινών αποτελούσε η πλατεία «Ρήγα Φεραίου», όπου περιβαλλόταν από μεγαλόπρεπα κτίρια, νεοκλασικής αρχιτεκτονικής, κατοικίες και ξενοδοχεία. Το διάστημα του μεσοπολέμου δημιουργήθηκαν και μικρά καπνεργοστάσια, ηλεκτρικά εργοστάσια, βιομηχανίες υφαντουργίας και πολλά άλλα (Βανδούλη – Τσαπάλα, 1996).

Στα χρόνια βέβαια της Κατοχής και του εμφύλιου πολέμου δεν γίνεται κανένα έργο στην πόλη. Σπίτια καινούρια δεν κτίζονταν, δρόμοι νέοι δεν γίνονταν και οι υπάρχοντες ήταν προβληματικοί γεμάτοι σκόνη και λάκκους. Πολλά σπίτια υπέστησαν μεγάλες καταστροφές από τους βομβαρδισμούς των Ιταλών και των Γερμανών. Σε ορισμένα σημεία της πόλης η κατάσταση ήταν τραγική. Οι άνθρωποι εκεί ζούσαν μέσα σε χαμόσπιτα φτιαγμένα από λαμαρίνες, πισσόχαρτο και τάβλες (Βανδούλη – Τσαπάλα, 1996).

Η πόλη αρχίζει να συνέρχεται στις αρχές τις δεκαετίας του 1950, όπου κτίζονται τα πρώτα μεταπολεμικά σπίτια. Ήταν η περίοδος όπου η παλιά πόλη των Τρικάλων χάνει την ιδιαίτερη φυσιογνωμία της (πολιτιστικός Οργανισμός Δήμου Τρικάλων, 1996).

Από το 1770 έως και το 1773 η πόλη υπέστη σοβαρές καταστροφές ώσπου η πόλη περιήλθε το 1786 στον Αλή Πασά.

3.2 Τοποθεσία

Ο νομός Τρικάλων είναι ο δεύτερος σε έκταση νομός της Θεσσαλίας και τρίτος σε πληθυσμό από τους τέσσερις νομούς της. Κατέχει το ΒΔ τμήμα της Θεσσαλίας και συνορεύει Βόρεια με το νομό Γρεβενών, ανατολικά με το νομό της Λάρισας, νότια με τον νομό της Καρδίτσας και δυτικά με τους νομούς Άρτα και Ιωάννινα.

Ο νομός Τρικάλων εκτείνεται σε 3.367 χλμ και αντιπροσωπεύει το 25% περίπου της έκτασης της Θεσσαλίας και το 2,5% της συνολικής έκτασης της Ελλάδας. Το μεγαλύτερο μέρος του εδάφους του είναι ορεινό, 72%, το 11% ημιορεινό και το 17% πεδινό.

Είναι ο ορεινότερος της Θεσσαλίας και περικλείεται στις τρεις πλευρές του από βουνά. Στο ανατολικό τμήμα του ο νομός χωρίζεται από το νομό της Λάρισας με τα βουνά Τίτανος και τα βουνά του Ζάρκου. Βόρεια υψώνονται τα βουνά Αντιχάσια και Χάσια. Δυτικά υψώνεται η οροσειρά της Πίνδου που καταλαμβάνει μεγάλο τμήμα του νομού (<http://dim-platan.tri.sch.gr/ntrikalon01.htm>).

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 ο πληθυσμός του ανέρχεται στους 139.548 κατοίκους. Πρωτεύουσα του νομού Τρικάλων είναι η πόλη των Τρικάλων με πληθυσμό 70.000 κατοίκων. Ο νομός αποτελείται από δύο επαρχίες, αυτή των Τρικάλων και αυτή της Καλαμπάκας όπου ζουν 110.481 και 28.465 κάτοικοι αντίστοιχα.

3.3 Οικονομία παραγωγικότητα

Τα οικονομικά ή οικονομική επιστήμη παίζουν σημαντικό ρόλο στην ερμηνεία και εφαρμογή της βιωσιμότητας. Με τα οικονομικά προσδιορίζεται η κατανάλωση των φυσικών και άλλων πόρων, η οικονομική δραστηριότητα που είναι παράγων ρύπανσης, όπως και η κατανομή των αγαθών. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα οικονομικά δεν είναι «καθαρή» επιστήμη. Οι «νόμοι» της οικονομίας βασίζονται σε υποθέσεις (όπως αυτή του προσωπικού συμφέροντος του ανθρώπου που είναι προϋπόθεση σε πολλά οικονομικά μοντέλα), ενώ η ανάπτυξη των οικονομικών θεωριών σχετίζεται στενά με την εκάστοτε πολιτική ιδεολογία και ηθική. Σ αυτό το σημείο είναι χρήσιμο να επισημανθούν τα κυριότερα σημεία που σχετίζονται στενά με την βιωσιμότητα και την οικονομία του νομού Τρικάλων (Μπίθας, 1997).

Ο νομός Τρικάλων παράγει το 1,02 % του συνολικού ΑΕΠ της χώρας. Το 1998 έχει καταχωρηθεί ΑΕΠ αξίας 367,9 εκ δρχ, συνεισφέροντας το 16,26% του παραχθέντος προϊόντος της Θεσσαλίας (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Τρικάλων).

Το συγκριτικό πλεονέκτημα της σημαντικής πρωτογενούς παραγωγής αποτελεί κρίσιμη μάζα για την υποστήριξη μεταποιητικών δραστηριοτήτων, με έμφαση στην παραγωγή προϊόντων οικολογικής καλλιέργειας και 'ονομασίας προέλευσης' και την ανάπτυξη της τυποποίησης και της συσκευασίας αγροτικών προϊόντων για εξαγωγή. Στο τριτογενή τομέα οι εφαρμογές νέων τεχνολογιών, αποτελούν το νέο τρόπο συμμετοχής των πολιτών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων ενώ παράλληλα καθιστούν, τις Δημόσιες αρχές, εγγυητές για την σωστή

λειτουργία της τοπικής κοινωνίας σε σχέση με την ψηφιακή και από απόσταση εξυπηρέτηση των πολιτών.

Στον πρωτογενή τομέα απασχολείται το 45,2% του ενεργού πληθυσμού. Στη γεωργία αναλογεί το 1/5 του προϊόντος του νομού. Επίσης εκεί παράγεται το 2,7 % του συνολικού γεωργικού προϊόντος της χώρας (Πρατήριο Απασχόλησης Ερευνητική Πληροφορική Α.Ε).

Είναι η πρώτη παραγωγός τυριού στη χώρα με 17% της συνολικής παραγωγής το 2002 και η 9^η στην παραγωγή βαμβακιού, μήλων και κρέατος με 4,1%, 1,5% και 3% αντίστοιχα.

Η παραγωγή γάλακτος και τυριού σημειώνει ανοδική πορεία τα έτη 1995-2001. Η παραγωγή βαμβακιού παρουσιάζει διάφορες αυξομειώσεις την περίοδο 1995-2001 με μια μεγάλη μείωση το 2000 που μπορεί να οφείλεται σε αστάθμητους παράγοντες όπως οι καιρικές συνθήκες. Τέλος, η παραγωγή μήλων και κρέατος, μετά από μια μικρή μείωση την περίοδο 97-98, ακολούθησε ανοδική πορεία στην παραγωγή.

Στο δευτερογενή τομέα απασχολείται το 21% του ενεργού πληθυσμού. Στο νομό Τρικάλων στη μεταποίηση αναλογεί το 6,2% (Πρατήριο Απασχόλησης Ερευνητική Πληροφορική Α.Ε.). Οι επενδύσεις των βιομηχανικών επιχειρήσεων του νομού την περίοδο 1999-2000 υποχώρησαν, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ετήσιας Βιομηχανικής Έρευνας της ΕΣΥΕ.

Ενώ το 1995 αριθμούσαν 430 επιχειρήσεις με συνολικό κύκλο εργασιών 43 δις δρχ., το 2000 ήταν 3.768 επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών 45,9 εκ ευρώ. Αντίθετα μείωση υπέστη ο αριθμός των μεταποιητικών επιχειρήσεων που απασχολούν πάνω από 10 άτομα, αυξάνοντας όμως τις πωλήσεις τους.

Στον τριτογενή τομέα παραγωγής απασχολείται το 33,8% του ενεργού πληθυσμού του νομού (Πρατήριο Απασχόλησης Ερευνητική Πληροφορική Α.Ε.).

Ο κλάδος των υπηρεσιών σημειώνει συνεχή ανοδική πορεία την τελευταία δεκαετία, αποτελώντας σήμερα το 67,08% του ΑΕΠ του νομού. Σε σχέση με το 1990 παρατηρείται μια αύξηση της τάξης του 14% στη συμμετοχή του τριτογενή τομέα στο ΑΕΠ του νομού.

Όπως μπορούμε να δούμε στον παρακάτω πίνακα στον τομέα του εμπορίου ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων είναι στο λιανικό, κλάδο στον οποίο παρατηρείται γενική ανάκαμψη δεδομένου του διπλασιασμού του αριθμού των επιχειρήσεων αλλά και αύξηση του τζίρου

από 33 δις δρχ. το 1993 σε 94,5 δις δρχ. το 2000, ξεπερνώντας και το αντίστοιχο στο χονδρικό εμπόριο.

Οι επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου έχουν αυξήσει τον κύκλο των εργασιών τους από 37,2 δις δρχ. το 1993 σε 53,2 δις δρχ. το 2000.

3.4 Τουρισμός στο νομό Τρικάλων

Ο νομός παρουσιάζει αυξημένη τουριστική κίνηση λόγω των Μετεώρων στην περιοχή της Καλαμπάκας και του χιονοδρομικού κέντρου Περτουλίου. Στην περιοχή Καλαμπάκας – Μετεώρων η τουριστική περίοδος αρχίζει την άνοιξη, και πιο συγκεκριμένα τον Απρίλιο όπου η κίνηση αυξάνεται σταδιακά τον Μάιο μέχρι και τις αρχές του Ιουνίου. Τους επόμενους μήνες παρουσιάζει μια κάμψη. Και η τουριστική κίνηση αυξάνεται και πάλι τον Σεπτέμβριο, και κατά τον Οκτώβριο παρουσιάζει σημαντική κίνηση.

Το χιονοδρομικό κέντρο Περτουλίου αποτελεί το δεύτερο τουριστικό πόλο της περιοχής. Η κίνηση εδώ στηρίζεται κατεξοχήν στους ημεδαπούς τουρίστες, ενώ αναπτύσσεται ιδιαίτερα ο χειμερινός αλλά και ο θερινός τουρισμός. Η τουριστική κίνηση αυξάνεται τους χειμερινούς μήνες και τα Σαββατοκύριακα ή τριήμερα διακοπών καθώς το χιονοδρομικό κέντρο αποτελεί πόλο έλξης για επισκέπτες από το νομό, τους γύρω νομούς ή ακόμα και επισκέπτες από Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Η περιοχή προσφέρεται είτε για χιονοδρομικά αθλήματα είτε απλώς για εκδρομή.

Στον τομέα του τουρισμού ο αριθμός των διανυκτερεύσεων τόσο αλλοδαπών όσο και ημεδαπών αυξάνεται σταθερά την τελευταία δεκαετία με μικρές αποκλίσεις και ο αριθμός των ξενοδόχων αυξάνεται τα τελευταία τέσσερα χρόνια (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Τρικάλων).

3.5 Τουρισμός και οικονομική ανάπτυξη

Ο νομός παράγει πολλά παραδοσιακά - τοπικά προϊόντα, τα οποία χαρακτηρίζουν την περιοχή (κυρίως τυριά, κρέατα, κηπευτικά, τσίπουρο κα.) και μπορούν να αναδείξουν ένα

συγκριτικό πλεονέκτημα στην γεωργία, κτηνοτροφία και στον τουρισμό, γιατί συνδέονται με το συγκριτικά καθαρό περιβάλλον της ελληνικής υπαίθρου, την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων και την πιο ενεργή οικολογική συνείδηση που σταδιακά διαμορφώνουν οι καταναλωτές διεθνώς.

Με βάση την προώθηση τοπικών προϊόντων που χαρακτηρίζονται από συγκριτικό πλεονέκτημα, ενισχύονται οι ευκαιρίες ανάπτυξης του τομέα μεταποίησης που αποτελεί κρίσιμο τομέα, καθώς συμβάλλει στην διεισδυτικότητα σε νέες αγορές, στην αφομοίωση και ενίσχυση νέων ευέλικτων τεχνολογιών και στην προσφορά νέων θέσεων εργασίας. Η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του πρωτογενή τομέα και οι πολλαπλασιαστικές θετικές επιδράσεις τους στον τομέα μεταποίησης και υπηρεσιών προϋποθέτει την αναβάθμιση της γεωργικής υποδομής με έργα βελτίωσης, υπό το πρίσμα της δυνατότητας προσαρμογής στην αγορά και των προοπτικών διάθεσης των προϊόντων, δομές στήριξης στρατηγικών καλλιεργειών της Περιφέρειας, ενέργειες προώθησης επιλεγμένων τομέων (κτηνοτροφία, θερμοκήπια, κ.λ.π.), καθώς επίσης και δράσεις βελτίωσης της ποιότητας και ανταγωνιστικότητας των αγροτικών προϊόντων (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Νομού Τρικάλων).

II Μεθοδολογική προσέγγιση

4. Παρουσίαση και σχολιασμός της έρευνας

4.1 Μεθοδολογία της έρευνας

Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε βάση της θεωρίας της κοινωνικής ανταλλαγής, μια γενική κοινωνιολογική θεωρία που ασχολείται με την κατανόηση της ανταλλαγής των πόρων μεταξύ ατόμων και ομάδων σε μια κατάσταση αλληλεπίδρασης. Οι άνθρωποι συμμετέχουν σε μια διαδικασία αλληλεπίδρασης, όπου αναζητούν κάτι το αξιόλογο, είτε πρόκειται για υλικό, κοινωνικό ή ψυχολογικό. Τα άτομα επιλέγουν να συμμετάσχουν σε μια ανταλλαγή όταν θα έχουν κριθεί τα οφέλη και το κόστος της. Από τη σκοπιά του τουρισμού, η κοινωνική θεωρία ανταλλαγής εισηγείται ότι, οι συμπεριφορές ενός ατόμου προς αυτή τη βιομηχανία, και το επόμενο επίπεδο της στήριξη για την ανάπτυξή της, θα επηρεαστεί από την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων που θα προκύψουν στην κοινότητα (Andereck et all, 2005).

Εξετάσθηκαν οικονομικοί παράγοντες που μπορούν να αποτελέσουν δείκτη οικονομικής ανάπτυξης, όπως το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα, η ύπαρξη ή όχι ανεργίας και το χρονικό διάστημα αυτής, η ύπαρξη ευκαιριών απασχόλησης.

Διερευνήθηκε αν η περιοχή θεωρείται τουριστική, τι προσελκύει τον τουρισμό, αν ο τουρισμός μπορεί να συμβάλει στην τόνωση της ανάπτυξης.

Εξετάσθηκε αν υπάρχει υποβάθμιση του περιβάλλοντος

4.2 Επιλογή του δείγματος – Τρόπος συλλογής των στοιχείων

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να διερευνηθεί η σχέση του τουρισμού με την τοπική ανάπτυξη και να μελετηθεί η επίδραση του, στο οικογενειακό εισόδημα των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής του νομού Τρικάλων.

Προκρίμενου να γίνει ένας κριτικός σχολιασμός περί της τουριστικής ανάπτυξης στην περιοχή μελέτης και να επιτραπεί η εξαγωγή των συμπερασμάτων, κρίθηκε σκόπιμη η μέθοδος της δημοσκοπήσης. Με τη διανομή των ερωτηματολογίων θα εξεταστούν οι

κοινωνικές, οι οικονομικές και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις του τουρισμού. Επίσης θα διαπιστωθεί η στάση και η αντίληψη των κατοίκων του νομού προς την ανάπτυξη.

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε ήταν η δημοσκόπηση. Δημοσκόπηση είναι η συστηματική συλλογή πληροφοριών από ερωτώμενους με σκοπό την κατανόηση ή την πρόβλεψη της συμπεριφοράς του τμήματος του πληθυσμού που μας ενδιαφέρει. Η συλλογή των πληροφοριών γίνεται με τη βοήθεια κάποιας μορφής ερωτηματολογίου (Σταθακόπουλος, 2001).

Για τη συλλογή των πληροφοριών χρησιμοποιήθηκε η τεχνική του ανώνυμου ερωτηματολογίου, που ακολουθεί. Η συγκέντρωση των στοιχείων έγινε ύστερα από επιτόπια έρευνα με τη συμπλήρωση κατάλληλα διαμορφωμένου ερωτηματολογίου. Στο ερωτηματολόγιο κλήθηκαν να απαντήσουν 150 κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής του νομού Τρικάλων. Η διαδικασία διανομής των ερωτηματολογίων είχε διάρκεια 1 μήνα.

Η σύνταξη του ερωτηματολογίου έγινε μετά από τη σχετική βιβλιογραφική ενημέρωση, λαμβάνοντας υπόψη τα τοπικά χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες των Τρικάλων, στην περιοχή όπου έγινε η διεξαγωγή της έρευνας. Επίσης η σύνταξη του ερωτηματολογίου ήταν σαφή και απλή έτσι ώστε να μπορεί να συμπληρωθεί από όλους τους ερωτηθέντες ανεξάρτητα από το μορφωτικό τους επίπεδο.

Στόχος του ερωτηματολογίου ήταν η διεξαγωγή συμπερασμάτων όσον αφορά τη συμβολή ή μη του τουρισμού και στην προαγωγή της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης των Τρικάλων. Η συλλογή των ερωτηματολογίων ξεκίνησε το Φεβρουαρίου του 2011 και ολοκληρώθηκε το Μάρτιο του 2011.

Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκαν 143 ερωτηματολόγια. Συνολικά διανεμήθηκαν 150 ερωτηματολόγια από τα οποία συμπληρώθηκαν και επεστράφησαν πίσω τα 143.

4.3 Κατάρτιση του ερωτηματολογίου

Το συγκεκριμένο κεφάλαιο αναφέρει τη μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε για τη διεξαγωγή της έρευνας καθώς επίσης και το περιεχόμενο των ερωτηματολογίων που χρησιμοποιήθηκαν ως εργαλείο έρευνας.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 27 ερωτήσεις οι περισσότερες από τις οποίες ήταν κλειστού τύπου και πολλαπλής επιλογής. Στο ερωτηματολόγιο υπήρχαν 4 ερωτήσεις ανοικτού τύπου. Οι μεταβλητές που εξετάστηκαν στο σύνολό τους ήταν 47.

Το ερωτηματολόγιο της έρευνας ήταν χωρισμένο σε 5 μέρη προκειμένου να συλλεχθούν τα κατάλληλα στοιχεία. Τέτοια στοιχεία είναι:

- ❖ Δημογραφικά στοιχεία όπως: φύλο, ηλικία, μορφωτικό επίπεδο, απασχόληση, σχέση απασχόλησης με τουρισμό, οικογενειακή κατάσταση, αριθμός μελών οικογένειας, παιδιά, αριθμός παιδιών, μηνιαίο εισόδημα, αριθμός υπνοδωματίων, ανέσεις κατοικιών, συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με τον τουρισμό.
- ❖ Γενικά στοιχεία που να σχετίζονται με τον τουρισμό όπως: αν η περιοχή είναι τουριστική, αν υπάρχουν δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης, αν ο τουρισμός συμβάλλει στην τόνωση της απασχόλησης
- ❖ Στοιχεία που σχετίζονται με την οικονομία όπως: οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στην περιοχή λόγω των τουριστικών εγκαταστάσεων στην τοπική οικονομία, στο οικογενειακό εισόδημα, στις θέσεις εργασίας, στις τιμές της γης, της στέγασης και των μισθών, στην ανεργία, στην άναρχη δόμηση, στη ρύπανση του αέρα, στους πεζόδρομους, στα απορρίμματα, στην ηχορύπανση
- ❖ Στοιχεία που σχετίζονται με το περιβάλλον όπως: υποβάθμιση του περιβάλλοντος και τι την προκαλεί, κατά πόσο υπάρχουν πράσινο, πάρκα και υποβάθμιση του περιβάλλοντος στην περιοχή, πρόγραμμα ανακύκλωσης και αν συμμετέχουν.
- ❖ Και τέλος στοιχεία που σχετίζονται με την κοινωνία όπως: ποιότητα δρόμων, σήμανσης, στάσεις αστικής συγκοινωνίας, κυκλοφοριακό πρόβλημα, εγκληματικότητα, συνωστισμός, προβλήματα στάθμευσης, απορρίμματα, υπερπληθυσμός στις υπαίθριες εγκαταστάσεις αναψυχής, ηχορρύπανση. Στο τέλος του ερωτηματολογίου επέλεξαν το συγκριτικό πλεονέκτημα της περιοχής ανάμεσα σε γεωγραφική θέση, φυσικό περιβάλλον,

πολιτιστική κληρονομιά, φιλοξενία ανθρώπων, ησυχία εξοχικός χαρακτήρας καθώς επίσης και το μειονέκτημα της περιοχής ανάμεσα στα ακόλουθα: άναρχη δόμηση, όχι πεζοδρόμια, απότομη πληθυσμιακή αύξηση, λίγο πράσινο, κυκλοφοριακό πρόβλημα, έλλειψη χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων.

4.4 Μέθοδοι επεξεργασίας των στοιχείων

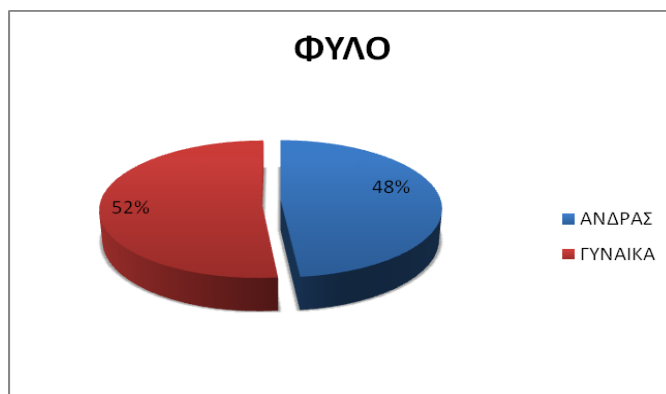
Ακολούθησε η κωδικοποίηση των απαντήσεων και η καταγραφή τους σε στατιστικούς πίνακες. Κατά τη διαδικασία αυτή χρησιμοποιήθηκαν δύο προγράμματα, το Microsoft Excel και το SPSS Inc. Η ανάλυση ολοκληρώθηκε με την πραγματοποίηση πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης μεταξύ εξαρτημένης μεταβλητής και ανεξάρτητων.

4.5 Παρουσίαση και σχολιασμός των αποτελεσμάτων της έρευνας

Στο κεφάλαιο αυτό προβάλλονται τα αποτελέσματα της έρευνας και ο σχολιασμός των διαγραμμάτων.

1. ΦΥΛΟ:

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα το 52% (74) των ερωτηθέντων είναι άνδρες και το 48% (69) γυναίκες. (n=143)

Γράφημα 1: Φύλο ερωτηθέντων

2. ΗΛΙΚΙΑ:

Ο μέσος όρος της ηλικίας των ερωτηθέντων είναι 32,58. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα στην παρούσα έρευνα συμμετείχαν άτομα ηλικίας από 19 έως 66. (n= 139)

3. ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ:

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων έχουν πραγματοποιήσει ανώτατες σπουδές. Πιο συγκεκριμένα το 49% είναι πτυχιούχοι ΑΕΙ/ΤΕΙ. Μόλις το 2% είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού ενώ κανένας (0%) δεν έχει κάποιο διδακτορικό τίτλο. Επίσης το 6% είναι απόφοιτοι δημοτικού, το 3% απόφοιτοι γυμνασίου και το υπόλοιπο 40% είναι απόφοιτοι λυκείου. (n=143)

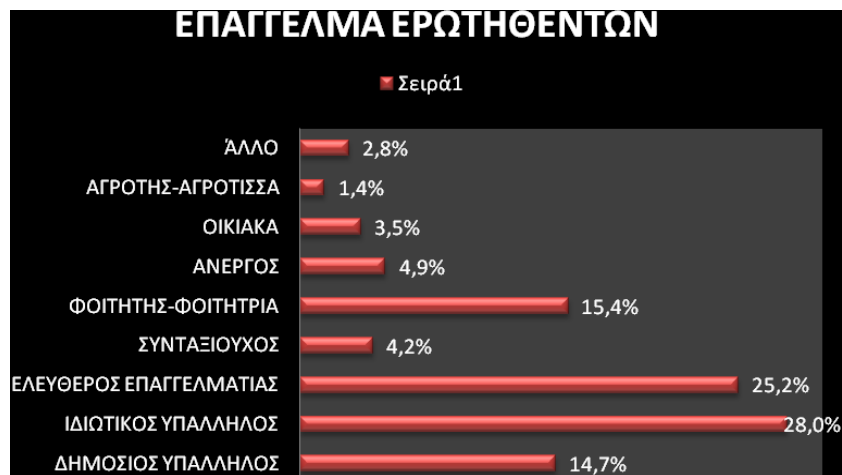
Γράφημα 2: Μορφωτικό επίπεδο ερωτηθέντων

4. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ:

Στα προσωπικά στοιχεία των ερωτηθέντων ανήκει και η απασχόληση. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, όσον αφορά το επάγγελμα προκύπτουν τα εξής:

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι (28%). Το 25,2% είναι ελεύθεροι επαγγελματίες. Στους φοιτητές και τους δημόσιους υπαλλήλους αντιστοιχούν τα ποσοστά 15,4% και 14,7% αντίστοιχα. Το υπόλοιπο 16% ανήκει στους συνταξιούχους, στους άνεργους, σε αυτούς που ασχολούνται με τα οικιακά, στους αγρότες και στις αγρότισσες και τέλος σε όσους η κύρια απασχόλησή τους δεν ανήκει σε κάποιες από αυτές τις κατηγορίες. Συγκεκριμένα το 4,2% ανήκει στους συνταξιούχους, το 4,9% στους άνεργους, το 3,5% σε

αυτούς που ασχολούνται με τα οικιακά, το 1,4% στους αγρότες και στις αγρότισσες και τέλος το 2,8% στους ερωτηθέντες που το επάγγελμά τους δεν ανήκει σε κάποια από αυτές τις κατηγορίες. (n=143)

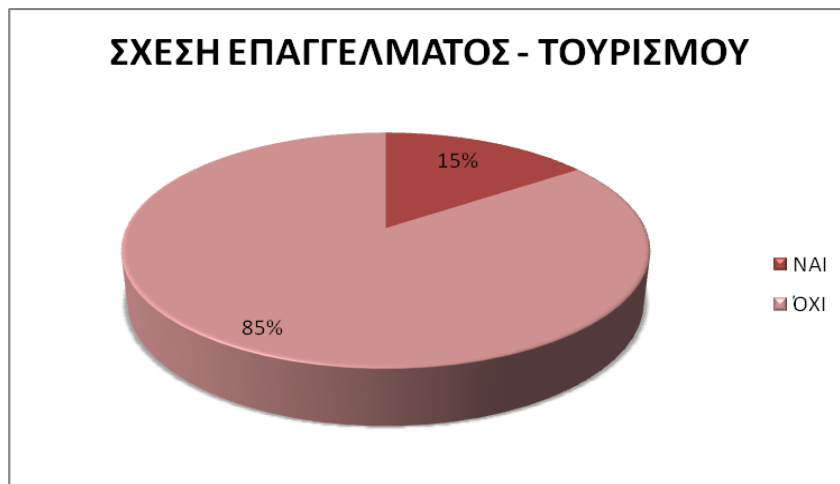

Γράφημα 3: Επάγγελμα ερωτηθέντων

5. ΣΧΕΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΟΥΡΙΣΜΟ:

Από την επεξεργασία των απαντήσεων προέκυψε ότι η πλειοψηφία των επαγγελματιών των ερωτηθέντων δεν σχετίζεται με τον τουρισμό.

Από το παρακάτω διάγραμμα διαπιστώνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ανήκει σε αυτούς που το επάγγελμά τους δεν σχετίζεται με τον τουρισμό, 85%, ενώ μόλις το 15% των ερωτηθέντων το επάγγελμά έχει σχέση άμεση ή έμμεση με τον τουρισμό. (n=137)

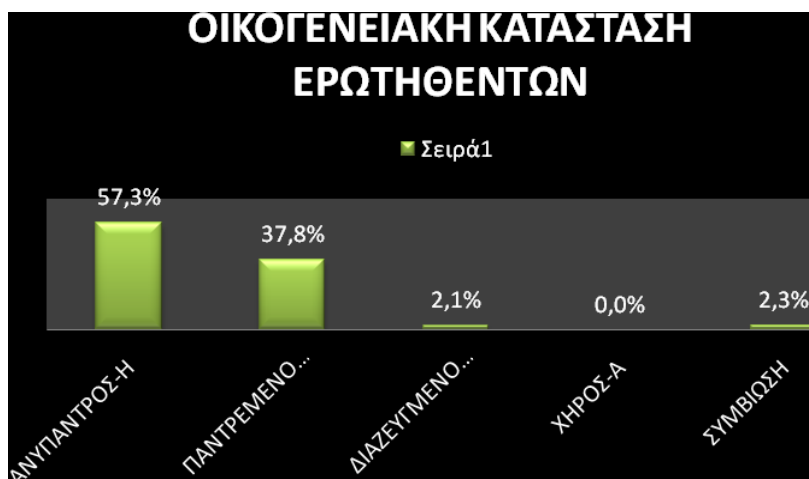

Γράφημα 4: σχέση επαγγέλματος – τουρισμού

6. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ:

Η οικογενειακή κατάσταση σύμφωνα με τις απαντήσεις διαμορφώθηκε ως εξής:

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων ήταν ανύπαντροι (57,3%). Οι παντρεμένοι αντιπροσωπεύουν το 37,8%, ενώ το υπόλοιπο 5% αντιστοιχεί στους διαζευγμένους (2,1%), σε όσους είναι σε συμβίωση (2,3%). Από τους 143 ερωτηθέντες κανείς τους δεν ήταν χήρος ή χήρα. (n=142)

Γράφημα 5: Οικογενειακή κατάσταση

7. ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ:

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα η μεγαλύτερη οικογένεια αποτελείτο από 8 άτομα. Ο μέσος όρος του αριθμού των μελών είναι 3,63. N=

8. ΥΠΑΡΞΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ:

Στην 8^η ερώτηση γίνεται λόγος για το αν υπάρχουν παιδιά στην οικογένεια ή όχι.

Από τους 143 ερωτηθέντες οι 88 έχουν παιδιά, ενώ οι 55 όχι. Η σχετική συχνότητα είναι 61,5% και 38,5% αντίστοιχα. Τα ποσοστά φαίνονται και διαγραμματικά στο παρακάτω γράφημα:

Γράφημα 6: Ύπαρξη παιδιών στην οικογένεια

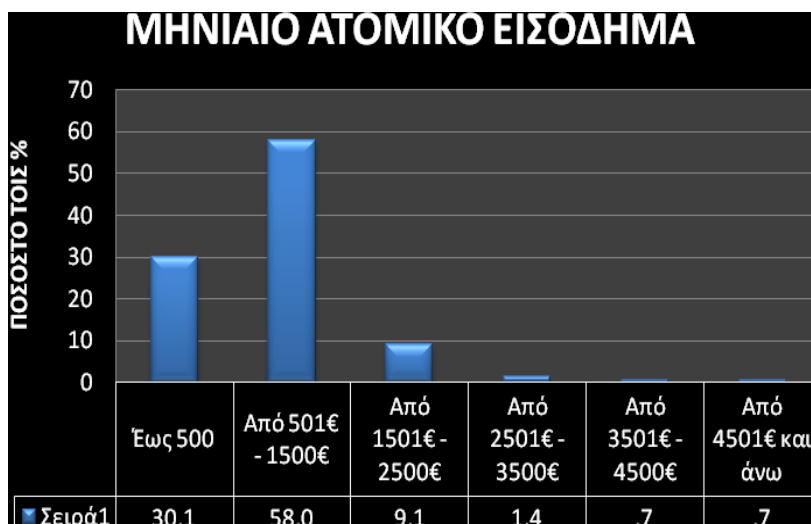
9. ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ:

Ο μέσος όρος του αριθμού των παιδιών είναι 1,94 σε δείγμα 86 ατόμων. (N=86)

10. ΜΗΝΙΑΙΟ ΑΤΟΜΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ:

Στα προσωπικά στοιχεία του ερωτώμενου ανήκει και το μηνιαίο ατομικό εισόδημα.

Τα εισοδήματα κυμαίνονται από 500€ μέχρι και πάνω από 4501€ το μήνα. Το μεγαλύτερο ποσοστό συγκεντρώνει η απάντηση από 501€ έως 1500€ μηνιαίο ατομικό εισόδημα το μήνα με σημαντική διαφορά από τις υπόλοιπες κατηγορίες εισοδημάτων. Διαπιστώνουμε έτσι ότι τα εισοδήματα δεν είναι υψηλά. (n=143)

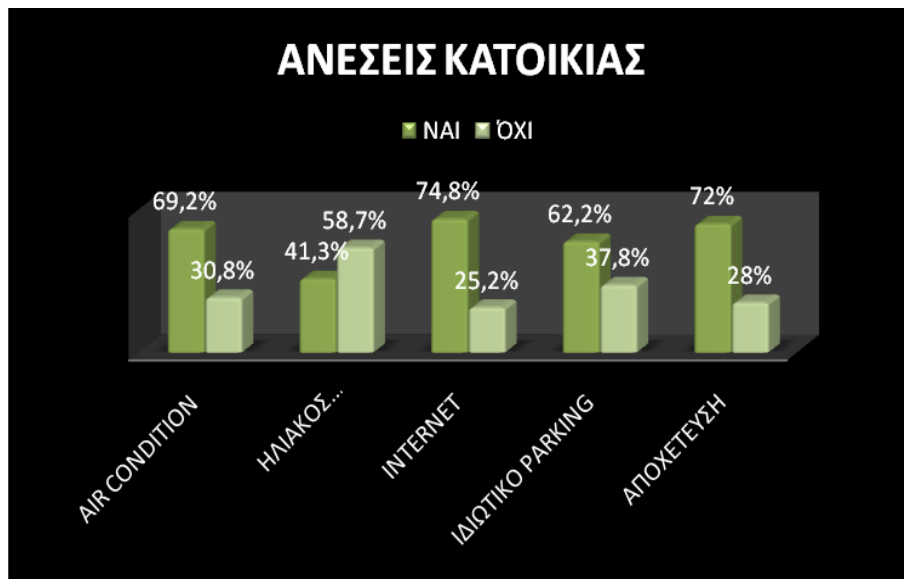
Γράφημα 7: Μηνιαίο Ατομικό Εισόδημα Ερωτηθέντων

11. ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΝΟΔΩΜΑΤΙΩΝ:

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας ο μέσος όρος των υπνοδωματίων που υπάρχουν στις κατοικίες των ερωτηθέντων είναι 2,69 (n=143). Πάντως το μεγαλύτερο ποσοστό κατοικεί σε σπίτια με 3 υπνοδωμάτια.

12. ΑΝΕΣΕΙΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ:

Η πλειοψηφία των κατοικιών διαθέτουν air condition, internet, ιδιωτικό parking και αποχέτευση σε ποσοστό 69,2%, 74,8%, 62,2%, 72% αντίστοιχα ενώ σε ποσοστό 58,7% δεν διαθέτει ηλιακό θερμοσίφωνα ενώ το 41,3% αντίστοιχα διαθέτει. (n=143)

Γράφημα 8: Ανέσεις κατοικίας

13. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ:

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας η πλειοψηφία των ερωτηθέντων δεν συμμετέχουν καθόλου (50,3%) ή συμμετέχουν σε μικρό βαθμό (39,2%) στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που αφορούν την τοπική ανάπτυξη. Το 6,3% συμμετέχει σε ικανοποιητικό βαθμό, το 3,5% σε μεγάλο ενώ μόλις το 0,7% των ερωτηθέντων συμμετέχουν απόλυτα. (n=143)

Γράφημα 9: Βαθμός συμμετοχής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

14. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ:

Όπως διαπιστώνουμε από το παρακάτω γράφημα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων, 80%, θεωρούν ότι η περιοχή τους είναι τουριστική ενώ το υπόλοιπο 20% ότι δεν είναι. (n=143)

Γράφημα 10: Τουριστική περιοχή

15. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ:

Επίσης, η πλειοψηφία των κατοίκων του νομού Τρικάλων, 96% (138), θεωρούν ότι η περιοχή τους έχει δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη ενώ ένα πολύ μικρό ποσοστό, 4% (5) πιστεύει το αντίθετο. (n=143)

Γράφημα 11: Τουριστική ανάπτυξη

16. ΤΟΝΩΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ:

Ομοίως, όσον αφορά την τόνωση της απασχόλησης η πλειοψηφία των ερωτηθέντων, 92%, θεωρεί ότι ο τουρισμός συμβάλλει στην τόνωση της απασχόλησης της περιοχής. Ωστόσο υπάρχει ένα μικρό ποσοστό 8% που πιστεύει ότι ο τουρισμός δεν συντελλεί στην τόνωση της απασχόλησης της περιοχής μελέτης. (n=141)

Γράφημα 12: Τόνωση απασχόλησης

17. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ:

Γράφημα 13: Επιπτώσεις κατασκευής σύγχρονων τουριστικών εγκαταστάσεων

A. ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ:

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας το σύνολο των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι εάν κατασκευαστούν στην περιοχή σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στην τοπική οικονομία θα είναι θετικές (53,8%) ή πολύ θετικές (39,7%). Παρ'όλα αυτά ένα μικρό ποσοστό θεωρεί ότι οι επιπτώσεις θα είναι αρνητικές (2,8%) και αρνητικές (2,8%), ενώ κανένας δεν πιστεύει ότι δεν θα υπάρξει αλλαγή. (n=141)

B. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ:

Όσον αφορά το οικογενειακό εισόδημα κανένας από τους ερωτηθέντες δεν πιστεύει ότι στην περίπτωση που κατασκευαστούν στην περιοχή σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις οι επιπτώσεις σε αυτό θα είναι πολύ αρνητικές. Το 4,2% πιστεύει ότι θα είναι αρνητικές, το 28,7% πιστεύει ότι δεν θα υπάρξει αλλαγή και το 17,5% θεωρεί ότι η κατασκευή σύγχρονων τουριστικών εγκαταστάσεων συμβάλλουν πολύ θετικά στο οικογενειακό εισόδημα. Εντούτοις το μεγαλύτερο ποσοστό θεωρεί ότι οι επιπτώσεις στο οικογενειακό εισόδημα θα είναι θετικές (49,6%). (n= 141)

Γ. ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

Το ίδιο συμβαίνει και με τις θέσεις εργασίας. Από τους n=142 ερωτούμενους οι 71 (49,7%) πιστεύουν ότι οι επιπτώσεις θα είναι θετικές, οι 60 (42%) πολύ θετικές, οι 5 (3,5%) ότι δεν θα υπάρξει αλλαγή, οι 3 (2,1%) αρνητικές και μόλις 2 άτομα (1,4%) θεωρούν ότι οι επιπτώσεις θα είναι αρνητικές. (n=141)

Δ. ΤΙΜΕΣ ΓΗΣ,ΣΤΕΓΑΣΗΣ,ΜΙΣΘΩΝ:

Στις τιμές της γης, της στέγασης και των μισθών τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας δείχνουν ότι, το 44,8% (64) θεωρούν ότι οι επιπτώσεις, στην περίπτωση που κατασκευαστούν σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις, θα είναι θετικές, το 16,8% (24) πολύ θετικές, το 18,9% (27) αρνητικές, το 14% (20) δεν θα υπάρξει αλλαγή και τέλος 2,8% (4) θεωρούν ότι οι επιπτώσεις θα είναι αρνητικές. (n= 139)

Ε. ΑΝΕΡΓΙΑ:

Σχετικά με την ανεργία το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι οι επιπτώσεις στην ανεργία θα είναι θετικές, 55,2% (79), το 25,2% (36) πιστεύουν ότι θα είναι πολύ θετικές, το 11,9% αρνητικές το 2,1% πολύ αρνητικές και ένα μικρό ποσοστό του δείγματος, 3,5% (5) ότι δεν θα υπάρξει αλλαγή. (n=140)

ΣΤ. ΑΝΑΡΧΗ ΔΟΜΗΣΗ:

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας το μεγαλύτερο ποσοστό, 45,9%, θεωρεί ότι εάν κατασκευαστούν σύγχρονες τουριστικές εγκαταστάσεις στην περιοχή οι επιπτώσεις στην άναρχη δόμηση δεν θα είναι ούτε αρνητικές αλλά ούτε και θετικές, το 27,8% αρνητικές, το 16,5% θετικές, το 6% πολύ αρνητικές και τέλος το 3,8% πολύ θετικές. (n= 133)

Ζ. ΡΥΠΑΝΣΗ ΑΕΡΑ

Όσο αναφορά τη ρύπανση του αέρα το 48,2% θεωρεί ότι οι επιπτώσεις θα είναι θετικές, το 30,9% ότι δεν θα υπάρξει αλλαγή, το 10,1% θετικές, το 7,2% πολύ αρνητικές και το 3,6% πολύ θετικές. (n= 139)

Η. ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ:

Ακόμη, για τους πεζόδρομους, το 42,1% πιστεύουν ότι οι επιπτώσεις σ αυτούς θα είναι θετικές, το 36,8% ότι δεν θα υπάρξει αλλαγή, το 10,5% ότι οι επιπτώσεις θα είναι πολύ θετικές, το 6% αρνητικές και τέλος το 4,5% πολύ αρνητικές. (n=133)

Θ. ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ:

Όσο αναφορά τις επιπτώσεις που θα υπάρξουν στα απορρίμματα της περιοχής στην περίπτωση που κατασκευαστούν σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων θεωρεί ότι θα είναι αρνητικές (49,6%), το 19,5% ότι δεν θα υπάρξει αλλαγή, το 11,3% πολύ αρνητικές. Το 15,8% ότι θα είναι θετικές και μόλις το 3,8% ότι θα είναι πολύ θετικές. (n= 133)

I. ΗΧΟΡΥΠΑΝΣΗ:

Τέλος, σύμφωνα με τα εμπειρικά αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, διπιστώθηκε ότι το μισό περίπου ποσοστό του δείγματος (45,5%), θεωρεί ότι εάν κατασκευαστούν στην περιοχή σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις οι επιπτώσεις στην ηχορύπανση θα είναι αρνητικές. Το 25,4% θεωρεί ότι δεν θα υπάρξει κάποια ιδιαίτερη αλλαγή, το 13,4% ότι οι επιπτώσεις θα είναι πολύ αρνητικές, ενώ το 11,9% ότι οι επιπτώσεις θα είναι θετικές. Ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 3,7% δηλώνει ότι οι επιπτώσεις θα είναι πολύ θετικές. (n=134)

18. ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ:

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας το 65% (93) πιστεύουν ότι ο τουρισμός δεν προκαλεί υποβάθμιση του περιβάλλοντος, ενώ το 35% (50) πιστεύουν το αντίθετο. (n=143)

Γράφημα 14 : Υποβάθμιση περιβάλλοντος

19. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ:

Γράφημα 15: Παράγοντες υποβάθμισης του περιβάλλοντος

A. ΚΑΥΣΑΕΡΙΟ ΙΧ:

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας το 61,1% θεωρεί ότι την υποβάθμιση του περιβάλλοντος την προκαλούν τα καυσαέρια από τα αυτοκίνητα. Σε αντίθεση με το 38,9% που πιστεύει ότι για την υποβάθμιση του περιβάλλοντος δεν ευθύνονται τα καυσαέρια των αυτοκινήτων. (n=54)

B. ΑΝΑΡΧΗ ΔΟΜΗΣΗ:

Όσον αφορά την αναρχική δόμηση, το μεγαλύτερο ποσοστό (64,8%) θεωρεί ότι δεν προκαλεί υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Εντούτοις, το 35,2% πιστεύει πως είναι μια αιτία υποβάθμισης του περιβάλλοντος. (n=54)

Γ. ΟΙΚΟΠΕΔΟΠΟΙΗΣΗ:

Όπως στην αναρχική δόμηση, έτσι και στην οικοπεδοποίηση, τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό, 63%, αναφέρει ότι η οικοπεδοποίηση δε συντελλεί στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Από την άλλη πλευρά, το 37% πιστεύει πως είναι μια ενέργεια που συμβάλλει στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος. (n=54)

Δ. ΗΧΟΡΥΠΑΝΣΗ:

Το ίδιο συμβαίνει και με την ηχορύπανση. Το 56% πιστεύει ότι δεν είναι αιτία υποβάθμισης του περιβάλλοντος ενώ το 44,4% πιστεύει πως είναι. (n=54)

Ε. ΣΤΕΡΕΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ:

Το 50% των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής του Νομού Τρικάλων, που συμμετείχαν στην έρευνα, θεωρούν ότι τα στερεά απόβλητα δεν υποβαθμίζουν το περιβάλλον, σε αντίθεση με το υπόλοιπο 50% που πιστεύει ότι είναι ένας λόγος υποβάθμισης του περιβάλλοντος της περιοχής (n=54).

ΣΤ. ΠΡΑΣΙΝΟ:

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας το 44,% θεωρεί ότι στην ευρύτερη περιοχή των Τρικάλων υπάρχει πολύ πράσινο, το 21% ούτε πολύ ούτε λίγο, το 24,5% ότι υπάρχει πάρα πολύ πράσινο, το 9,8% ότι υπάρχει λίγο και τέλος το 0,7% ότι δεν υπάρχει καθόλου. (n= 143)

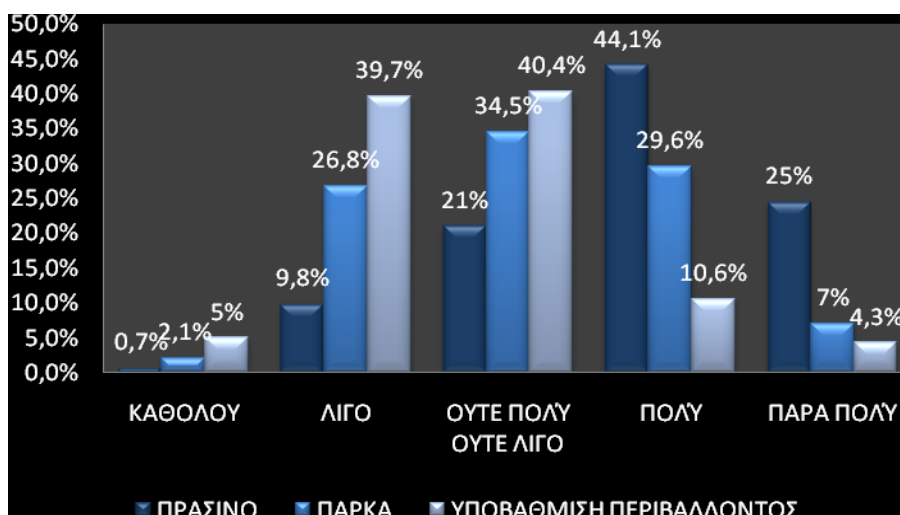
Ζ. ΠΑΡΚΑ:

Στην ερώτηση εάν υπάρχουν πάρκα στην περιοχή το 34,5% θεωρεί ότι υπάρχουν ούτε πολλά αλλά ούτε και λίγα πάρκα, το 29,6% ότι υπάρχουν πολλά, το 26,8% ότι υπάρχουν λίγα, το 7% ότι υπάρχουν πάρα πολλά και μόλις το 2,1% των κατοίκων που συμμετείχαν στην έρευνα πιστεύει ότι υπάρχουν πάρα πολλά. (n= 142)

20. ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ:

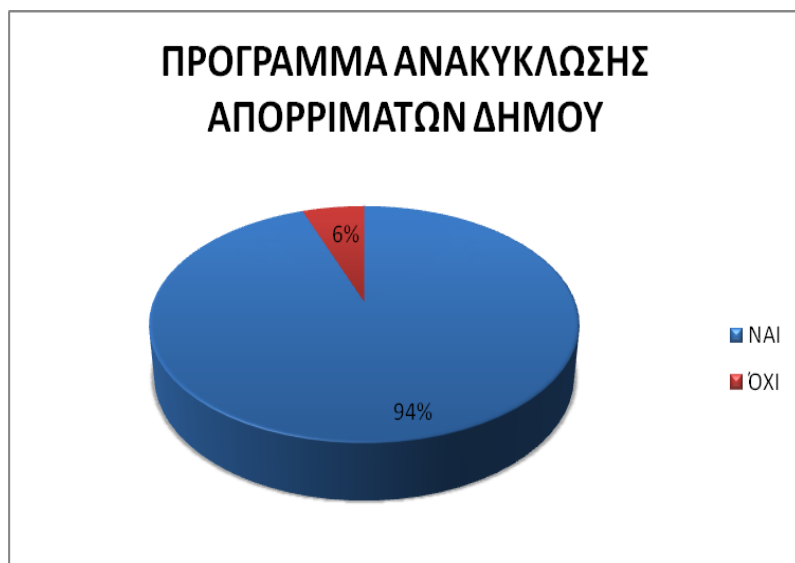
Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων σχετικά με την υποβάθμιση του περιβάλλοντος είναι ουδέτεροι, 40,4%. Χαρακτηριστικό είναι επίσης ότι, το 39,7% πιστεύει ότι το περιβάλλον υποβαθμίζεται σε μικρό βαθμό, το 10,6% ότι υπάρχει πολύ υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Τέλος το 5% θεωρεί ότι δεν υπάρχει καθόλου σε αντίθεση με το 4,3% που θεωρεί ότι υπάρχει πάρα πολύ. (n=141)

Διαγραμματικά ισχύουν τα εξής:

Γράφημα 16: Βαθμός ύπαρξης πράσινου, πάρκων, υποβάθμισης περιβάλλοντος

21. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΥ:

Γράφημα 17: Πρόγραμμα ανακύκλωσης απορριμμάτων δήμου.

Η Συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (94%) απάντησαν πως ο δήμος Τρικάλων έχει πρόγραμμα ανακύκλωσης. Ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 6% απάντησε όχι. (n=142)

22. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ:

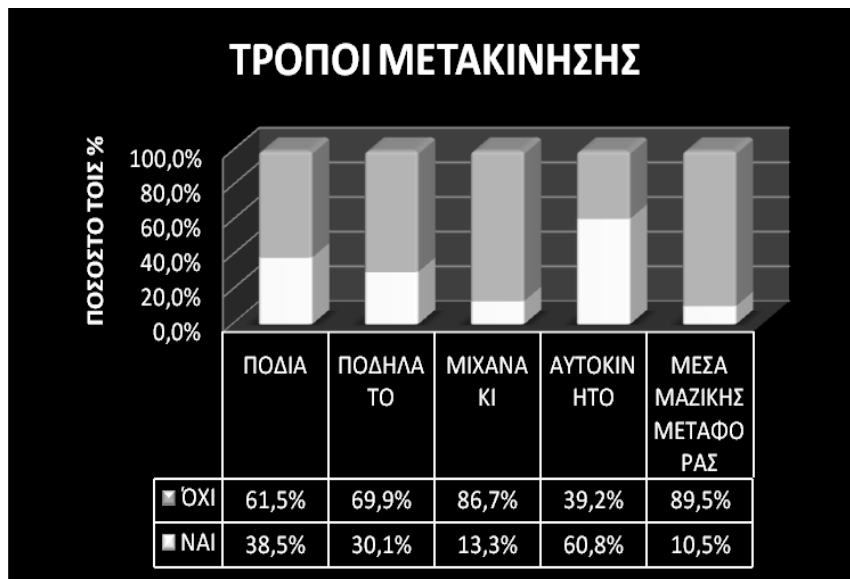
Από του $n=142$ που απάντησαν ότι ο δήμος Τρικάλων έχει πρόγραμμα ανακύκλωσης το 72% συμμετέχει ενώ το υπόλοιπο 28% όχι.

Γράφημα 18: Συμμετοχή στο πρόγραμμα ανακύκλωσης του δήμου.

23. ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ:

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας σχετικά με τους τρόπους μετακίνησης έδειξαν τα εξής:

Γράφημα 19: Τρόπος μετακίνησης.

Α. ΠΟΔΙΑ:

Το 61,5% δεν χρησιμοποιεί τα πόδια ως μέσο μετακίνησης σε αντίθεση με το 38,5% που μετακινείτε με τα πόδια. (n=134)

Β. ΠΟΔΗΛΑΤΟ:

Το ποδήλατο το χρησιμοποιεί το 30,1% των ερωτηθέντων, σε αντίθεση με το 69,9% που δεν το προτιμάει ως μέσο μεταφοράς. (n=134)

Γ. ΜΙΧΑΝΑΚΙ-ΜΗΧΑΝΗ:

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων που έλαβαν μέρος στην έρευνα δεν χρησιμοποιεί το μηχανάκι ή τη μηχανή ως μέσο μεταφοράς. Απεναντία το 13,3% το χρησιμοποιεί. (n=134)

Δ. ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ:

Όπως μπορούμε να δούμε και στο παραπάνω γράφημα, οι περισσότεροι κάτοικοι του νομού Τρικάλων χρησιμοποιούν ως μέσο μετακίνησης το αυτοκίνητο. Παρ' όλα αυτά υπάρχει και ένα ποσοστό 39,2% που δεν χρησιμοποιεί το αυτοκίνητο. (n=134)

Ε. ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ:

Αξιοπρόσεχτο είναι ότι 89,5% των ερωτηθέντων δεν χρησιμοποιεί τα μέσα μαζικής μεταφοράς έναντι του 10,5% που τα χρησιμοποιεί. (n=134)

24. ΒΑΘΜΟΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ:

Α. ΕΙΣΤΕ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ:

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απαντήσεις των ερωτώμενων σχετικά με τον βαθμό ευχαρίστησης που έχουν για τους δρόμους του νομού. Το 22,4% δίνει ουδέτερη απάντηση ενώ το 6,3% συμφωνεί στο γεγονός ότι είναι ευχαριστημένοι από τους δρόμους και κανένας, 0%, συμφωνεί απόλυτα. Τέλος ισόποσα το 35,7% διαφωνεί και διαφωνεί απόλυτα. (n=143)

Β. ΕΙΣΤΕ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗ ΣΗΜΑΝΣΗ:

Επιπλέον σχετικά με την πρόταση είστε ευχαριστημένοι από τη σήμανση το 13,3% διαφωνεί απόλυτα, το 27,3% διαφωνεί, το 43,4% είναι ουδέτερο, το 14,7% συμφωνεί και τέλος το 1,4% συμφωνεί απόλυτα. (n=143)

25. ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΑΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΣΑΣ:

Επίσης σχετικά με την πρόταση υπάρχουν στάσεις αστικής μεταφοράς κοντά στο σπίτι σας το 15,4% διαφωνεί απόλυτα, το 20,3% διαφωνεί, το 21% είναι ουδέτερο και τέλος το 35% και το 8,4% συμφωνεί και συμφωνεί απόλυτα αντίστοιχα. (n=143)

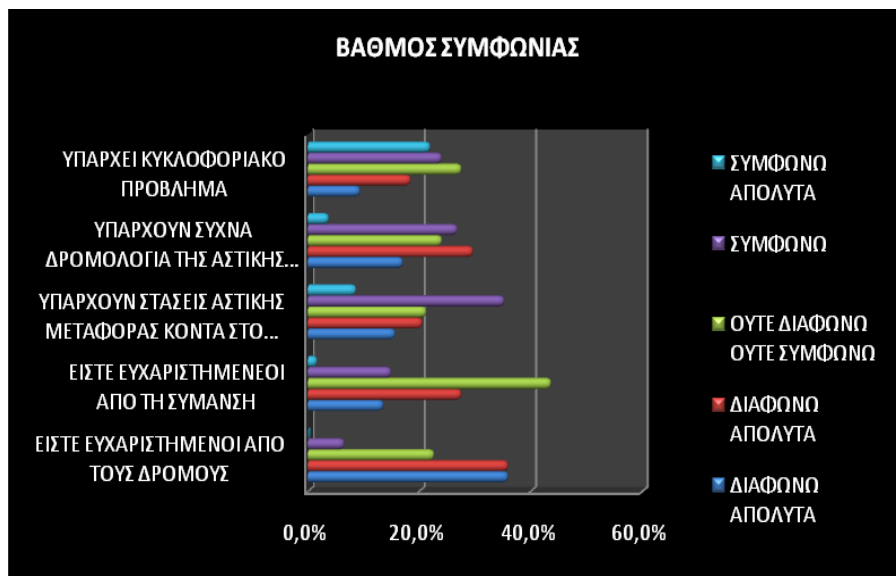
26. ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΥΧΝΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Όπως διαπιστώνουμε και από το γράφημα νο το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων διαφωνεί, 29,4%, με την πρόταση υπάρχουν συχνά δρομολόγια της αστικής συγκοινωνίας, το 16,8% διαφωνεί απόλυτα, το 23,8% δεν διαφωνεί και ούτε συμφωνεί, το 26,6% συμφωνεί και τέλος το 3,5% συμφωνεί απόλυτα. (n=143)

27. ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ:

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας το 9,1% διαφωνεί απόλυτα με την πρόταση *υπάρχει κυκλοφοριακό πρόβλημα*, το 18,2% απλά διαφωνεί, το 27,3% ούτε συμφωνεί ούτε

διαφωνεί, είναι δηλαδή ουδέτερο, το 23,8% συμφωνεί ενώ το 21,7% συμφωνεί απόλυτα.
(n=143)

Γράφημα20: Βαθμός συμφωνίας.

28. ΒΑΘΜΟΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ:

Α. ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ:

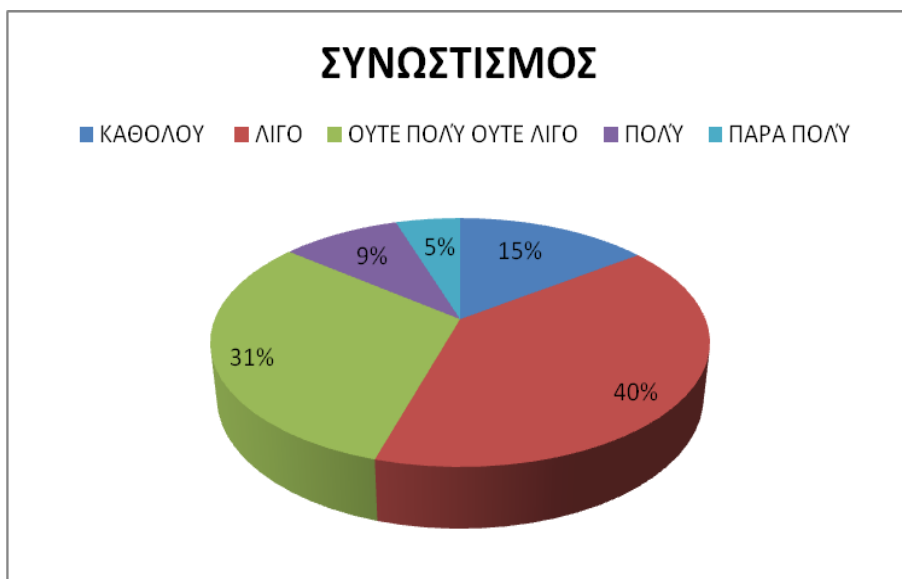
Το μεγαλύτερο ποστό του δείγματος, 44%, θεωρεί ότι υπάρχει λίγη εγκληματικότητα στο νομό. Το 20% είναι ουδέτερο, το 6% θεωρεί ότι υπάρχει πολύ εγκληματικότητα, το 7% παρά πού ενώ το 23% καθόλου. (n=142)

Γράφημα 21: Εγκληματικότητα.

Β. ΣΥΝΩΣΤΙΣΜΟΣ:

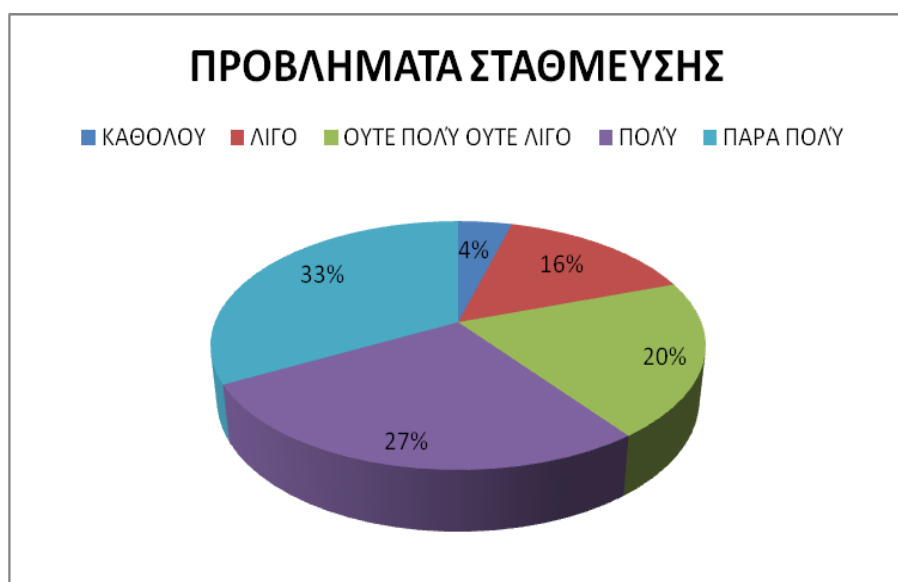
Ομοίως στο συνωστισμό, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος θεωρεί ότι τον συνωστισμό τον συναντάμε σε πολύ μικρό βαθμό, 40%, το 31% είναι ουδέτερο, το 15% πιστεύει ότι δεν υπάρχει καθόλου συνωστισμός στο νομό, το 9% ότι υπάρχει πολύ και το 5% πάρα πολύ. (n=141)

Γράφημα 22: Συνωστισμός.

Γ. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ:

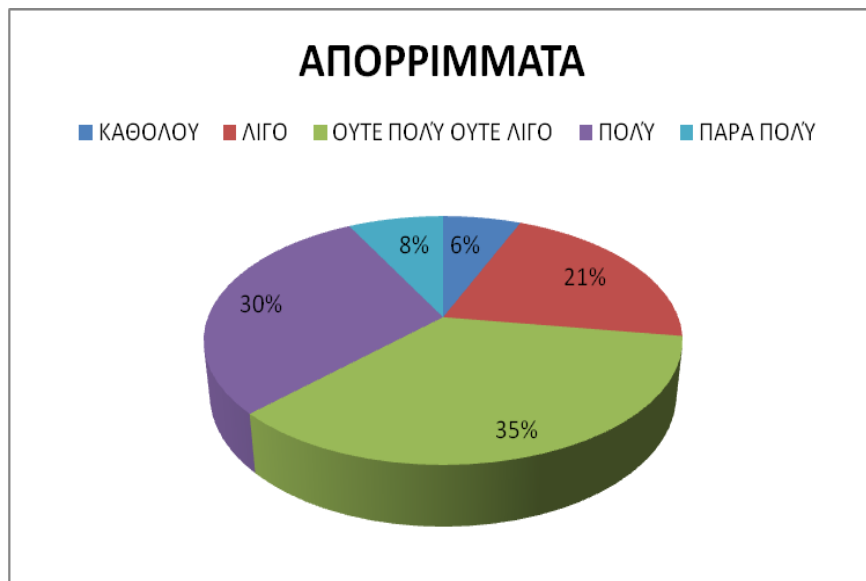
Όσον αφορά το πρόβλημα της στάθμευσης το 33% του δείγματος θεωρεί ότι το πρόβλημα της στάθμευσης είναι πάρα πολύ μεγάλο, το 27% πολύ μεγάλο και το 20% είναι ούδετερο. Αρκετοί είναι οι κάτοικοι που αντιμετωπίζουν προβλήματα στάθμευσης σε μικρό βαθμό ή ακόμα και καθόλου, σε ποσοστά 16% και 4% αντίστοιχα. (n=143)

Γράφημα 23: Προβλήματα στάθμευσης.

Δ. ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ:

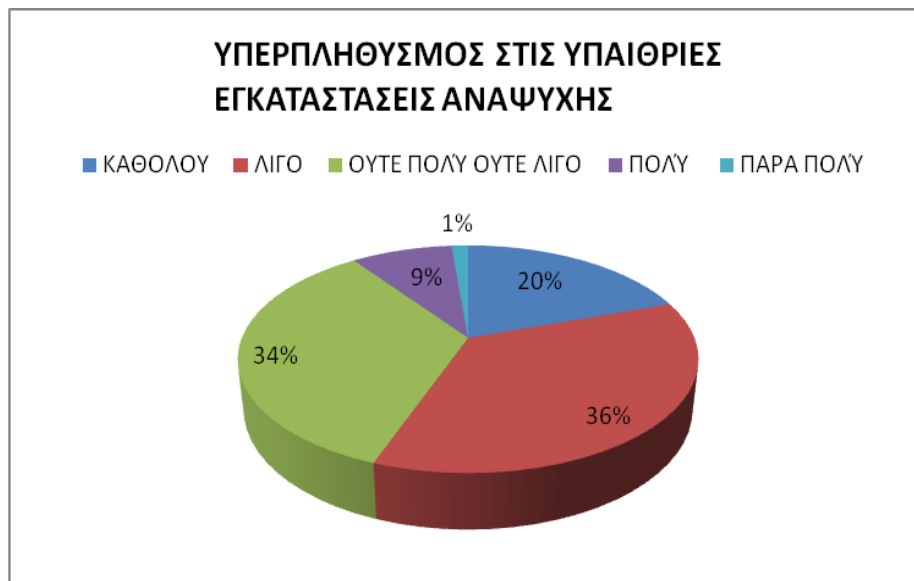
Οι περισσότεροι κάτοικοι του νομού Τρικάλων, σε ποσοστό 35%, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, δεν αντιμετωπίζουν ούτε πολύ αλλά ούτε και λίγο προβλήματα με τα απορρίμματα ή έχουν πολύ μεγάλο πρόβλημα, ποσοστό 30%. Το 21% λίγο, το 8% πάρα πολύ και το 6% καθόλου. (n=142)

Γράφημα 24: Απορρίμματα.

Ε. ΥΠΕΡΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΥΠΑΙΘΡΙΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ:

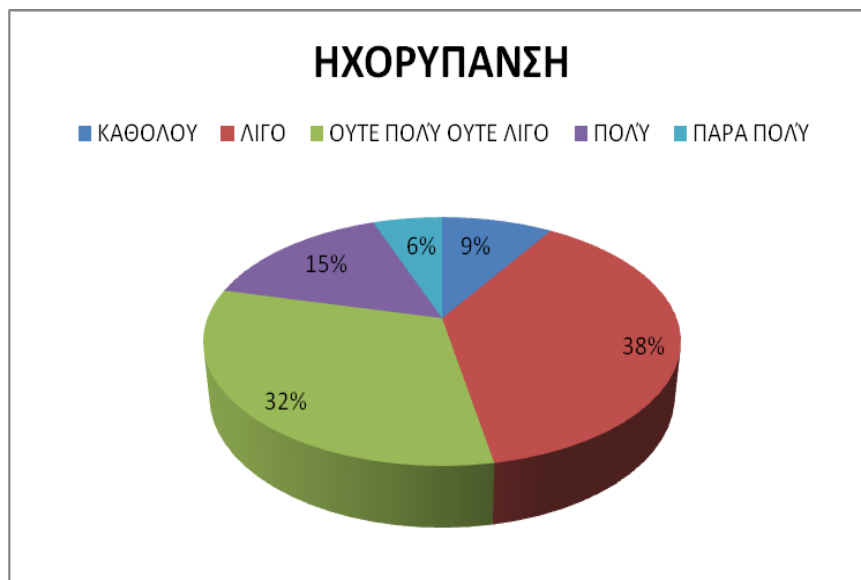
Παρά το γεγονός, ότι τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το 36%, των κατοίκων του νομού που συμμετείχαν στην έρευνα, θεωρούν ότι υπάρχει συνωστισμός στις υπαίθριες εγκαταστάσεις αναψυχής αλλά σε μικρό βαθμό, αρκετοί είναι και αυτοί που είναι ουδέτεροι, σε ποσοστό 34%. Το 20%, των κατοίκων, σε αντίθεση με το 9% που θεωρεί ότι υπάρχει υπερπληθυσμός σε μεγάλο βαθμό, πιστεύει ότι δεν υπάρχει καθόλου. Τέλος ένα πάρα πολύ μικρό ποσοστό του δείγματος θεωρεί ότι το πρόβλημα του υπερπληθυσμού στις υπαίθριες εγκαταστάσεις αναψυχής είναι πάρα πολύ μεγάλο. (n=142)

Γράφημα 25: Υπερπληθυσμός στις υπαίθριες εγκαταστάσεις αναψυχής.

ΣΤ. ΗΧΟΡΥΠΑΝΣΗ:

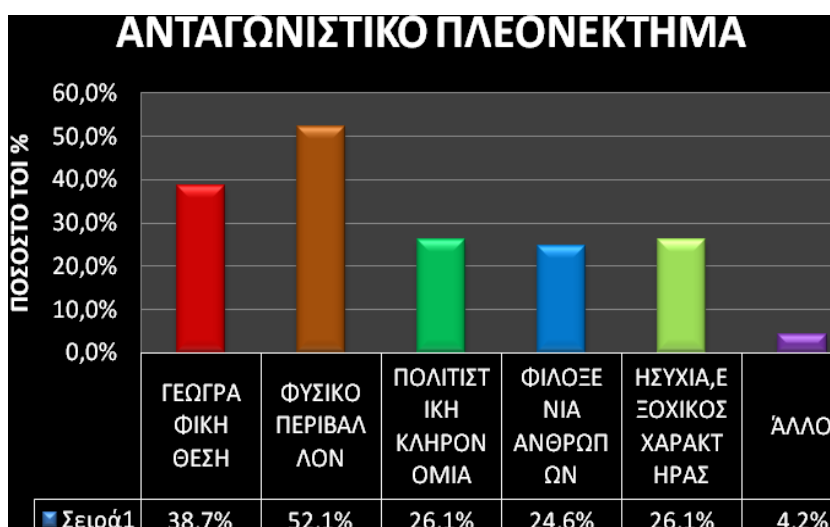
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 38% πιστεύει ότι υπάρχει λίγο ηχορύπανση, το 32% ούτε πολύ ούτε λίγο, το 15% πολύ, το 6% πάρα πολύ και τέλος το 9% καθόλου. (n=142)

Γράφημα 26: Ηχορύπανση.

29. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ:

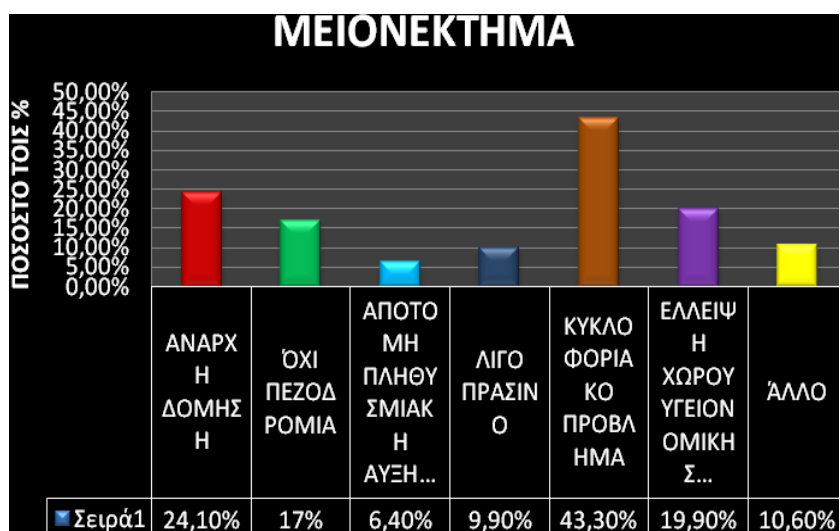
Από τους n=141 κατοίκους των Τρικάλων που συμμετείχαν στην έρευνα το 38,7% θεωρεί πως το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της περιοχής είναι η γεωγραφική θέση, το 52,1% το φυσικό περιβάλλον, το 26,1% η πολιτιστική κληρονομιά, το 24,6% η φιλοξενία των ανθρώπων, το 26,1% η ησυχία και ο εξοχικός χαρακτήρας και τέλος το 4,2% θεωρεί πως το συγκριτικό πλεονέκτημα είναι κάποιο άλλο που δεν αναφερόταν στις πιθανές επιλογές του ερωτηματολογίου. Τα παραπάνω ποσοστά απεικονίζονται στο Γράφημα νο. Αξίζει να σημειωθεί ιδιαίτερα ότι υπήρχε η δυνατότητα επιλογής περισσότερων της μιας απάντησης.

Γράφημα 27: Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

30. ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑ:

Από τους n=141 κατοίκους του νομού Τρικάλων το 24,1% θεωρεί πως το μειονέκτημα της περιοχής είναι η άναρχη δόμηση, το 17% το ότι δεν υπάρχουν πεζοδρόμια, το 6,4% η απότομη πληθυσμιακή αύξηση, το 9,9% ότι υπάρχει λίγο πράσινο, το 43,3% το κυκλοφοριακό πρόβλημα, το 19,9% η έλλειψη χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων. Τέλος το 10,6% πιστεύει πως το μειονέκτημα της περιοχής είναι κάποιο που δεν ανήκει σε καμία από της κατηγορίες που παρουσιάστηκαν παραπάνω. Πρέπει ακόμη να σημειωθεί πως υπήρχε η δυνατότητα επιλογής περισσότερων της μιας επιλογής.

Γράφημα 28: Μειονέκτημα.

4.6 Επιλογή της κατάλληλης μεθόδους στατιστικής ανάλυσης για τον σχολιασμό του βαθμού συσχέτισης μεταξύ δύο μεταβλητών

Η μέθοδος X^2 ή έλεγχος ανεξαρτησίας μεταβλητών, χρησιμοποιείται γενικά για να εκτιμηθεί αν δύο ή περισσότερες μεταβλητές, οι οποίες αποτελούνται από δεδομένα συχνοτήτων διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους. Όμως μπορεί να χρησιμοποιείται γενικά για να ελεγχθεί αν ένα μοναδικό δείγμα διαφέρει σημαντικά από ένα γνωστό πληθυσμό. Επειδή οι περισσότερες μεταβλητές στην παρούσα μελέτη είναι «ποιοτικές», όπως π.χ. μορφωτικό επίπεδο, είναι δύσκολο να μετρηθούν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά. Η κατάλληλα στατιστική για την εκτίμηση και τον έλεγχο της συσχέτισης ή της ανεξαρτησίας δύο ποιοτικών μεταβλητών είναι ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας X^2 . Ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας X^2 χρησιμοποιείται για να διαπιστωθεί αν υπάρχει εξάρτηση μεταξύ δυο μεταβλητών X και Ψ .

Η διατύπωση κάθε ελέγχου υποθέσεων περιλαμβάνει τη μηδενική (H_0) και την εναλλακτική υπόθεση (H_1) και έχει την ακόλουθη μορφή:

(H_0): τα χαρακτηριστικά X και Ψ του δείγματος κατανέμονται ανεξάρτητα στον πληθυσμό, δηλαδή οι μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

(H_1): τα χαρακτηριστικά X και Ψ του δείγματος δεν κατανέμονται ανεξάρτητα στον πληθυσμό, δηλαδή οι μεταβλητές είναι εξαρτημένες.

Η τιμή της στατιστικής X^2 συγκρίνεται με την πιθανότητα της παρατήρησης της τιμής αυτής (P- value) και οδηγεί στα ακόλουθα συμπεράσματα:

Εάν P- value $> 0,10$ τότε γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση (H_0), δηλαδή οι μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Εάν P- value $< 0,10$ τότε γίνεται δεκτή η εναλλακτική υπόθεση (H_1), δηλαδή οι μεταβλητές συσχετίζονται σε επίπεδο σημαντικότητας 90%.

Εάν P-value $> 0,05$ τότε γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση (H_0), δηλαδή οι μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Εάν P-value $< 0,05$ τότε γίνεται δεκτή η εναλλακτική υπόθεση (H_1), δηλαδή οι μεταβλητές συσχετίζονται σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 95%.

Εάν $P\text{-value} > 0,001$ τότε γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση, δηλαδή οι μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Εάν τότε γίνεται δεκτή η εναλλακτική υπόθεση δηλαδή οι μεταβλητές συσχετίζονται σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 99%.

4.7 Ανάλυση και σχολιασμός των αποτελεσμάτων χ^2

Με συσχέτιση των μεταβλητών «Ηλικία» και «ποιες θα είναι οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στις θέσεις εργασίας εάν στην περιοχή κατασκευαστούν σύγχρονες τουριστικές εγκαταστάσεις» βρέθηκε $p\text{-value } 0,006 < 0,10$. Εφόσον η τιμή $p\text{-value}$ είναι μικρότερη από 0,10 απορρίπτεται η υπόθεση H_0 , ότι οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες. Έτσι γίνεται δεκτή η εναλλακτική υπόθεση, δηλαδή οι δύο μεταβλητές είναι εξαρτημένες σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 90%. Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα διπλής εισόδου, το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων ηλικίας 19 - 39 ετών (78,7%), θεωρεί ότι εάν κατασκευαστούν στην περιοχή σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στις θέσεις εργασίας θα είναι θετικές. Αυτό ίσως οφείλεται στο γεγονός ότι τα νεότερης ηλικίας άτομα που θα βγουν στην αγορά εργασίας, προσδοκούν πως η κατασκευή σύγχρονων τουριστικών εγκαταστάσεων θα προσφέρουν νέες θέσεις εργασίας.

Πίνακας 5 : Συσχέτιση ηλικία και επιπτώσεις που θα υπάρξουν στις θέσεις εργασίας της περιοχής ένα κατασκευαστούν σύγχρονες τουριστικές εγκαταστάσεις.

		Αν κατασκευαστούν στην περιοχή σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στις θέσεις εργασίας θα είναι:		
		Αρνητικές	Θετικές	Σύνολο
Ηλικία	Από 19 – 39	4	100	104
		40%	78,7%	75,9%
	Από 40 – 66	6	27	33
		60%	21,3%	24,1%
Σύνολο		10	127	137
		100%	100%	100%

Στη συσχέτιση που πραγματοποιήθηκε μεταξύ των μεταβλητών «Φύλο» και «ποιες θα είναι οι επιπτώσεις στην ρύπανση του αέρα εάν στην περιοχή κατασκευαστούν σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις», το p-value έλαβε την τιμή $0,007 < 0,005$. Επομένως οι μεταβλητές είναι εξαρτημένες σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 95%. Προκύπτει, λοιπόν, ότι οι άνδρες σε μικρότερο ποσοστό (36,4%) από ότι οι γυναίκες (63,6%), θεωρούν ότι οι επιπτώσεις στην ρύπανση του αέρα εάν κατασκευαστούν σύγχρονες τουριστικές εγκαταστάσεις στην περιοχή θα είναι πολύ αρνητικές. Αυτό συμβαίνει γιατί οι γυναίκες είναι περισσότερο ενήμερες και ευαισθητοποιημένες σε περιβαλλοντικά ζητήματα.

Πίνακας 6 :Συσχέτιση φύλου και επιπτώσεις που θα υπάρξουν στην ρύπανση του αέρα της περιοχής ένα κατασκευαστούν σύγχρονες τουριστικές εγκαταστάσεις.

		Στην περίπτωση που κατασκευαστούν στην περιοχή σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στην ρύπανση του αέρα θα είναι:			
		Πολύ αρνητικές	Δεν θα υπάρξει αλλαγή	Πολύ θετικές	Σύνολο
Φύλο	Γυναίκα	49	15	8	72
		63,6%	34,9%	42,1%	51,8%
	Άνδρας	28	28	11	67
		36,4%	65,1%	57,9%	48,2%
Σύνολο		77	43	19	139
		100%	100%	100%	100%

Με συσχέτιση που πραγματοποιήθηκε μεταξύ των μεταβλητών «φύλο» και «στην περίπτωση που κατασκευαστούν στην περιοχή σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στα απορρίμματα», το p-value έλαβε την τιμή $0,001 > 0,05$. Επομένως αποδεκτή γίνεται η εναλλακτική υπόθεση H_1 . Με άλλα λόγια, οι μεταβλητές είναι εξαρτημένες σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 95%. Επομένως, οι περισσότεροι γυναίκες (65,4%), σε αντίθεση με τους άντρες (34,6%) πιστεύουν ότι οι επιπτώσεις στα απορρίμματα της περιοχής θα είναι αρνητικές. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω οι γυναίκες διαθέτουν περισσότερο φιλικές, προς το περιβάλλον, συμπεριφορές από ότι οι άντρες.

Πίνακας 7 : Συσχέτιση μεταξύ φύλου και επιπτώσεις που θα υπάρξουν στα απορρίμματα της περιοχής ένα κατασκευαστούν σύγχρονες τουριστικές εγκαταστάσεις.

		Στην περίπτωση που κατασκευαστούν στην περιοχή σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στα απορρίμματα της περιοχής θα είναι:			
		Πολύ αρνητικές	Δεν θα υπάρξει αλλαγή	Πολύ θετικές	Σύνολο
Φύλο	Γυναίκα	53	7	10	70
		65,4%	26,9%	38,5%	52,6%
	Άνδρας	28	19	16	63
		34,6%	73,1%	61,5%	47,4%
Σύνολο		81	26	26	133
		100%	100%	100%	100%

Με συσχέτιση των μεταβλητών «φύλο» και « υπάρχει υποβάθμιση του περιβάλλοντος» βρέθηκε $p\text{-value } 0,032 < 0,10$. Επομένως συμπεραίνουμε ότι οι δύο μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο σημαντικότητας 90%. Από τον πίνακα διπλής εισόδου προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των γυναικών (64%) θεωρεί ότι υπάρχει υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Αυτό είναι λογικό αφού οι γυναίκες είναι περισσότερο συνειδητοποιημένες στα ζητήματα που αφορούν το περιβάλλον.

Πίνακας 8 : Συσχέτιση μεταξύ φύλου και ύπαρξης υποβάθμισης περιβάλλοντος.

		Υπάρχει υποβάθμιση του περιβάλλοντος		
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Φύλο	Γυναίκα	42	32	74
		45,2%	64,0%	51,7%
	Άνδρας	51	18	69
		54,8%	36,0%	48,3%
Σύνολο		93	50	143
		100,0%	100,0%	100,0%

Με συσχέτιση των μεταβλητών «φύλο» και «υπάρχει πράσινο στην περιοχή σας», το p-value έλαβε την τιμή $0,008 < 0,10$. Επομένως οι δύο μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 90%. Από τον παρακάτω πίνακα διπλής εισόδου, εξάγεται το συμπέρασμα ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των γυναικών (60%) σε αντίθεση με αυτό των ανδρών (40%) πιστεύει ότι δεν υπάρχει καθόλου πράσινο στην περιοχή. Οι γυναίκες λοιπόν είναι περισσότερο απαιτητικές από ότι άντρες σε ζητήματα που αφορούν το περιβάλλον.

Πίνακας 9 : Συσχέτιση μεταξύ φύλου και ύπαρξης πράσινου στην περιοχή σας.

		Υπάρχει πράσινο στην περιοχή σας			
		Καθόλου	Ούτε πολύ ούτε λίγο	Πάρα πολύ	Σύνολο
Φύλο	Γυναίκα	9	8	57	74
		60,0%	26,7%	58,2%	51,7%
	Άνδρας	6	22	41	69
		40,0%	73,3%	41,8%	48,3%
Σύνολο		15	30	98	143
		100%	100%	100%	100%

Από τη συσχέτιση των μεταβλητών «φύλου» και «συμμετοχή στο πρόγραμμα ανακύκλωσης του δήμου», η τιμή p-value έλαβε την τιμή $0,044 < 0,05$. Επομένως, δεκτή γίνεται η H_1 . Οι μεταβλητές είναι εξαρτημένες και συσχετίζονται σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 95%. Πιο συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος που συμμετέχει στο πρόγραμμα ανακύκλωσης του δήμου είναι γυναίκες (56,1%), σε αντίθεση με τους περισσότερους άντρες που δεν συμμετέχουν στο πρόγραμμα ανακύκλωσης του δήμου (63,2%). Εδώ είναι καλό να σημειωθεί ότι γυναίκες είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένες και διατεθειμένες να κάνουν κάτι για το περιβάλλον από ότι οι άντρες.

Πίνακας 10 : Συσχέτιση μεταξύ φύλου και συμμετοχής στο πρόγραμμα ανακύκλωσης του δήμου.

		Συμμετέχετε στο πρόγραμμα ανακύκλωσης του δήμου		
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Φύλο	Γυναίκα	14	55	69
		36,8%	56,1%	50,7%
	Ανδρας	24	43	67
		63,2%	43,9%	49,3%
Σύνολο		38	98	136
		100,0%	100,0%	100,0%

Η σχέση μεταξύ του φύλου και της μεταβλητής που αφορά στο αν το κύριο μεταφορικό μέσο είναι το μηχανάκι ή η μηχανή, δηλώνει ότι οι άντρες χρησιμοποιούν το μηχανάκι ή τη μηχανή για τις μετακινήσεις τους περισσότερο (73,7%) σε σχέση με τις γυναίκες (26,3%). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, η τιμή p-value παίρνει την τιμή $0,017 < 0,10$. Επομένως οι δύο μεταβλητές συσχετίζονται σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 90%. Αυτό συμβαίνει γιατί οι άνδρες λόγω της φύσης τους εκδηλώνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για αυτά.

Πίνακας 11: Συσχέτιση μεταξύ φύλου και χρησιμοποίηση μηχανάκι ή μηχανής για τις μετακινήσεις σας.

		Χρησιμοποιείτε για τις μετακινήσεις σας κυρίως το μηχανάκι ή τη μηχανή		
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Φύλο	Γυναίκα	69	5	74
		55,6%	26,3%	51,7%
	Άνδρας	55	14	69
		44,4%	73,7%	48,3%
Σύνολο		124	19	143
		100%	100%	100%

Με συσχέτιση των μεταβλητών «φύλο» και «υπάρχει κυκλοφοριακό πρόβλημα» που πραγματοποιήθηκε, το p-value έλαβε την τιμή $0,049 < 0,05$. Οι μεταβλητές, λοιπόν, συσχετίζονται σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 95%. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας το ποσοστό των ανδρών που συμφωνούν απόλυτα με την ύπαρξη κυκλοφοριακού προβλήματος (64,5%) είναι μεγαλύτερο σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό των γυναικών (35,5%) καθώς οι γυναίκες είναι συνήθως πιο υπομονετικές από ότι οι άντρες.

Πίνακας 12: Συσχέτιση μεταξύ φύλου και ύπαρξης κυκλοφοριακού προβλήματος.

		Υπάρχει κυκλοφοριακό πρόβλημα					
		Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ - ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Σύνολο
Φύλο	Γυναίκα	11	12	21	19	11	74
		84,6%	46,2%	53,8%	55,9%	35,5%	51,7%
	Άνδρας	2	14	18	15	20	69
		15,4%	53,8%	46,2%	44,1%	64,5%	48,3%
Σύνολο		13	26	39	34	31	143
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Από τη συσχέτιση των μεταβλητών «φύλο» και «το μειονέκτημα της περιοχής σας είναι η έλλειψη χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων» προκύπτει ότι το p-value είναι $0,020 < 0,05$. Οι δύο μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 95%. Ειδικότερα, το μεγαλύτερο ποσοστό των γυναικών (71,4%) θεωρεί ότι το μειονέκτημα της περιοχής είναι η έλλειψη χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων. Ενώ οι άντρες σε ποσοστό (53,1%) πιστεύει ότι το μειονέκτημα της περιοχής δεν είναι η έλλειψη χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας όπως αυτά παρουσιάστηκαν παραπάνω διαπιστώνει κανείς ότι οι γυναίκες παρουσιάζουν συμπεριφορές πιο φιλικές από ότι οι άντρες προς το περιβάλλον γι αυτό άλλωστε θεωρούν ότι μειονέκτημα της περιοχής είναι η έλλειψη χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων.

Πίνακας 13: Συσχέτιση μεταξύ φύλου και μειονέκτημα της περιοχής σας είναι η έλλειψη χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων.

		Το μειονέκτημα της περιοχής σας είναι η έλλειψη χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων		
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Φύλο	Γυναίκα	53	20	73
		46,9%	71,4%	51,8%
	Άνδρας	60	8	68
		53,1%	28,6%	48,2%
Σύνολο		113	28	141
		100%	100%	100%

Με συσχέτιση των μεταβλητών «φύλο» και «υπάρχουν στάσεις αστικής μεταφοράς κοντά στο σπίτι σας», το p-value έλαβε την τιμή $0,046 < 0,05$. Συνεπώς, οι μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 95%. Δηλαδή, οι γυναίκες ισχυρίζονται σε μεγαλύτερο ποσοστό (61,3%) από ότι οι άντρες (38,7%) πως υπάρχουν στάσεις αστικών συγκοινωνιών κοντά στο σπίτι τους. ()

Πίνακας 14: Συσχέτιση μεταξύ φύλου και ύπαρξης στάσεων αστικής μεταφοράς κοντά στο σπίτι σας.

		Υπάρχουν στάσεις αστικής μεταφοράς κοντά στο σπίτι σας		
		Διαφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Σύνολο
Φύλο	Γυναίκα	36	38	74
		44,4%	61,3%	51,7%
	Ανδρας	45	24	69
		55,6%	38,7%	48,3%
Σύνολο		81	62	143
		100,0%	100,0%	100,0%

Με συσχέτιση των μεταβλητών «μορφωτικό επίπεδο» και «απορρίμματα», το $p - value$ έλαβε την τιμή $0,5 > 0,05$. Επομένως δεχόμαστε την εναλλακτική υπόθεση H_1 . Οι μεταβλητές, δηλαδή, είναι εξαρτημένες σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 95%. Από τον παρακάτω πίνακα επομένως, προκύπτει ότι το 49,1% των ερωτηθέντων που έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο δηλώνουν ότι τα απορρίμματα είναι πάρα πολλά, ενώ το 35,9% των ερωτηθέντων που έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο δηλώνει ότι δε υπάρχουν καθόλου απορρίμματα. Τα άτομα που έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο είναι περισσότερο ενήμερα και ευαισθητοποιημένα προς το περιβάλλον.

Πίνακας 15: Συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών μορφωτικό επίπεδο και απορρίμματα.

		Απορρίμματα			
		Καθόλου	Ούτε πολλά ούτε λίγα	Πάρα πολύ	Σύνολο
Μορφωτικό επίπεδο	Υψηλό μορφωτικό επίπεδο	25	19	27	71
		35,9%	62,0%	49,1%	50,0%
	Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο	14	31	26	71
		64,1%	38,0%	50,9%	50,0%
Σύνολο		39	50	53	142
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Με συσχέτιση των μεταβλητών «θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική» και «ηχορύπανση», το $p - value$ έλαβε την τιμή $0,020 > 0,05$. Γίνεται, λοιπόν, δεκτή η εναλλακτική υπόθεση ότι οι μεταβλητές συσχετίζονται σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 95%. Ειδικότερα, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων που θεωρεί ότι η περιοχή είναι τουριστική (89,6%) ισχυρίζεται ότι δεν υπάρχει καθόλου ηχορύπανση. Αυτό συμβαίνει διότι τις περισσότερες φορές η περιβαλλοντική υποβάθμιση που προκαλείται από την έλλειψη σχεδίων, των πολιτικών και των δράσεων είναι μεγαλύτερη από την υποβάθμιση που προκαλείται από την υπερβολική εισροή τουριστών.

Πίνακας 16: Συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική και ηχορύπανση.

		Ηχορύπανση			
		Καθόλου	Ούτε πολύ, ούτε λίγο	Πάρα πολύ	Σύνολο
Θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική	Όχι	7	11	10	28
		10,4%	24,4%	33,3%	19,7%
	Ναι	60	34	20	114
		89,6%	75,6%	66,7%	80,3%
Σύνολο		67	45	30	142
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Συσχετίζοντας τις μεταβλητές «θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική» και «ποιες θα είναι οι επιπτώσεις στην ύπαρξη πεζόδρομων εάν κατασκευαστούν στην περιοχή σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις» βρέθηκε $p\text{-value} = 0,016 < 0,05$. Επομένως, γίνεται δεκτή η εναλλακτική υπόθεση H_0 . Οι μεταβλητές δηλαδή, είναι εξαρτημένες σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 95%. Από τον παρακάτω πίνακα προκύπτει ότι, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (83,9%) που θεωρεί ότι η περιοχή είναι τουριστική πιστεύει ότι οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στους πεζόδρομους της περιοχής εάν κατασκευαστούν σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις θα είναι θετικές. Αυτό συμβαίνει διότι οι τουριστικές περιοχές φροντίζουν να διατηρούν τα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος και να αναβαθμίζουν συνεχώς την περιοχή προκειμένου να προσελκύουν μεγάλο αριθμό τουριστών. Όπως αναφέρουν οι Andereck et al (2005), ο τουρισμός συμβάλει στη βελτίωση του τοπικού περιβάλλοντος και στη διατήρηση της ομορφιάς των φυσικών και πολιτιστικών πόρων.

Πίνακας 17: συσχέτιση μεταξύ: θεωρείται ότι η περιοχή σας είναι τουριστική και ποιες θα είναι οι επιπτώσεις στην ύπαρξη πεζόδρομων στην περιοχή εάν κατασκευαστούν σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις.

		Εάν κατασκευαστούν στην περιοχή σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στους πεζόδρομους θα είναι		
		Αρνητικές	Θετικές	Σύνολο
Θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική	Όχι	6	19	25
		42,9%	16,1%	18,9%
	Ναι	8	99	107
		57,1%	83,9%	81,1%
Σύνολο		14	118	132
		100,0%	100,0%	100,0%

Με συσχέτιση των μεταβλητών «θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική» και «υπάρχουν συχνά δρομολόγια αστικής συγκοινωνίας» το p-value έλαβε την τιμή $0,047 < 0,05$ που σημαίνει ότι οι δύο μεταβλητές είναι εξαρτημένες σε επίπεδο σημαντικότητας 95%. Πιο συγκεκριμένα, το 93% των ερωτηθέντων που θεωρούν ότι η περιοχή τους είναι τουριστική, δηλώνουν ότι συμφωνούν ότι υπάρχουν συχνά δρομολόγια αστικής συγκοινωνίας. Αυτό συμβαίνει διότι τουρισμός έχει θετική επίδραση στις κοινοτικές υπηρεσίες που προσφέρονται, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων όπως τα μέσα μαζικής μεταφοράς και τις υπηρεσίες της πόλης. Υπάρχουν συχνά δρομολόγια αστικής συγκοινωνίας προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση των επισκεπτών στα τουριστικά σημεία του νομού και να αυξηθεί το τουριστικό πλήθος.

Πίνακας 18: συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική και υπάρχουν συχνά δρομολόγια της αστικής συγκοινωνίας.

		Υπάρχουν συχνά δρομολόγια της αστικής συγκοινωνίας			
		Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Σύνολο
Θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική	Όχι	15	9	3	27
		22,7%	27,3%	7,0%	19,0%
	Ναι	51	24	40	115
		77,3%	72,7%	93,0%	81,0%
Σύνολο		66	33	43	142
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Με συσχέτιση των μεταβλητών «θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική» και «είστε ευχαριστημένοι από τους δρόμους» το p-value έλαβε την τιμή $0,029 < 0,05$. Επομένως απορρίπτουμε την μηδενική υπόθεση H_0 και δεχόμαστε την εναλλακτική H_1 . Οι μεταβλητές δηλαδή είναι εξαρτημένες σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 95%. Από τον παρακάτω πίνακα διαπιστώνεται ότι 92,5% των ερωτηθέντων που θεωρούν ότι η περιοχή τους είναι τουριστική, δηλώνει ότι είναι ευχαριστημένοι από τους δρόμους. Βελτιώνονται τα έργα υποδομής και γίνονται καλύτεροι δρόμοι προκειμένου η διακίνηση των τουριστών να γίνεται πιο άνετη, πιο γρήγορη και πιο απλή, έτσι ώστε να αυξηθεί ποσοτικά η τουριστική κίνηση.

Πίνακας 19: συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική και είστε ευχαριστημένοι από τους δρόμους.

		Είστε ευχαριστημένοι από τους δρόμους		
		Διαφωνώ	Συμφωνώ	Σύνολο
Θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική	Όχι	24	3	27
		23,5%	7,5%	19,0%
	Ναι	78	37	115
		76,5%	92,5%	81,0%
Σύνολο		102	40	142
		100,0%	100,0%	100,0%

Με συσχέτιση των μεταβλητών «θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική» και «το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της περιοχής σας είναι το φυσικό περιβάλλον» το p-value έλαβε την τιμή $0,002 < 0,05$. Επομένως οι μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 95%. Έτσι από τον παρακάτω πίνακα διαπιστώνουμε ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (90,5%) που θεωρεί ότι η περιοχή είναι τουριστική, δηλώνει ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της περιοχής είναι το φυσικό περιβάλλον, σε αντίθεση με το υπόλοιπο 9,5% που δηλώνει ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της περιοχής του νομού Τρικάλων δεν είναι το φυσικό περιβάλλον. Ο νομός Τρικάλων είναι πλούσιος σε φυσική ομορφιά καθώς το μεγαλύτερο μέρος του καλύπτεται από δάση ελάτης. Διαθέτει επίσης άγρια χλωρίδα και πανίδα και πολλούς βιότοπους όπου προστατεύονται ποικίλα ευαίσθητα οικοσυστήματα με αποτέλεσμα να αποτελεί πόλο έλξης για τους τουρίστες.

Πίνακας 20: συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική και το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της περιοχής σας είναι το φυσικό περιβάλλον.

		Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της περιοχής σας είναι το φυσικό περιβάλλον		
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική	Όχι	20	7	27
		29,9%	9,5%	19,1%
	Ναι	47	67	114
		70,1%	90,5%	80,9%
Σύνολο		67	74	141
		100,0%	100,0%	100,0%

Συσχετίζοντας τις μεταβλητές «θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική» και «το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της περιοχής είναι η πολιτιστική κληρονομιά» βρέθηκε $p\text{-value} = 0,056 < 0,10$. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι οι μεταβλητές είναι εξαρτημένες σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 90%. Ειδικότερα, η πλειοψηφία των κατοίκων του νομού (91,7%) που θεωρεί ότι η περιοχή είναι τουριστική, δηλώνει ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της περιοχής είναι η πολιτιστική κληρονομιά σε αντίθεση με το 8,3% που δηλώνει το αντίθετο. Εκτός από την πλούσια φυσική ομορφιά ο νομός των Τρικάλων είναι παράλληλα είναι πλούσιος σε πόρους πολιτιστικής κληρονομιάς, οι οποίοι αποτελούν στοιχείο έλξης τουριστικής κίνησης τόσο από μόνοι τους όσο και σε συνδυασμό με τους υπόλοιπους τουριστικούς πόρους.

Πίνακας 21: συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών, θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική και το πλεονέκτημα της περιοχής σας είναι η πολιτιστική κληρονομιά.

		Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της περιοχής σας είναι πολιτιστική κληρονομιά		
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική	Όχι	24	3	27
		22,9%	8,3%	19,1%
	Ναι	81	33	114
		77,1%	91,7%	80,9%
Σύνολο		105	36	141
		100,0%	100,0%	100,0%

Με συσχέτιση των μεταβλητών «ο τουρισμός συμβάλει στην τόνωση της απασχόλησης της περιοχής» και «ποιες θα είναι οι επιπτώσεις στις τιμές της γης, της στέγασης και των μισθών» βρέθηκε $p\text{-value} = 0,047 < 0,05$. Επομένως απορρίπτεται η H_0 και γίνεται δεκτή η εναλλακτική υπόθεση H_1 . Οι δύο μεταβλητές είναι επομένως είναι εξαρτημένες σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 95%. Ειδικότερα, το 95,4% των ερωτηθέντων που θεωρούν ότι ο τουρισμός συμβάλει στην τόνωση της απασχόλησης της περιοχής, δηλώνει ότι οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στις τιμές της γης, της στέγασης και των μισθών θα είναι θετικές. Ο τουρισμός προσφέρει περισσότερες θέσεις εργασίας, βελτιώνει το βιοτικό επίπεδο αλλά παράλληλα αυξάνεται το κόστος ζωής άρα θα αυξηθούν και οι τιμές της γης και της στέγασης.

Πίνακας 22: συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών ο τουρισμός συμβάλει στην τόνωση της απασχόλησης της περιοχής και ποιες θα είναι οι επιπτώσεις στις τιμές της γης, της στέγασης και των μισθών εάν κατασκευαστούν στην περιοχή σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις.

		Εάν κατασκευαστούν στην περιοχή σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στις τιμές της γης, της στέγασης και των μισθών θα είναι		
		Αρνητικές	Θετικές	Σύνολο
Ο τουρισμός συμβάλει στην τόνωση της απασχόλησης της περιοχής	Όχι	7	4	11
		14,3%	4,6%	8,1%
	Ναι	42	83	125
		85,7%	95,4%	91,9%
Σύνολο		49	87	136
		100,0%	100,0%	100,0%

Κάνοντας τον έλεγχο ανεξαρτησίας για τις μεταβλητές «έχει η περιοχή επιπλέον δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη» και «υπερπληθυσμός» παρατηρούμε ότι $p\text{-value} = 0,010 < 0,05$, οπότε απορρίπτουμε την μηδενική υπόθεση και δεχόμαστε την εναλλακτική περί συσχέτισης των μεταβλητών σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 95%. Υπάρχει, δηλαδή εξάρτηση μεταξύ των δύο μεταβλητών και όπως διακρίνεται από τον παρακάτω πίνακα μπορεί να διαπιστωθεί ότι το 94,1% των ερωτηθέντων του δείγματος που θεωρεί ότι η περιοχή έχει επιπλέον δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη συμφωνεί με την ύπαρξη υπερπληθυσμού, σε αντίθεση με το 5,9% που δηλώνει το αντίθετο. Οι τουρίστες οι οποίοι βρίσκουν αξιοθέατα, όμορφο φυσικό περιβάλλον και ανθρώπους που τους υποδέχονται εγκάρδια μένουν ευχαριστημένοι με αποτέλεσμα να ξαναέλθουν στην περιοχή με άλλους τουρίστες που επηρεάστηκαν από τις αφηγήσεις τους.

Πίνακας 23: συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών έχει η περιοχή επιπλέον δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη και υπερπληθυσμός.

		Υπερπληθυσμός		
		Διαφωνώ	Συμφωνώ	Σύνολο
Έχει η περιοχή επιπλέον δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη	Όχι	0	5	5
		,0%	5,9%	3,5%
	Ναι	57	80	137
		100,0%	94,1%	96,5%
Σύνολο		57	85	142
		100,0%	100,0%	100,0%

4.8 Υπόδειγμα Λογιστικής Παλινδρόμησης

Στην προηγούμενη ενότητα εξετάσθηκε αν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ δύο μεταβλητών. Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται η συναρτησιακή σχέση που υπάρχει ανάμεσα σε μια εξαρτημένη μεταβλητή και που επηρεάζεται από περισσότερες από μια ελεγχόμενες μεταβλητές.

Το μοντέλο της Πολλαπλής Γραμμικής Παλινδρόμησης περιλαμβάνει μια ανεξάρτητη μεταβλητή και τη γραμμική συνάρτηση Παλινδρόμησης. Έχει δηλαδή τη μορφή

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_{1i} + \beta_2 X_{2i} + \dots + \beta_k X_{ki} + \varepsilon_i$$

Όπου Y_i , $i = 1, 2, \dots, n$, οι τιμές της εξαρτημένης μεταβλητής

X_{ji} , $j = 1, 2, \dots, n$, οι τιμές των ανεξάρτητων μεταβλητών για τις οποίες υποθέτουμε ότι δεν υπόκεινται σε σφάλματα

$\beta_0, \beta_1, \dots, \beta_k$, οι άγνωστες παράμετροι του μοντέλου και

ε_i , $i = 1, 2, \dots, n$, τα τυχαία σφάλματα για τα οποία υποθέτουμε ότι είναι ανά δύο ασυσχέτιστες τυχαίες μεταβλητές (Λουκάς, 2003).

Για τον καθορισμό των παραγόντων που προσδιορίζουν την απάντηση των ερωτώμενων σχετικά με το αν θεωρούν την περιοχή του νομού Τρικάλων τουριστική, χρησιμοποιήθηκαν μεταβλητές που έχουν να κάνουν με παράγοντες που αφορούν κυρίως κοινωνικά προβλήματα. Έτσι, χρησιμοποιήθηκε ένα υπόδειγμα λογιστικής παλινδρόμησης, όπου ως εξαρτημένη μεταβλητή χρησιμοποιείται μια μεταβλητή που σχετίζεται με τι αν οι κάτοικοι του νομού θεωρούν την περιοχή τουριστική.

Αρχικά πραγματοποιήθηκαν οι συσχετίσεις μεταξύ της εξαρτημένης μεταβλητής (tour_perioxi) και των ανεξάρτητων (egklimatikotitakoin3i, pezdromoi3i, fisiko_perivthetiko, politisthetiko, dromoi3i, ixoripansi3), όπου όλες οι μεταβλητές βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές. Αυτό μπορεί εύκολα να διαπιστωθεί και από τον Πίνακα νο. Στη συνέχεια η εξαρτημένη μεταβλητή εκτιμήθηκε με το σύνολο των ανεξάρτητων.

Επειδή η εξαρτημένη μεταβλητή (tour_perioxi) είναι διχοτομική ποιοτική μεταβλητή, η εκτίμηση των παραμέτρων β_1 του υποδείγματος για το αν οι κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής του νομού Τρικάλων θεωρούν την περιοχή τουριστική, πραγματοποιήθηκε με τη χρήση της λογιστικής παλινδρόμησης (binary logistic regression), η οποία στηρίζεται στην εφαρμογή της μεθόδου της μέγιστης πιθανοφάνειας. Στον πίνακα νο εμφανίζονται οι μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν ως ερμηνευτικές μεταβλητές καθώς επίσης και τα εμπειρικά αποτελέσματα.

Η ερμηνεία των συντελεστών της λογιστικής παλινδρόμησης αναφέρεται στη μεταβολή του λόγου των λογαρίθμων των πιθανοτήτων να συμβεί ή όχι αυτό που περιγράφει η εξαρτημένη μεταβλητή από μια μοναδιαία μεταβολή της ανεξάρτητης μεταβλητής. (Σιάρδος, 2000). Η τιμή του συντελεστή και το πρόσημό του σχετίζεται με την τιμή που έχει ο λόγος των πιθανοτήτων, δηλαδή, όταν ο συντελεστής είναι θετικός αριθμός, ο λόγος των πιθανοτήτων είναι μεγαλύτερος της μονάδας, που σημαίνει ότι ο λόγος αυξάνεται και επομένως αυξάνεται η πιθανότητα επίδρασης.

Πίνακας 24: Μεταβλητές Υποδείγματος

ΜΕΤΑΛΛΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΤΙΜΕΣ
Εξαρτημένη		
Tour_perioxh	Θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική	0: Όχι 1: Ναι
Ανεξάρτητες		
Egklimatikotitakoin3i	Εγκληματικότητα	1: Διαφωνώ 2: Συμφωνώ
Pezodromoiioik3i	Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις στους πεζόδρομους της περιοχής εάν κατασκευαστούν σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις	1: αρνητικές 2: θετικές
Fisiko_perivthetiko	Το πλεονέκτημα της περιοχής είναι το φυσικό περιβάλλον	0: Όχι 1: Ναι
Politistthetiko	Το πλεονέκτημα της περιοχής είναι η πολιτιστική κληρονομιά	0: Όχι 1: Ναι
Dromoi3i	Είστε ευχαριστημένοι από τους δρόμους	1: Διαφωνώ 2: Συμφωνώ
Ixoripansi3	Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις λόγω ηχορύπανσης στην περίπτωση που κατασκευαστούν στην περιοχή σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις	1: Αρνητικές 2: Θετικές

Αν ο υψηλός ρυθμό ανάπτυξης συνοδεύεται από κακό σχεδιασμό και διαχείριση, υπάρχει συχνά μια απώλεια της ταυτότητας των κατοίκων και του τοπικού πολιτισμού (Rosenow and Pulsipher 1979). Ο Dogan ισχυρίζεται ότι υπάρχουν ποικίλες αρνητικές συνέπειες όπως, η μείωση των παραδόσεων, ο

υλισμός, η αύξηση των ποσοστών εγκληματικότητας, οι κοινωνικές συγκρούσεις και ο συνωστισμός.

Η αντίληψη των κατοίκων ότι ο τουρισμός αυξάνει τα ποσοστά της εγκληματικότητας είναι η πιο συχνά εξεταζόμενη αρνητική επίπτωση. Ένας αριθμός από ερευνητές εξέτασαν τη σχέση μεταξύ της αντίληψης ότι ο τουρισμός συμβάλλει στην αύξηση της εγκληματικότητας. Όταν ένας τόπος καταστεί τουριστικός προορισμός, αλλάζει ο τρόπος ζωής των κατοίκων της περιοχής αφού επηρεάζεται από τις συνέπειες αυτής της εξέλιξης (Gursoy et all, 2002).

Οι κάτοικοι των τουριστικών περιοχών, αισθάνονται ότι ο τουρισμός προωθεί τις πολιτιστικές δραστηριότητες και βελτιώνει την ποιότητα της πολιτιστικής κληρονομίας (Gilbert and Clark, 1997).

Οι Liu and Var (1986), διαπίστωσαν ότι οι τουριστικές περιοχές διαθέτουν περισσότερα πάρκα και χώρους αναψυχής. Έτσι ο τουρισμός δεν συμβάλλει στην οικολογική παρακμή αλλά αντιθέτως χρησιμοποιεί το φυσικό περιβάλλον ως πόλο έλξης για τους τουρίστες.

Στην αύξηση του βιοτικού επιπέδου των τουριστικών περιοχών συμβάλλει ένα ισχυρό σύνολο μεταφορικών υποδομών. Τα οφέλη από τους βελτιωμένους δρόμους προσφέρουν ευκολότερη και ανετότερη πρόσβαση των τουριστών στα αξιοθέατα των χωρών υποδοχής.

σύμφωνα με τους Dyer et all (2006), οι τουριστικές περιοχές αντιμετωπίζουν προβλήματα ηχορύπανσης. Μολονότι ο τουρισμός λέγεται «βιομηχανία χωρίς φουγάρα», οι εκπομπές των εξατμίσεων των αυτοκινήτων που συνωστιζονται στα σημαντικά τουριστικά αξιοθέατα επιβαρύνουν σε μεγάλο βαθμό την ατμόσφαιρα με ρύπους (Andereck et all, 2005).

Ο τουρισμός συμβάλλει στη διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας αλλά και στη διάδοση της γνώσης για τον πολιτισμό της περιοχής. Ο τουρισμός δημιουργεί επίσης ευκαιρίες για πολιτιστικές ανταλλαγές και αναζωογόνηση των τοπικών παραδόσεων. Οι περιοχές με πολιτιστικά μνημεία και ιστορικά μνημεία έχουν πολλές φορές μεγάλη τουριστική κίνηση. (Gursoy and Rutherford, 2004 ; Yoon et all, 2001).

Πίνακας 25: Υπόδειγμα Ι

METABΛΗΤΕΣ	B	Exp(B)
Σταθερά	-0,966	0,381
Egklimatikotitakoin3i	1,914*	6,779
Pezodromoi3i	1,546***	4,694
Fisiko_perivthetiko	1,298***	3,661
Politistthetiko	2,067*	7,901
Dromoi3i	-1,244***	0,288
Ixoripansi3	-2,667*	0,069
-2 Log likelihood	94,688	
Nagelkerke R Square	0,355	
N	143	

Σημείωση: Τα * και ***, δηλώνουν στατιστική σημαντικότητα σε επίπεδο 1% και 10% αντίστοιχα.

Η συναρτησιακή μορφή της λογιστικής παλινδρόμησης που εκτιμάται είναι η εξής:

$$\text{tour_perioxi} = -0,966 + 1,914 * \text{egklimatikotitakoin3i} + 1,546 * \text{pezodromoi3i} + 1,298 * \text{fisiko_perivthetiko} + 2,067 * \text{politistthetiko} - 1,244 * \text{dromoi3i} - 2,667 * \text{ixoripansi3}$$

Όσον αφορά στην επίδραση της εγκληματικότητας (egklimatikotitakoin3i) στο αν η περιοχή θεωρείται τουριστική, ο συντελεστής της συγκεκριμένης μεταβλητής βρέθηκε στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Η αύξηση της μεταβλητής

egklimatikotitakoín3i κατά μία μονάδα μειώνει τις πιθανότητες οι κάτοικοι της περιοχής να θεωρούν την περιοχή τουριστική με συντελεστή -0,966.

Αναφερόμενοι στους πεζόδρομους της περιοχής βρέθηκε συντελεστής στατιστικής σημαντικότητας 1%. Το θετικό πρόσημο δηλώνει ότι η αύξηση της μεταβλητής pezoδρομοioik3i κατά μία μονάδα αυξάνει τις πιθανότητες οι κάτοικοι να θεωρούν την περιοχή τουριστική με συντελεστή 1,914.

Το φυσικό περιβάλλον ως πλεονέκτημα της περιοχής, βρέθηκε να έχει συντελεστή στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 1%, ενώ το πρόσημό του είναι θετικό. Αυτό δηλώνει ότι αύξηση της Fisiko_perivthetiko κατά μία μονάδα αυξάνει τις πιθανότητες οι κάτοικοι να θεωρούν την περιοχή του νομού Τρικάλων τουριστική.

Μια ακόμη μεταβλητή η οποία βρέθηκε να έχει θετική επίδραση στο αν οι κάτοικοι θεωρούν την ευρύτερη περιοχή των Τρικάλων τουριστική, είναι η πολιτιστική κληρονομιά ως πλεονέκτημα του νομού(Politistthetiko). Η μεταβλητή Politistthetiko βρέθηκε στατιστικά σημαντική, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Η αύξηση της μεταβλητής Politistthetiko κατά μία μονάδα, αυξάνει τις πιθανότητες οι κάτοικοι να θεωρούν την περιοχή τουριστική με συντελεστή 2,067.

Επίσης η μεταβλητή που σχετίζεται με το αν οι κάτοικοι του νομού είναι ευχαριστημένοι με τους δρόμους (dromoi3i), βρέθηκε να έχει συντελεστή στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Η μεταβολή της μεταβλητής κατά μια μονάδα μειώνει τις πιθανότητες οι κάτοικοι να θεωρούν την περιοχή τουριστική, με συντελεστή -1,244.

Τέλος η μεταβλητή ηχορύπανση βρέθηκε να έχει αρνητική επίδραση στο αν οι κάτοικοι θεωρούν την περιοχή τουριστική και αυτό το δηλώνει το αρνητικό πρόσημο του συντελεστή B για τη συγκεκριμένη μεταβλητή. μια μεταβολή δηλαδή της μεταβλητής Ixoriipansi3 κατά μία μονάδα μειώνει τις πιθανότητες οι κάτοικοι να θεωρούν ότι η περιοχή είναι τουριστική με συντελεστή -2,667. Ο συντελεστής βρέθηκε στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%.

4.9 Ανάλυση αποτελεσμάτων

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να διερευνηθεί κατά πόσο ο τουρισμός επηρεάζει την τοπική ανάπτυξη και το οικογενειακό εισόδημα των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής του νομού Τρικάλων. Έτσι, αρχικά πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας σχετικά με τα θέματα που αφορούν την τοπική και βιώσιμη ανάπτυξη. Οι τομείς οι οποίοι εξετάστηκαν στα πλαίσια της βιβλιογραφικής ανασκόπησης είναι ο τομέας της οικονομίας, της κοινωνίας και του περιβάλλοντος.

Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν με σκοπό να καταγραφεί η υφιστάμενη κατάσταση είναι η δειγματοληπτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε 143 κατοίκους της ευρύτερης περιοχής του νομού.

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους αξιόλογους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας. Συγκεκριμένα, ο τουρισμός είναι από οικονομική άποψης αποτελεσματικός, αφού συμβάλλει στην αύξηση των κερδών από το συνάλλαγμα και το ισοζύγιο πληρωμών, ενισχύει την απασχόληση, ενώ παράλληλα προωθεί την ανάπτυξη των τοπικών οικονομιών και μάλιστα, ειδικά εκείνων που δεν έχουν άλλο παραγωγικό εισόδημα.

Τα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν από τη διερεύνηση της περιοχής είναι ότι πρόκειται για με περιοχή με ισόρροπη κατανομή στο φύλο των κατοίκων του νομού, αφού το δείγμα αποτελούνταν από 69 άνδρες και 74 γυναίκες.

Εξαιρετικά ενδιαφέρον παρουσιάζει το μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων, αφού το μεγαλύτερο ποσοστό (51,1%) είχε ανώτερες σπουδές και άνω. Ως προς το επάγγελμα, θα πρέπει να σημειωθεί πως οι περισσότεροι ερωτηθέντες (28%) ήταν ιδιωτικοί υπάλληλοι.

Προέκυψε επίσης ότι ο μέσος όρος των ερωτηθέντων ήταν ηλικίας 32,58, ανύπαντροι και τα εισοδήματά τους κυμαίνονται από 501€ έως 1500€. Ο μέσος όρος των μελών της οικογένειας είναι 3,63, άτομα. Οι περισσότερες οικογένειες έχουν παιδιά (61,5%).

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων διαθέτει air condition (69,2%), internet (74,8%), ιδιωτικό parking (62,2%), και αποχέτευση (72%).

Όσον αφορά τη συμμετοχή των ερωτηθέντων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που αφορούν την τοπική ανάπτυξη το μεγαλύτερο ποσοστό δεν συμμετέχει καθόλου (50,3%). Η

πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρούν ότι η περιοχή είναι τουριστική (80%) και έχει δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη (96%). Επίσης το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων θεωρούν ότι ο τουρισμός συμβάλει στην τόνωση της απασχόλησης της περιοχής (92%).

Από αυτούς που θεωρούν ότι η περιοχή είναι τουριστική, το μεγαλύτερο ποσοστό φανερώνει ότι δεν υπάρχει καθόλου ηχορύπανση στην περιοχή (89,6%), ότι θα υπάρξουν θετικές επιπτώσεις στους πεζόδρομους στην περίπτωση που κατασκευαστούν σύγχρονες τουριστικές εγκαταστάσεις (83,9%), ότι υπάρχουν συχνά δρομολόγια της αστικής συγκοινωνίας (93%), είναι ευχαριστημένοι από τους δρόμους (92,5%) και σημαντικότερα πλεονεκτήματα της περιοχής είναι το φυσικό περιβάλλον (90,5%) και η πολιτιστική κληρονομιά του νομού (91,7%). Ακόμη το μεγαλύτερο ποσοστό όσων θεωρούν ότι η περιοχή του νομού Τρικάλων έχει επιπλέον δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη, δηλώνει ότι συμφωνεί με την ύπαρξη υπερπληθυσμού (94,1%). Επίσης από αυτούς που πιστεύουν ότι ο τουρισμός συμβάλει στην τόνωση της απασχόλησης της περιοχής, οι περισσότεροι κοινοποιούν ότι εάν κατασκευαστούν στην περιοχή σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στις τιμές της γης, της στέγασης και στους μισθούς θα είναι θετικές (95,4%).

Η ενδεχόμενη κατασκευή σύνθετων τουριστικών εγκαταστάσεων στην περιοχή του νομού Τρικάλων επιφέρει αρκετές επιπτώσεις σε διάφορους τομείς της περιοχής. Σχετικά με τις επιπτώσεις που θα υπάρξουν η πλειοψηφία εικάζει ότι η τοπική οικονομία (53,8%), το οικογενειακό εισόδημα (49,6%), οι τιμές γης, στέγασης, μισθών (44,8%), η ανεργία (55,2%), η ρύπανση του αέρα (48,2%) και οι πεζόδρομοι (42,1%) θα επηρεασθεί θετικά. Ενώ πιστεύει, ότι στην άναρχη δόμηση (45,9%) δεν θα υπάρξει αλλαγή, στα απορρίμματα (49,6%) και στην ηχορύπανση (45,5%) πιστεύουν ότι οι επιπτώσεις θα είναι αρνητικές. Από αυτούς που θεωρούν ότι οι επιπτώσεις στην τοπική οικονομία θα είναι θετικές είναι άτομα ηλικίας από 19 ετών έως 36.

Η περιβαλλοντική υποβάθμιση της περιοχής λόγω του τουρισμού δεν λαμβάνει μεγάλες διαστάσεις, ενώ μεταξύ των βασικών αιτιών πρόκλησής της είναι τα καυσαέρια από τα ΙΧ (61,5%). Από αυτούς που δηλώνουν ότι ο τουρισμός δεν προκαλεί υποβάθμιση του περιβάλλοντος είναι άντρες (60%). Τα πάρκα της περιοχής δεν είναι ούτε πολλά ούτε λίγα (34,5%).

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων δηλώνει ότι ο δήμος έχει πρόγραμμα ανακύκλωσης απορριμμάτων (94%) και συμμετέχει σε αυτό (72%). Σύμφωνα με τα εμπειρικά αποτελέσματα της παρούσας έρευνας το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων του νομού που συμμετέχει στο πρόγραμμα ανακύκλωσης του δήμου είναι γυναίκες (56,1%).

Οι περισσότεροι κάτοικοι του νομού χρησιμοποιούν για τις μετακινήσεις τους το αυτοκίνητο (60,8%). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απαντήσεις των ερωτώμενων σχετικά με τον βαθμό ευχαρίστησης που έχουν για τους δρόμους του νομού, τη σήμανση, τις στάσεις αστικής μεταφοράς, τα δρομολόγια και την ύπαρξη κυκλοφοριακού προβλήματος. Οι πλειοψηφία των ερωτώμενων δεν είναι καθόλου ευχαριστημένοι από τους δρόμους της περιοχής (35,7%), δεν έχουν πρόβλημα με τη σήμανση (43,4%), συμφωνεί ότι υπάρχουν στάσεις αστικής μεταφοράς κοντά στο σπίτι τους (35%) αλλά διαφωνεί ότι υπάρχουν συχνά δρομολόγια αστικής συγκοινωνίας (29,4%). Τέλος ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί με την ύπαρξη κυκλοφοριακού προβλήματος (23,8%). Οστόσο από αυτούς που θεωρούν ότι υπάρχει κυκλοφοριακό πρόβλημα στο νομό, οι περισσότεροι είναι άντρες (64,5%).

Σχετικά με τα κοινωνικά προβλήματα εγκληματικότητα, συνωστισμός, προβλήματα στάθμευσης, απορρίμματα, υπερπληθυσμός στις υπαίθριες εγκαταστάσεις αναψυχής και ηχορύπανση η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ότι υπάρχει λίγη εγκληματικότητα (44%), λίγο συνωστισμός (40%), πάρα πολύ μεγάλο πρόβλημα στάθμευσης (33%), δεν υπάρχουν ούτε πολλά ούτε λίγα απορρίμματα (35%), το πρόβλημα του υπερπληθυσμού στις υπαίθριες εγκαταστάσεις αναψυχής δεν είναι πολύ μεγάλο (36%), υπάρχει λίγη ηχορύπανση (38%).

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της περιοχής είναι το φυσικό περιβάλλον (52,1%), ενώ το μειονέκτημά της είναι το κυκλοφοριακό πρόβλημα (43,3%).

Τέλος με βάση τη λογιστική παλινδρόμηση, η οποία είναι κατάλληλη για ποιοτικά δεδομένα εκτιμήθηκε ένα λογιστικό υπόδειγμα που σχετίζεται με το αν οι κάτοικοι θεωρούν την περιοχή του νομού Τρικάλων τουριστική ($R^2 = 35\%$), προκύπτει ότι οι πεζόδρομοι, το φυσικό περιβάλλον, η πολιτιστική κληρονομιά και η εγκληματικότητα ασκούν θετικά στατιστική επίδραση. Από την άλλη οι δρόμοι και η ηχορύπανση ασκούν αρνητική επίδραση.

IV Συμπεράσματα – Προτάσεις

Συμπεράσματα

Η Ελλάδα είναι ένας από τους πιο δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς, όχι μόνο για τις καθαρές και φιλικές θάλασσες, αλλά και για τα πανέμορφα τοπία της, την ιστορική κληρονομιά καθώς και την πατροπαράδοτη φιλοξενία της.

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας. Συγκεκριμένα είναι από οικονομικής άποψης αποτελεσματικός, αφού συμβάλει στην αύξηση του εισοδήματος, των θέσεων εργασίας και ενισχύει την τοπική αγορά. Η κινητήρια δύναμη πίσω από την τουριστική βιομηχανία, όπως και κάθε άλλη βιομηχανία, είναι το κέρδος. Λόγω της δημιουργούμενης τουριστικής κίνησης, προκύπτει η ανάγκη επέκτασης και βελτίωσης της κινητικότητας του εσωτερικού εμπορίου με την ενεργοποίηση κλάδων προσφοράς υπηρεσιών (μεταφορές). Από τον τουρισμό προκύπτουν επίσης επιπτώσεις στην κοινωνία και στο περιβάλλον.

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να διερευνηθεί αν ο τουρισμός έχει συμβάλει στην τοπική ανάπτυξη και στο οικογενειακό εισόδημα των κατοίκων του νομού Τρικάλων. Τα εργαλεία τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στα πλαίσια της μελέτης της περιοχής με σκοπό την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασής της, είναι η δειγματοληπτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε 143 κατοίκους της ευρύτερης περιοχής του νομού Τρικάλων.

Με βάση την επιτόπια έρευνα που πραγματοποιήθηκε προκύπτει ότι πρόκειται για μια περιοχή με ισόνομη κατανομή στο φύλο και ανώτερο μορφωτικό επίπεδο. Οι περισσότεροι κάτοικοι του νομού εργάζονται ως ιδιωτικοί υπάλληλοι και ο μέσος όρος ηλικίας ήταν 32,58 ετών. Πρόκειται για μια περιοχή με αξιόλογο φυσικό περιβάλλον, που δεν το υποβαθμίζει αλλά το χρησιμοποιεί ως πόλο έλξης για τους τουρίστες. Επίσης η περιοχή διαθέτει εξαιρετική πολιτιστική κληρονομιά. Μέσω της έρευνας αυτής, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η περιοχή τους είναι τουριστική και ότι υπάρχουν δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη. Ο τουριστική ανάπτυξη εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από την καλή θέληση και την κατανόηση της τοπικής κοινότητας, προϋποθέσεις απαραίτητες για την ευνοϊκή, επιτυχή και βιώσιμη λειτουργία του τουρισμού.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων δήλωσε ο τουρισμός συμβάλλει στην τόνωση της απασχόλησης της περιοχής. Επίσης εκτιμήθηκε ότι η δημιουργία σύγχρονων τουριστικών εγκαταστάσεων στην περιοχή θα επιδράσει θετικά στην τοπική οικονομία. Η κατασκευή σύγχρονων τουριστικών εγκαταστάσεων αυξάνει το οικογενειακό εισόδημα αλλά και τις θέσεις εργασίας στο νομό. Στην περίπτωση που κατασκευαστούν στην περιοχή σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις οι κάτοικοι του νομού θεωρούν ότι θα αυξηθούν οι τιμές της γης της στέγασης και των μισθών. Ο τουρισμός μπορεί να βελτιώνει την ποιότητα της ζωής των κατοίκων παράλληλα όμως αυξάνει και το κόστος ζωής.

Επίσης εκτιμήθηκε ότι στην περίπτωση που κατασκευαστούν σύγχρονες τουριστικές εγκαταστάσεις οι επιπτώσεις στην άναρχη δόμηση θα είναι ουδέτερες. Όπως μπορεί εύκολα να γίνει κατανοητό, η τουριστική ανάπτυξη του νομού οφείλεται στον εναλλακτικό τουρισμό και δεν έχει σχέση με το μαζικό τουριστικό πρότυπο. Η μεγάλη εισροή επισκεπτών δεν προκαλούν περιβαλλοντικές ζημιές.

Παραπάνω από τους μισούς κατοίκους του νομού Τρικάλων δηλώνουν ότι ο τουρισμός δεν προκαλεί υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Από εκείνο το ποσοστό των ερωτηθέντων που πιστεύουν ότι ο τουρισμός συντελεί στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος αναφέρει ως κύρια αιτία τα καυσαέρια των αυτοκινήτων.

Όσον αφορά την εγκληματικότητα, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας δείχνουν ότι δεν υπάρχει καθόλου εγκληματικότητα στην ευρύτερη περιοχή του νομού.

Οι περισσότεροι κάτοικοι του νομού δηλώνουν ότι το πρόβλημα της στάθμευσης είναι πάρα πολύ μεγάλο. Οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με το εάν θεωρούν την περιοχή τους τουριστική και κατά πόσο είναι ευχαριστημένοι από τους δρόμους και τα συχνά δρομολόγια της αστικής συγκοινωνίας. Διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων που θεωρούν ότι η περιοχή τους είναι τουριστική, δηλώνει ότι είναι ευχαριστημένοι από τους δρόμους και ότι υπάρχουν συχνά δρομολόγια αστικής συγκοινωνίας. Στην αύξηση του βιοτικού επιπέδου των τουριστικών περιοχών συμβάλει ένα ισχυρό σύνολο μεταφορικών υποδομών. Τα οφέλη από τους βελτιωμένους δρόμους προσφέρουν ευκολότερη και ανετότερη πρόσβαση των τουριστών στα αξιοθέατα των χωρών υποδοχής.

Οι νεότεροι κάτοικοι του νομού Τρικάλων είχαν πιο θετικές αντιλήψεις όσος αφορά την επίδραση των θέσεων εργασίας στην περίπτωση που κατασκευαστούν στο νομό σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις.

Στην παρούσα έρευνα εκτιμήθηκε ότι η πλειοψηφία του δείγματος που θεωρεί ότι η περιοχή έχει επιπλέον δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη συμφωνεί με την ύπαρξη υπερπληθυσμού. Από την εκτίμηση του λογιστικού υποδείγματος που σχετίζεται με το εάν οι κάτοικοι θεωρούν την περιοχή του νομού Τρικάλων τουριστική ($R^2 = 35\%$), βρέθηκε ότι οι πεζόδρομοι το φυσικό περιβάλλον, η πολιτιστική κληρονομιά και η εγκληματικότητα, ασκούν θετικά στατιστική επίδραση. Από την άλλη οι δρόμοι και η ηχορύπανση, ασκούν αρνητική επίδραση.

Εκτός από τα οφέλη που αποφέρει ο τουρισμός στην περιοχή σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτώμενων διαπιστώνεται ότι υπάρχουν και πολλά προβλήματα. Γι αυτό θα πρέπει να υπάρξει συνεργασία μεταξύ των τοπικών φορέων έτσι ώστε να υπάρξει σωστή οργάνωση και ανάπτυξη του τουρισμού του νομού.

Προτάσεις

Ο τουριστικός τομέας στο νομό Τρικάλων είναι ένας τομέας ο οποίος μπορεί να συμβάλει

1. Στην αξιοποίηση, αλλά και συγχρόνως και στη διαφύλαξη της πολιτιστικής, τοπικής κληρονομιάς. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και συγκεκριμένα με το Π.Ε.Π. Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου, όπου ένας από του τομείς που θα καλύψει το συγκεκριμένο πρόγραμμα, είναι ο Πολιτισμός (ενίσχυση των βασικών πολιτιστικών υποδομών, προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς).
2. Στην αξιοποίηση και στη δημιουργία ενός καλύτερου οδικού δικτύου.
3. Στη προστασία του περιβάλλοντος που αποτελεί καθοριστικό παράγοντα της διαχείριση των τουριστικών περιοχών, η οποία μπορεί να επιτευχθεί σύμφωνα με το επιδοτούμενο πρόγραμμα «Εναλλακτικός τουρισμός». Το πρόγραμμα αυτό αφορά στην υλοποίηση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται ή προτίθενται να δραστηριοποιηθούν στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού και λειτουργούν νόμιμα εντός της Ελληνικής Επικράτειας. Διεξάγεται στο πλαίσιο του Ε.Π.

«Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» 2007-2013 (ΕΠΑΕ) με τη πρωτοβουλία της Γενικής Γραμματείας Τουρισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού με συνολικό προϋπολογισμό 20.000.000,00€.

4. Στην ενίσχυση του οικογενειακού εισοδήματος μέσω των τουριστικών δραστηριοτήτων, με αποτέλεσμα την άνοδο του οικονομικού επιπέδου της περιοχής. Η ενίσχυση του οικογενειακού εισοδήματος μπορεί να επιτευχθεί με το ενεργό επιδοτούμενο πρόγραμμα «Leader 313 - Ενθάρρυνση Τουριστικών Δραστηριοτήτων». Το συγκεκριμένο πρόγραμμα, αφορά στην ενθάρρυνση της τουριστικής δραστηριότητας και ειδικότερα στην ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων τα οποία αφορούν στη βελτίωση και οργάνωση του τουριστικού προϊόντος και στην ενίσχυση της απασχόλησης. Ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδεται στην προώθηση ίσων ευκαιριών σε νέους, γυναίκες και ειδικές ομάδες πληθυσμού.

Σύμφωνα με το επιδοτούμενο πρόγραμμα «Αναπτυξιακό νομό για τις τουριστικές επενδύσεις» ενισχύονται οι επενδύσεις στον τουριστικό τομέα για κατηγορίες επενδυτικών σχεδίων που αφορούν στην ίδρυση ή επέκταση υφιστάμενων ξενοδοχειακών μονάδων, κατασκευών και έργων ειδικής τουριστικής υποδομής. Το ύψος της επένδυσης κυμαίνεται από 100.000 € μέχρι και 500.000 €. Συγκεκριμένα, η πρόταση η οποία φαίνεται ότι τελικά θα βρει εφαρμογή στην περιοχή του νομού Τρικάλων είναι η δημιουργία σύνθετης τουριστικής εγκατάστασης που μπορεί να αποφέρει αρκετά οικονομικά αλλά και κοινωνικά οφέλη.

Οι θετικές οικονομικές επιπτώσεις που παρατηρούνται αναφέρονται στην τοπική οικονομία, το οικογενειακό εισόδημα, στις τιμές της γης της στέγασης και των μισθών και στην ανεργία. Η δημιουργία σύνθετης τουριστικής εγκατάστασης θα επηρεάσει θετικά τους πεζόδρομους της περιοχής, βελτιώνοντας έτσι την εικόνα της τοπικής κοινωνίας.

Πέρα από τη δημιουργία σύνθετων τουριστικών εγκαταστάσεων, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών, οι οποίες θα πρέπει να προσαρμόζονται με τις ανάγκες και τις επιθυμίες των τουριστών. Αυτές οι υπηρεσίες αφορούν κυρίως τα μέσα μαζικής μεταφοράς, τη συχνότητα των δρομολογίων αλλά και των στάσεων της αστικής συγκοινωνίας.

Εκτός από τα οφέλη που αποφέρει ο τουρισμός στην περιοχή σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτώμενων διαπιστώνεται ότι υπάρχουν και πολλά προβλήματα όπως είναι η άναρχη δόμηση, το κυκλοφοριακό πρόβλημα και η έλλειψη χώρου υγειονομικής ταφής των απορριμμάτων.

Συμπερασματικά, ο τουρισμός επιφέρει στην ευρύτερη περιοχή του νομού Τρικάλων πολλά οφέλη οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά αλλά και πολλά προβλήματα. Γι αυτό θα πρέπει να υπάρξει συνεργασία μεταξύ των τοπικών φορέων έτσι ώστε να υπάρξει σωστή οργάνωση και ανάπτυξη του τουρισμού του νομού.

V. Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Ανθουλίας, Τ. (2005), *Πολιτιστικός τουρισμός: μια σημαντική εναλλακτική λύση*
- Αποστολόπουλος, Κ. Θεοδοροπούλου, Ε. Τσακατούρα, Α., *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού Υπαίθρου*, παιδαγωγικό ινστιτούτο Αθήνα
- Αποστολόπουλος, Κ., Σδράλη, Δ. (2009), *Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου: θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές*, Ελληνοεκδοτική, Αθήνα.
- Αρσενίου, Α. (2005), *Το έπος των Θεσσαλών αγροτών και οι εξεγέρσεις τους*. Εκδ αδερφών Κυριακίδη, Θεσ/κη.
- Βαρβαρέσος, Σ. (1998) *Τουρισμός: έννοιες, μεγέθη, δομές*. Αθήνα: Προπομπός
- Βαρβαρέσος, Σ. (1998), *Τουρισμός Οικονομικές Προσεγγίσεις*, εκδ Προπομπός, Αθήνα, σσ 38
- Βαρβαρέσος, Σ. (2000), *Τουρισμός: έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*, εκδ. Προπομπός, Αθήνα, σσ 21
- Γαλάνη – Μουτάφη, Β. (2002), *Προσεγγίσεις του Τουρισμού – το επινοημένο και το ‘αυθεντικό’*, Σύγχρονα θέματα, σ. 28 – 39.
- Εγκυκλοπαίδεια: Πυρσός – Ήλιος.
- *Ευρωπαϊκού Σεμιναρίου*, Επιμ. Κ. Αποστολόπουλος (Πλωμάρι Λέσβου, Ελλάς 1- 7 Ιουνίου 1997), Έκδοση τμήματος Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, Αθήνα (2000), σ. 81.
- Ζιάκας, Γ. (1976). *Αρχαιολογικός και τουριστικός οδηγός νομού Τρικάλων*.
- Θεοδοροπούλου, Ε., (2006), *Εισαγωγή στην αγροτική οικιακή οικονομία*, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθήνα
- Καλδής, *Αγροτουρισμός και Ανάπτυξη*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

- Κλιάφα, Μ., (2006), *Μύθοι και Θρύλοι της Θεσσαλίας*. Εκδ: Κέδρος, Αθήνα.
- Κοκκώσης, Χ. και Τσάρτας, Π. (2001), *Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλοντος*, εκδ. Κριτική, Αθήνα.
- Καραβίτης, Κ. (1992), *Επαγγελματικός τουρισμός: συνεδρίων, κινήτρων*, Εκθέσεων, οργάνωση συνεδρίων στα ξενοδοχεία, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα.
- Λαγός, Δ. (2005), *Τουριστική οικονομική*, εκδ. Κριτική, Αθήνα.
- Λογοθέτης, Μ. (1998), *Αγροτικός Τουρισμός*, Αθήνα.
- Λύτρα, Π., (1989), *Ο τουρισμός προς το 2000*. Εκδ: Interbooks, Αθήνα.
- Μητούλα, Ρ. (), *Βιώσιμη Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ανασυγκρότησης του Ελληνικού Αστικού Περιβάλλοντος*, Πανεπιστημιακές σημειώσεις μαθήματος Βιώσιμη Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη, Αθήνα
- Παπαϊωάννου, Δ. (1991), *Εισαγωγή στην Επιστήμη του Περιβάλλοντος – Προς μια Διατηρήσιμη Ανάπτυξη*, Αθήνα.
- Ρόκος, Δ., (1993), *Όψεις της Πολιτικής Γης στην Ελλάδα της Δεκαετίας του '80. Κριτική Ανάλυση. Προοπτικές. Πρακτικά 3^{ου} Επιστημονικού Συνεδρίου: « Διαστάσεις της Κοινωνικής Πολιτικής Σήμερα»*, Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, Πάντειο Πανεπιστήμιο Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών, Αθήνα.
- Σφακιανάκης, Κ. (2000). *Εναλλακτικές μορφές τουρισμού*. Εκδόσεις Έλλην, Αθήνα.
- Τσάρτας, Π. , *Ποτιστικές Ανταλλαγές και Αγροτουρισμός, Ο Αγροτουρισμός και η Συμβολή του στη Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς των Χωρών της Ευρώπης, Πρακτικά*.
- Χριστίδου, Α. και Βαρβαρέσος, Σ. (1999), *Οργάνωση και λειτουργία οργανισμών και φορέων του τουρισμού*, Πάτρα, σσ 51

- Πρατήριο Απασχόλησης Ερευνητική Πληροφορική Α.Ε., *Αναπτυξιακές δυνατότητες, ανάλυση αγοράς εργασίας διάγνωση αναγκών και προτάσεις πολιτικής για το νομό Τρικάλων*, σελ 147

Ξενόγλωσση

- Andereck, K. L. (2005). *Evaluation of a tourist brochure*. Journal of Travel and Tourism Marketing, Vol 18, pp. 1 – 13.
- Andereck, K. L. (1995). *Environmental consequences of tourism: A review of recent research*. In S. F.
- Andereck K.L., Valentine K. M., Knopf, R. C., Vogt C. A., (2005), *Residents' Perceptions of Community Tourism Impacts*. Annals of Tourism Research, Vol. 32, Is. 4, pp. 1056–1076
- Barquero, A. (1991), *Τοπική ανάπτυξη. Μια Στρατηγική για τη Δημιουργία Απασχόλησης*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα.
- Bauer, I., (2008). *The health impact of tourism on local and indigenous populations in resource-poor countries*, Travel Medicine and Infectious Disease vol 6, pp. 276 – 291
- Brunt, P., and P. Courtney (1999), *Host Perceptions of Sociocultural Impacts*. Annals of Tourism Research Vol 26, p.p. 493–515.
- Coffey, S., Polese, M. (1985), *Local Development, Conceptual Bases and Policy Implications*, Regional Studies Vol 19 – Is 2.
- Colin M., (1996). *Tourism and Politics. Policy, Power and Place*. Wiley, New York.
- Dogan, H. Z (1989), *Forms of adjustment: Sociocultural impacts of tourism*. Annals of Tourism Research, vol 16, Is 2, 216–236.
- Dyer, P., D. Gursoy, B. Sharma, J. Carter (2007), *Structural modeling of resident perception of tourism and associated development on the Sunshine Coast, Australia*, Tourism Management, Vol. 28, pp. 409 – 422.
- Gartner, W.C. (2004), *Rural tourism development in the USA*. International journal of tourism research. Vol 6, pp 151 – 164.
- Gilbert, D., and M. Clark (1997). *An Exploratory Examination of Urban Tourism Impact, with Reference to Residents, Attitudes, in the Cities of Canterbury and Guildford*. Cities Vol 14. Pp. 343–352.
- Graburn N. (1983), *The Anthropology of Tourism*, Annals of Tourism Research, Vol 10, Is. 1, pp. 9 – 33.

- Gursoy, D., C. Jurowski, and M. Uysal (2002) *Resident Attitudes: A Structural Modeling Approach*. Annals of Tourism Research, vol29 p.p. 79–105.
- Haralambopoulos, N., & Pizam, A. (1994). *Perceived impacts of tourism: The case of Samos*, Annals of Tourism Research, vol 23, pp 503–526.
- Jurowski, C., M. Uysal, and D. Williams (1997), *A Theoretical Analysis of Host Community Resident Reactions to Tourism*, Journal of Travel Research vol36 (2) p.p.3–11.
- Kurek, W. (2003), *Issues of Tourism and Health Resort*, Jagiellonian University, Pollonia.
- Leiper, N. (1979), *The framework of tourism: Towards a definition of tourism, tourist, and the tourist industry*. Annals of Tourism Research ,vol 6, Is 4, pp. 390 – 407.
- Lepp, A., (2007), *Residents' attitudes towards tourisms in Bigodi village, Uganda*, Tourism management vol 28,a pp. 876 - 885
- Lickorish, L.J., Jenkins, C.L., (2004), *Μια εισαγωγή στον τουρισμό*. Εκδ: Κριτική, Αθήνα.
- Liu, J., T. Var (1986), *Resident Attitudes Towards Tourism Impacts in Hawaii*. Annals of Tourism Research vol. 13 pp. 193–214.
- McCool, S., Martin S., (1994), *Community Attachment and Attitudes Towards Tourism Development*. Journal of Travel Research vol 32, Is 3, pp. 29–34.
- Pizam, A. (1978). *Tourism's impacts : the social cost to the destination community as perceived by the residents*. Journal of Travel Research, 16 (4) 8 -12
- Rigall-I-Torrent, R., (2008), *Sustainable development in tourism municipalities: The role of public goods Ricard* ,Tourism Management vol. 29 pp 883–897
- Rosenow, J., and G. Pulsipher (1979), *Tourism : The Good, the Bad and the Ugly*. Kansas City : Media Publishing.
- Sharpley, R. & Talfer, D. (2002), *Tourism and Development. Concepts and Issues*. London, Channel View Publications.
- Sethna, R. J., & Richmond, B. O. (1978). *Virgin Islanders perception of tourism*. Journal of Travel Research, Vol. 17, pp. 30 – 31.
- Shaw, G., Williams A.M., (2004), *Tourism and Tourism spaces*. SAGE Publication Ltd, London
- Whelan, T. (ed), 1991. *Nature Tourism: Managing for the environment*. Washington DC: Island Press.
- Yoon, Y., Gursoy, D., & Chen, J. S. (2001). *Validating a tourism development theory with structural equation modeling*. Tourism Management, Vol 22, Is 4, pp. 363–372.

VI. Παράρτημα

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

«Η επίδραση του τουρισμού στην τοπική ανάπτυξη και το οικογενειακό εισόδημα των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής του νομού Τρικάλων»

Στο πλαίσιο της εκπόνησης της πτυχιακής μου μελέτης διεξάγεται η συγκεκριμένη έρευνα με σκοπό να διερευνηθεί η σχέση του τουρισμού με την τοπική ανάπτυξη και να μελετηθεί η επίδραση του, στο οικογενειακό εισόδημα των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής του νομού Τρικάλων.

Παρακαλώ να απαντηθούν όλες οι ερωτήσεις με ειλικρίνεια, δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις, ούτε καλές και κακές επιλογές. Σημειώνεται ότι το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς, δηλαδή μόνο και μόνο για την εξαγωγή των συμπερασμάτων της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας.

Σας ευχαριστώ θερμά εκ των προτέρων για το χρόνο και τη βοήθειά σας.

Φοιτήτρια : Κάβουρα Ζωή
Α.Μ: 20712

Επιβλέπουσα: Ε. Θεοδοροπούλου
Επίκουρη καθηγήτρια

Αριθμός ερωτηματολογίου:.....
Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε πλήρως. ☐

Αθήνα, 2011

Α) ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

1. Φύλο:

1. Άνδρας ☐ 2. Γυναίκα ☐

2. Παρακαλώ αναφέρεται την ηλικία σας:.....

3. Ποίο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο;

1. Απόφοιτος- η δημοτικού	☐	4. Πτυχιούχος ΑΕΙ/ΤΕΙ	☐
2. Απόφοιτος- η γυμνασίου	☐	5. Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου	☐
3. Απόφοιτος-η λυκείου	☐	6. Κάτοχος διδακτορικού τίτλου	☐

4. Ποια είναι η κύρια απασχόλησή σας;

1. Δημόσιος υπάλληλος	☐	6. Άνεργος	☐
2. ιδιωτικός υπάλληλος	☐	7. Οικιακά	☐
3. ελεύθερος επαγγελματίας	☐	8. Αγρότης – Αγρότισσα	☐
4. συνταξιούχος	☐	9. Άλλο	☐
5. Φοιτητής – Φοιτήτρια	☐		

5. Το επάγγελμα σας σχετίζεται με τον τουρισμό

6. Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

1. Ανύπαντρος-η	☐	4. Χήρος-α	☐
2. Παντρεμένος-η	☐	5. Συμβίωση	☐
3. Διαζευγμένος-η	☐		

7. Ποιος ο αριθμός των μελών της οικογένειά σας που διαμένουν στο σπίτι σας;

.....

8. Υπάρχουν παιδιά στην οικογένεια;

1. Ναι ☐ 2. Όχι ☐

9. Αν ναι πόσα;

10. Ποιο είναι το μηνιαίο ατομικό εισόδημα σας;

A. Έως 500€		Από 2501€ - 3500€	
B. Από 501€ - 1500€		Από 3501€ - 4500€	
Γ. Από 1501€ - 2500€		4501€ και άνω	

11. Πόσα υπνοδωμάτια έχει το σπίτι σας;

12. Ποιες από τις παρακάτω ανέσεις έχει η κατοικία σας; (μπορείτε να επιλέξετε παραπάνω από μία απαντήσεις)

1. Air condition	☐	4. Ιδιωτικό parking	☐
2. Ηλιακός θερμοσίφωνας	☐	5. Αποχέτευση	☐
3. internet	☐		

13. Πιστεύεται ότι συμμετέχετε στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που αφορούν την ανάπτυξη της περιοχής σας; (βάλτε ένα √ στην επιλογή που σας εκφράζει)

1. Καθόλου..... 2. Σε μικρό βαθμό..... 3. Σε ικανοποιητικό βαθμό..... 4. Απόλυτα.....

B) Τουρισμός

1. Θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική; 1. Ναι ☐ 2. Όχι ☐
2. Έχει η περιοχή επιπλέον δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη; 1. Ναι ☐ 2. Όχι ☐
3. Ο τουρισμός συμβάλλει στην τόνωση της απασχόλησης της περιοχής 1. Ναι ☐ 2. Όχι ☐

Γ) Οικονομία

1. Στην περίπτωση που κατασκευαστούν στην περιοχή σύνθετες τουριστικές εγκαταστάσεις οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στην περιοχή θα είναι:

	Πολύ αρνητικές	Αρνητικές	Δεν θα υπάρξει αλλαγή	Θετικές	Πολύ θετικές
1. Στην τοπική οικονομία					
2. Στο οικογενειακό εισόδημα					
3. Στις θέσεις εργασίας					
4. Στις τιμές της γης, της στέγασης και των μισθών					
5. Στην ανεργία					
6. Στην άναρχη δόμηση					
7. Στη ρύπανση του αέρα					
8. Στους πεζόδρομους					
9. Στα απορρίμματα					

10. Στην ηχορύπανση					
---------------------	--	--	--	--	--

Δ) Περιβάλλον

1. Θεωρείτε ότι ο τουρισμός προκαλεί υποβάθμιση του περιβάλλοντος;

1. Ναι ☐ 2. Όχι ☐

2. Αν ναι τι την προκαλεί;

1. Καυσαέριο ΙΧ ☐	4. Στερεά απόβλητα ☐
2. Άναρχη δόμηση ☐	5. Ηχορύπανση ☐
3. Οικοπεδοποίηση ☐	

3. Συμπληρώστε τα παρακάτω με ένα √ σε μία από τις 5 επιλογές που σας αντιπροσωπεύει.

Πρόταση	Καθόλου	Λίγο	Ούτε πολύ ούτε λίγο	Πολύ	Πάρα πολύ
1. Υπάρχει πράσινο στην περιοχή σας					
2. Υπάρχουν πάρκα στην περιοχή σας					
3. Υπάρχει υποβάθμιση του περιβάλλοντος					

4. Ο δήμος σας έχει πρόγραμμα ανακύκλωσης απορριμμάτων; 1. Ναι ☐ 2. Όχι ☐

5. Αν ναι, συμμετέχετε; 1. Ναι ☐ 2. Όχι ☐

Ε) Κοινωνία

1. Ποιον τρόπο χρησιμοποιείτε κυρίως για τις μετακινήσεις σας;

1. Πόδια ☐	4. Αυτοκίνητο ☐
2. Ποδήλατο ☐	5. Μέσα Μαζικής Μεταφοράς ☐
3. Μηχανάκι – Μηχανή ☐	

2. Σημειώστε κατά πόσο διαφωνείτε ή συμφωνείτε με κάθε μία από τις παρακάτω προτάσεις;

Πρόταση	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ ούτε	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
			–	ώ	

			συμφωνώ		
1. Είστε ευχαριστημένοι από τους δρόμους					
2. Είστε ευχαριστημένοι από τη σήμανση					
3. Υπάρχουν στάσεις αστικής μεταφοράς κοντά στο σπίτι σας					
4. Υπάρχουν συχνά δρομολόγια της αστικής συγκοινωνίας					
5. Υπάρχει κυκλοφοριακό πρόβλημα					

3. Σημειώστε σε ποιο βαθμό σας αντιπροσωπεύει κάθε πρόταση κυκλώνοντας τους αριθμούς 1,2,3,4,5 όταν 1. Καθόλου, 2. Λίγο, 3. Ούτε πολύ ούτε λίγο, 4. Πολύ, 5. Πάρα πολύ.

1. Εγκληματικότητα	1	2	3	4	5
2. Συνωστισμός	1	2	3	4	5
3. Προβλήματα στάθμευσης	1	2	3	4	5
4. Απορρίμματα	1	2	3	4	5
5. Υπερπληθυσμός στις υπαίθριες εγκαταστάσεις αναψυχής	1	2	3	4	5
6. Ηχορρύπανση	1	2	3	4	5

4. Ποιο είναι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σας περιοχής σας;

1. Γεωγραφική θέση	☐	4. Φιλοξενία	☐
2. Φυσικό περιβάλλον	☐	5. Ησυχία, εξοχικός χαρακτήρας	☐
3. πολιτιστική κληρονομιά	☐	6. Άλλο.....	

5. Ποιο είναι το μειονέκτημα σας περιοχής σας;

1. Άναρχη δόμηση	☐
2. Όχι πεζοδρόμια	☐
3. Απότομη πληθυσμιακή αύξηση	☐

- 4. Λίγο πράσινο ☐
- 5. Κυκλοφοριακό πρόβλημα ☐
- 6. Έλλειψη χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων ☐
- 7. Άλλο.....

Σας ευχαριστώ θερμά για τη συμμετοχή σας.

Πίνακες Συχνοτήτων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΦΥΛΟ

Φύλο	Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Ανδρας	74	51,7%	51,7%
Γυναίκα	69	48,3%	100%
Σύνολο	143	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Μορφωτικό επίπεδο	Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Απόφοιτος – η Δημοτικού	8	5,6%	5,6
Απόφοιτος - η Γυμνασίου	5	3,5%	9,1
Απόφοιτος - η Λυκείου	58	40,6%	49,7
Πτυχιούχος ΑΕΙ/ΤΕΙ	70	49%	98,6
Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου	2	1,4%	100
Κάτοχος Διδακτορικού τίτλου	0	0%	100
Σύνολο	143	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ : ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Απασχόληση	Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Δημόσιος υπάλληλος	21	14,7%	14,7
Ιδιωτικός υπάλληλος	40	28%	42,7
Ελεύθερος επαγγελματίας	36	25,2%	67,8
Συνταξιούχος	6	4,2%	72
Φοιτητής - Φοιτήτρια	22	15,4%	87,4
Άνεργος	7	4,9%	92,3
Οικιακά	5	3,5%	95,8
Αγρότης - Αγρότισσα	2	1,4%	97,2
Άλλο	4	2,8%	100
Σύνολο	143	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ : ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Το επάγγελμά σας σχετίζεται με τον τουρισμό	Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Ναι	116	84,7%	84,7
Όχι	21	15,3%	100
Σύνολο	137	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ : ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Οικογενειακή κατάσταση	Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Ανύπαντρος - η	82	57,7%	57,7%
Παντρεμένος - η	54	38%	95,8%
Διαζευγμένος - η	3	2,1%	97,9%
Χήρος - α	0	0%	97,9%
Συμβίωση	3	2,1%	100%
Σύνολο	142	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ : ΠΑΙΔΙΑ

Παιδιά	Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Σύνολο
Ναι	88	38,5%	38,5%
Όχι	55	61,5%	100%
Σύνολο	143	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΑΤΟΜΙΚΟ ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Εισόδημα	Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Έως 500	43	30,1%	30,1%
501-1500	83	58%	88,1%
501-2500	13	9,1%	97,2%
2501-3500	2	1,4%	98,6%
3501-4500	1	0,7%	99,3%
4501 και άνω	1	0,7%	100%
Σύνολο	143	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ : ΑΝΕΣΕΙΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Ανέσεις		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Air Condition	Ναι	99	69,2%	69,2%
	Όχι	44	30,8%	100%
	Σύνολο	143	100%	
Ηλιακός Θερμοσίφωνας	Ναι	59	41,3%	41,3%
	Όχι	84	58,7%	100%
	Σύνολο	143	100%	
Internet	Ναι	107	74,8%	74,8%
	Όχι	36	25,2%	100%
	Σύνολο	143	100%	
Ιδιωτικό parking	Ναι	89	62,2%	62,2%
	Όχι	54	37,8%	100%
	Σύνολο	143	100%	
Αποχέτευση	Ναι	103	72%	72%
	Όχι	40	28%	100%
	Σύνολο	143	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Βαθμός Συμμετοχής	Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	72	50,3%	50,3%
Σε μικρό βαθμό	56	39,2%	89,5%
Σε ικανοποιητικό βαθμό	9	6,3%	95,8%
Σε μεγάλο βαθμό	5	3,5%	99,3%
Απόλυτα	1	0,7%	100%
Σύνολο	143	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

Θεωρείτε ότι η περιοχή σας είναι τουριστική	Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Ναι	28	19,6%	19,6%
Όχι	115	80,4%	100%
Σύνολο	143	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ : ΤΟΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

	Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Ναι	130	92,2%	92,2%
Όχι	11	7,8%	100%
Σύνολο	143	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΣΥΝΘΕΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Επιπτώσεις		Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Στην τοπική οικονομία	Πολύ Αρνητικές	4	2,8%	2,8%
	Αρνητικές	4	2,8%	5,7%
	Δεν θα υπάρξει αλλαγή	0	0%	5,7%
	Θετικές	77	54,6%	60,3%
	Πολύ Θετικές	56	39,7%	100%
	Σύνολο	141	100%	
Στο οικογενειακό εισόδημα	Πολύ Αρνητικές	0	0%	0%
	Αρνητικές	6	4,3%	4,3%
	Δεν θα υπάρξει αλλαγή	41	29,1%	33,3%
	Θετικές	69	48,9%	82,3%
	Πολύ Θετικές	25	17,7%	100%
	Σύνολο	141	100%	
Θέσεις εργασίας	Πολύ Αρνητικές	2	1,4%	1,4%
	Αρνητικές	3	2,1%	3,5%
	Δεν θα υπάρξει αλλαγή	5	3,5%	7,1%
	Θετικές	71	50,4%	57,4%
	Πολύ Θετικές	60	42,6%	100%
	Σύνολο	141	100%	
Στις τιμές της γης, της στέγασης και των μισθών	Πολύ Αρνητικές	4	2,9%	2,9%
	Αρνητικές	27	19,4%	22,3%
	Δεν θα υπάρξει αλλαγή	20	14,4%	36,7%
	Θετικές	64	46%	82,7%
	Πολύ Θετικές	24	17,3%	100%
	Σύνολο	139	100%	

Στην ανεργία	Πολύ Αρνητικές	8	2,1%	2,1%
	Αρνητικές	37	12,1%	14,3%
	Δεν θα υπάρξει αλλαγή	61	3,6%	17,9%
	Θετικές	22	56,4%	74,3%
	Πολύ Θετικές	5	25,7%	100%
	Σύνολο	133	100%	
Στην άναρχη δόμηση	Πολύ Αρνητικές	8	6%	6%
	Αρνητικές	37	27,8%	33,8%
	Δεν θα υπάρξει αλλαγή	61	45,9%	79,7%
	Θετικές	22	16,5%	96,2%
	Πολύ Θετικές	5	3,8%	100%
	Σύνολο	133	100%	
Στην ρύπανση του αέρα	Πολύ Αρνητικές	10	7,2%	7,2%
	Αρνητικές	67	48,2%	55,4%
	Δεν θα υπάρξει αλλαγή	43	30,9%	86,3%
	Θετικές	14	10,1%	96,4%
	Πολύ Θετικές	5	3,6%	100%
	Σύνολο	139	100%	
Στους πεζόδρομους	Πολύ Αρνητικές	6	4,5%	4,5%
	Αρνητικές	8	6%	10,5%
	Δεν θα υπάρξει αλλαγή	49	36, 8%	47,4%
	Θετικές	56	42,1%	89,5%
	Πολύ Θετικές	14	10,5%	100%
	Σύνολο	133	100%	
Στα απορρίμματα	Πολύ Αρνητικές	15	11,3%	11,3%
	Αρνητικές	66	49,6%	60,9%
	Δεν θα υπάρξει αλλαγή	26	19,5%	80,5%
	Θετικές	21	15,8%	96,2%
	Πολύ Θετικές	5	3,8%	100%
	Σύνολο	133	100%	

Στην ηχορύπανση	Πολύ Αρνητικές	18	13,4%	13,4%
	Αρνητικές	61	45,5%	59%
	Δεν θα υπάρξει αλλαγή	34	25,4%	84,3%
	Θετικές	16	11,9%	96,3%
	Πολύ Θετικές	5	3,7%	100%
	Σύνολο	134	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ: Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΡΟΚΑΛΛΕΙ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

	Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Ναι	50	35%	35%
Όχι	93	65%	100%
Σύνολο	143	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

		Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Καυσαέριο IX	Ναι	33	61,1%	38,9%
	Όχι	21	38,9%	100%
	Σύνολο	54	100%	
Άναρχη δόμηση	Ναι	19	35,2%	35,2%
	Όχι	35	64,8%	100%
	Σύνολο	54	100%	
Οικοπεδοποίηση	Ναι	20	14%	14%
	Όχι	34	23,8%	100%
	Σύνολο	54	100%	
Στερεά απόβλητα	Ναι	27	50%	50%
	Όχι	27	50%	100%
	Σύνολο	54	100%	
Ηχορύπανση	Ναι	24	44,4%	44,4%
	Όχι	30	55,6%	100%
	Σύνολο	54	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΠΡΑΣΙΝΟ, ΠΑΡΚΑ, ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Πρόταση		Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Υπάρχει πράσινο στην περιοχή σας	Καθόλου	1	0,7%	0,7%
	Λίγο	14	9,8%	10,5%
	Ούτε πού- ούτε λίγο	30	21%	31,5%
	Πολύ	63	44,1%	75,5%
	Πάρα πολύ	35	24,5%	100%
	Σύνολο	143	100%	
Υπάρχουν πάρκα στην περιοχή σας	Καθόλου	3	2,1%	2,1%
	Λίγο	38	26,8%	28,9%
	Ούτε πού- ούτε λίγο	49	34,5%	63,4%
	Πολύ	42	29,6%	93%
	Πάρα πολύ	10	7%	100%
	Σύνολο	142	100%	
Υπάρχει υποβάθμιση του περιβάλλοντος	Καθόλου	7	5%	5%
	Λίγο	56	39, 7%	44,7%
	Ούτε πού- ούτε λίγο	57	40,4%	85,1%
	Πολύ	15	10,6%	95,7%
	Πάρα πολύ	6	4,3%	100%
	Σύνολο	141	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ

Ο δήμος σας έχει πρόγραμμα ανακύκλωσης απορριμμάτων	Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Ναι	134	94,4%	94,4%
Όχι	8	5,6%	100%
Σύνολο	142	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ

Συμμετέχετε στο πρόγραμμα ανακύκλωσης του δήμου σας	Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Ναι	98	27,9%	27,9%
Όχι	38	72,1%	100%
Σύνολο	143	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ

Τρόποι μετακίνησης		Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Πόδια	Ναι	55	38,5%	61,5%
	Όχι	88	61,5%	100%
	Σύνολο	143	100%	
Ποδήλατο	Ναι	43	30,1%	30,1%
	Όχι	100	69,9%	100%
	Σύνολο	143	100%	
Μηχανή - μηχανάκι	Ναι	19	13,3%	13,3%
	Όχι	124	86,7%	100%
	Σύνολο	143	100%	
Αυτοκίνητο	Ναι	87	60,8%	60,8%
	Όχι	56	39,2%	100%
	Σύνολο	143	100%	
Μέσα μαζικής μεταφοράς	Ναι	15	10,5%	10,5%
	Όχι	128	89,5%	100%
	Σύνολο	143	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΔΡΟΜΟΙ, ΣΗΜΑΝΣΗ, ΣΤΑΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ, ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΑΣΤΙΚΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

		Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Είστε ευχαριστημένοι από τους δρόμους	Διαφωνώ απόλυτα	51	35,7%	35,7%
	Διαφωνώ	51	35,7%	71,3%
	Ούτε συμφωνώ - ούτε διαφωνώ	32	22,4%	93,7%
	Συμφωνώ	9	6,3%	100%
	Συμφωνώ απόλυτα	0	0%	100%
	Σύνολο	143	100%	
Είστε ευχαριστημένοι από τη σήμανση	Διαφωνώ απόλυτα	19	13,3%	13,3%
	Διαφωνώ	39	27,3%	40,6%
	Ούτε συμφωνώ - ούτε διαφωνώ	62	43,4%	83,9%
	Συμφωνώ	21	14,7%	98,6%
	Συμφωνώ απόλυτα	2	1,4%	100%
	Σύνολο	143	100%	
Υπάρχουν στάσεις αστικής μεταφοράς κοντά στο σπίτι σας	Διαφωνώ απόλυτα	22	16,8%	16,8%
	Διαφωνώ	29	29,4%	46,2%
	Ούτε συμφωνώ - ούτε διαφωνώ	30	23,8%	69,9%
	Συμφωνώ	50	26,6%	96,5%
	Συμφωνώ απόλυτα	12	3,5%	100%
	Σύνολο	143	100%	
Υπάρχουν συχνά δρομολόγια της αστικής συγκοινωνίας	Διαφωνώ απόλυτα	24	16,8%	16,8%
	Διαφωνώ	42	29,4%	46,2%
	Ούτε συμφωνώ - ούτε διαφωνώ	34	23,8%	69,9%
	Συμφωνώ	38	26,6%	96,5%
	Συμφωνώ απόλυτα	5	100%	100%
	Σύνολο	143		

Υπάρχει κυκλοφορία κό πρόβλημα	Διαφωνώ απόλυτα	13	9,1%	9,1%
	Διαφωνώ	26	18,2%	27,3%
	Ούτε συμφωνώ - ούτε διαφωνώ	39	27,3%	54,5%
	Συμφωνώ	34	23,8%	78,3%
	Συμφωνώ απόλυτα	31	21,7%	100%
	Σύνολο	143	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

		Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Εγκληματικότητα	Καθόλου	32	22,5%	22,5%
	Λίγο	63	44,4%	66,9%
	Ούτε πού- ούτε λίγο	29	20,4%	87,3%
	Πολύ	8	5,6%	93%
	Πάρα πολύ	10	7%	100%
	Σύνολο	142	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΣΥΝΩΣΤΙΣΜΟΣ

		Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Συνωστισμός	Καθόλου	21	14,9%	14,9%
	Λίγο	56	39,7%	54,6%
	Ούτε πού- ούτε λίγο	44	31,2%	85,8%
	Πολύ	13	9,2%	95%
	Πάρα πολύ	7	5%	100%
	Σύνολο	141	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ : ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ

		Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Πρόβλημα στάθμευσης	Καθόλου	6	4,2%	4,2%
	Λίγο	22	15,4%	19,6%
	Ούτε πού- ούτε λίγο	29	20,3%	39,9%
	Πολύ	39	27,3%	67,1%
	Πάρα πολύ	47	32,9%	100%
	Σύνολο	143	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

		Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Απορρίμματα	Καθόλου	9	6,3%	6,3%
	Λίγο	30	21,1%	27,5%
	Ούτε πού- ούτε λίγο	50	35,2%	62,7%
	Πολύ	42	29,6%	92,3%
	Πάρα πολύ	11	7,7%	100%
	Σύνολο	142	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΥΠΕΡΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΥΠΑΙΘΡΙΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ

		Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Υπερπληθυσμός στις υπαίθριες εγκαταστάσεις αναψυχής	Καθόλου	28	19,7%	19,7%
	Λίγο	51	35,9%	55,6%
	Ούτε πού- ούτε λίγο	49	34,5%	90,1%
	Πολύ	12	8,5%	98,6%
	Πάρα πολύ	2	1,4%	100%
	Σύνολο	142	100%	

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΗΧΟΡΥΠΑΝΣΗ

		Απόλυτη Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Συχνότητα
Ηχορύπανση	Καθόλου	13	9,2%	9,2%
	Λίγο	54	38%	47,2%
	Ούτε πού- ούτε λίγο	45	31,7%	78,9%
	Πολύ	22	15,5%	94,4%
	Πάρα πολύ	8	5,6%	100%
	Σύνολο	142	100%	